

Ezekiel

Ya meippanggep eyan libluh ni Ezekiel

Hi Ezekiel ey yad Jerusalem hu nambebleyan tu. Yadda katuutuud Judah niyad Jerusalem, anin idan kamengipappangngulun hi-gada et nanliwaliwat idan nan hi Apu Dios. Ya nemahhig ni nanliwatan da ey ya daka penaydayawi niya daka pansilbiin edum ni dios. Eleg da ikahhakey hu daka penaydayaw nan Apu Dios e hi-gatun ebuh hu makulug ni Dios. Et humman hu, hin-addum ni kai-abulut nan Apu Dios ni apputen idan iBabilon di daka panggugubasidman Judah niyad Jerusalem et alen daddan balud hu edum dadda et ilaw daddad Babilon. Ya laputun neipahdingan tu huyya ey yan eman ni toon ni 606 B.C. e yan nunman hu neikelabutan Daniel niyadda etan edum tun helag Israel et ilaw daddad Babilon. Ya pidwa tun neipahdingan tu huyya ey yan eman ni toon ni 597 B.C. Yan nunman hu neikelabutan nan Ezekiel niyadda etan edum tun helag Israel et ilaw dadda mewan di Babilon.

Yan neilawan Ezekiel di Babilon ey yad Tel Abib hu nekibebleyan tu anin ida etan ni edum tun helag Israel. Yan eman ni telumpulu hu toon Ezekiel ey sinudun Apu Dios ni hakey ni prophet tun mengippahding ni pinhed tu. Et ilepu tun ni mengippeamtaddan edum tun helag Israel e eleg ni megibbuh hu pengastiguan Apu Dios ni higadan tuud Judah niyad Jerusalem. Impeenamta

tu e dakel idallin hi-gada hu mangkettey di gubat, ya degeh niya bisil. Ey mekabbahbah ali hu bebley dad Jerusalem anin etan Tempol nan Apu Dios.

Eleg pinhed idan tuun kullugen hi Ezekiel tep ya inamta da man indawat Apu Dios ni hi-gada hu bebley da e Judah niya Jerusalem. Ya hakey mewan ey daka kulluga e kamekihahha-ad hi Apu Dios ni hi-gada etan di kinapya dan Tempol tun panha-adan tu. Ma-nu tep henin nunman hu daka pengullug, nem eleg da ebbuluta niya eleg da pannananeng ni u-unnuden hu nekitbalan nan Apu Dios ni hi-gada. Et humman hu immamnu hu inebig Ezekiel ni meippahding ni hi-gada eman ni toon ni 586 B.C. et bahbahan idan iBabilon hu bebley dad Jerusalem et ya etan Tempol diman.

Maippalpun nunman ey kakullugadda law idan helag Israel hu kae-helan nan Ezekiel. Inhel tun hi-gada e eleg iwwalleng Apu Dios idan ing-ganah tep ibbangngad tuddalli mewan di bebley da niya ihhaddak tun wada hu helag David ni pan-ap-apu da. Inhel tu daman ibbangngad Apu Dios etan nekitbalan tun hi-gada ma-lat makiha-ad mewan ni hi-gada. (37:24-28)

Ya neitudek eyad libluh:

1. Ya nenuduan Apu Dios nan Ezekiel ni hakey ni prophet idan helag Israel di Babilon (chapters 1-3)
2. Ya nengipeamtaan nan Ezekiel idan tuud Judah niyat Jerusalem e kastiguen alin Apu Dios ida. (chapters 4-24)

3. Ya nengipeamtaan nan Ezekiel ida etan ni tuun beken ni Jew e kastiguen idan Apu Dios. (chapters 25-32)
4. Ya nengipeamtaan Apu Dios e bendisyonan tuddalli hu helag Israel. (chapters 33-48)

*Ya laputun nampeang-angan nan Apu Dios nan
hi Ezekiel (1:1-7:27)*

¹ Yan eman ni kaliman aggew ni ka-pat ni bulan eman ni meikkeppulut tellun toon ni nam-bebleyan middan edum kun iJudah ni neilaw di Babilon di gilig ni Wangwang e Kebar, ey heni neibeghul hu kabunyan et mampeang-ang hi Apu Dios ni hi-gak.

² Yan nunman hu meikkelliman toon ni nanhadan nan patul mi e hi Jehoiachin di deya Babilon neipalpu eman ni nengi-lian dan hi-gatudyia.

³ Yan nangngelak di gilig ni Wangwang e Kebar di Babilon ni inhel APU DIOS ni hi-gak e hi Ezekiel e padin u-ungngan Busi ey ginibek ku et-eteng ni kabaelan tu.

⁴ Intangaw ku ey inang-ang ku e kamen-gelli pewek ni nalpud appit di north, niya kamangkekedyam e kamelpud etan di mahdel ni kulput. Ey ya etan di kabebnangin kedyam ey wada hu heni giniling ni kamabenbenyag.

⁵ Yad gawwa tu ey wada hu han-ang-ang kun epat ni mategun heni tuu ang-ang da.

⁶ Ma-nut heni tuu ang-ang da, nem epat hu angah da ey epat hu payak da.

⁷ Nan-andeng hu helida ey wada kukub dan heni kukub ni baka ey kamanmullitaak e heni malinah ni giniling.

⁸ Wada hu epat ni ngamay dan nangkeidkep di payak da niya

⁹ neitumuk hu utduk ni payak dad utduk ni payak ni neidagsian da. Hedin meglid ida, man ida kameglid ni emin niya anin ni attu pam-pelawwan da et eleg mahapul ni ida manligguh.

¹⁰ Han-e-pat niya nambakbaklang hu angah idan nunman e epat ni mategun heni tuu ang-ang da. Angah ni tuu hinangga da, angah ni layon hu winannan da, angah ni bulug ni baka hu winilli da ey angah ni tuldu hu dingkuggan da.

¹¹ Yadda handedwan payak da ey nebkyag e neitumuk hu utduk dad utduk ni payak ni neidagsian da. Hedin yadda etan dewwan payak da, man neihephep di annel da.

¹² Emin ida humman ni epat ni mategu ey nam-bakbaklang hu nengihanggaan da, niya dammutun mampellaw idad linggeman ni pinhed da anin ni eleg ida manligguh.

¹³ Wada hu heni kamantettebbel ni apuy ni eleg me-dep ni hi-gadan epat. Hedin himminyab humman ni apuy, man tuka pellaw hu kedyam.

¹⁴ Humman idan epat ni mategu ey heni kedyam hu kainelistu dan kamambinbinangngad.

¹⁵ Nakka ang-ang-angadda humman ni epat ni mategu ey wada inang-ang kun hanhakkey dan epat ni heni helin talak di kad-an dad puyek.

16 Nan-iingngeh ida humman ni epat ni henihelin talak e ida kamanlitaak e heniddan chrysolite. Wada mewan hu hanhakkey ni heli dan neiballabag e humman meikkadwan heli da.

17 Et dammutun anin ni attu pampelawwan idan nunman ni epat ni mategu et dammutun mampellaw ida etan helidad nalgem ni pinhed dan lawwan e beken ni pakadek ida manligguh.

18 Eta-gey ida humman ni henihelin talak niya nemataan idad nangginginillig.

19 Hedin naglid ida etan epat ni mategu, man ida kamekiglid ni hi-gada etan ida heli da. Hedin mewan himma-pat ida, man ida dama kaumhatpat humman ni heli da.

20 Ey anin ni attu lawwan idan nunman e epat ni mategu et ida dama kamekillaw etan heli da tep hi-gada kamanmandal ni heli da.

21 Et mukun hedin naglid ida humman ni epat ni mategu, man ida kamekiglid humman ni henihelin talak. Hedin nanha-ad ida, man nanha-ad ida dama ey hedin simmayab ida ey dama kamekiglid, tep wada hu ispirituh idan nunman ni epat ni mategud heli da.

22 Yad ta-pew ni ulu da ey wada neietep ni henibatum kamandinglih.

23 Niya yad daul tu ey immen idadman humman ni epat ni mategun wada hakkey ey binekyag tu dewwan payak tu ey inhephee da hu dewwad annel da.

24 Ida kamantattayyab ey dingngel ku hu bungug ni payak da e henihelin bungug ni dalluyun dibaybay ey henihelin baddun dakel ni sindalun kamanalsituh niya henihelin bungug ni ehel nan Apu Dios

e Han-ipahding tun emin. Hedin insiked dan mantattayyab, man daka ihhephep hu payak dad annel da.

²⁵ Entannit ida kamampan-eh-ehneng e lineyag da hu payak da ey wadalli immehel ni nalpu etan di hen i neietep di ta-pew ni ulu da.

²⁶ Ey yad ta-pew tu ey wada hu hen i yuddungngan ni patul ni sapphire e nekangnginan batu niya wada hu yimmudung ni hen i tuu.

²⁷ Meippalpud gitang tu ingganah di ulu tu ey hen i nelinahan ni giniling ni naldang. Ey meippalpud gitang tu ingganah di heli tu ey hen i kamantettebbel ni apuy niya kaumhilin emin hu annel tu.

²⁸ Humman ni kaumhilid annel tu ey hen i sibbunglun.

Henin nunya nenang-ang kun dayaw APU DIOS. Limmukbubbak di puyek nunman ni nenangangan kun henin nunman ey wada dingngel kun immehel ni hi-gak.

2

Ya nemutukan nan APU DIOS nan Ezekiel ni mambalin ni prophet

¹ Kan Apu DIOS ey “Ehneng ka e helag ni tuu, tep pinhed kun mekihhummangan ni hi-gam.”

² Pinhakkey ey ginibek ku e newadan hi-gak hu Ispirituh tu ey impeehneng tuwak. Et kantun hi-gak ey

³ “Hi-gam e helag ni tuu ey pellaw dakad kad-an idan makanghay ni tutu-ud Israel. Nginhay da-ak ida lan a-ammed dan nunman ey anin ni

hi-gada et ingganah nunya ey da-ak kangeng-haya.

⁴ Humman idan tutu-un pengittu-dakan daka ey eleg ida metuttuddui niya makneg ida. Nem ittu-dak daka et mu ehelen ni hi-gada eya e-helek e Eta-gey ni peteg ni AP-APU.

⁵ Et anin ni kantu et u-unnuuden da winu eleg tep manghay ida nisi, nem et amtaen da e wada prophet ni limmaw di kad-an da.

⁶ Entan takut mun hi-gada, anin ni hipa e-helen dan penattakkut dan hi-gam et henidaka hinelikuban ni mangkatedem ni hebit niya gayyaman.

⁷ Mahapul ni e-helen mun emin huyyan e-helen kun hi-gada, anin ni kantu et kehingen da winu kullugen da. Nem inamtak et eleg da dedngela tep manghay ida nisi.

⁸ Nem hedin hi-gam e helag ni tuu, man dengel mu eya e-helen kun hi-gam et eleg mu iu-unnuud ni hi-gada et ka dama mangngengehhay. Abulut mu et henidaka tekkan bungut mu et kanen mu eya iddawat kun hi-gam.”

⁹ Ey entannit nak i-ang-ang ey wada hu takley ni tuka idedengdeng ni hi-gak etan singged tun neludun ni papil.

¹⁰ Binekyag tu etan papil ey inang-ang ku e netudekan di nambina-hil ni a-appeh di patey e humman ida etan a-appeh ni kaumlelemyung niyadda a-appeh hedin wada ligat.

3

¹ Kan Apu Dios ni hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, ekan mu eya neludun ni papil et lumaw

ka et mu ehelen idan tutu-ud Israel hu neitudek ditan.”

² Et takangek et pakemil tun hi-gak humman ni neludun ni papil.

³ Et kantuy “Ekan mun emin eya pekkan kun hi-gam ma-lat maphel ka.” Kinan ku ey makallumi-ih tamtam tu e henid danum ni putsukan.

⁴ Kantu mewan ey “Hi-gam e helag ni tuu, elaw kad kad-an idan helag Israel et ehelem ni emin ni hi-gada eya e-helen kun hi-gam.

⁵ Beken ni yad kad-an idan hin-appil ni tutu-ud edum ni bebley ni neligat ehel da e eleg mu han-awat hu pengittu-dakan daka tep yad kad-an idan edum mun helag Israel.

⁶ Gullat ni yad kad-an idan tutu-un neligat hu ehel dan eleg mu han-awat hu pengittu-dakan daka et nanna-ud ni kullugen dakan hi-gada.

⁷ Ittu-dak dakad kad-an idan helag Israel, nem eleg daka kullugan hi-gada, tep anin ni hi-gak et eleg da-ak kulluga. Emin ida dedan ey kahkahingngan ida ey neligat idan metuttudduan.

⁸ Nem yan nunya ey pambalin daka daman manghay niya neligat ni metuttudduan.

⁹ Niya pambalin dakan netuled niya endi takut tu ma-lat mu pan-ehlen hu pinhed kun peamtan hi-gada, anin ni nemahhig ngehay da. Meingngeh kad batu niya diamond e makakkelihi.”

¹⁰ Kantu mewan ey “Hi-gam e helag ni tuu, pakadngel mu niya entan tu liwwan eya e-helen kun hi-gam.

11 Mu ehel idan edum mun nei-lidya e wada ittugun APU DIOS e Eta-gey ni peteg, ni hi-gada. Anin ni dedngelan da winu eleg et mahapul ni mu e-helen huyya.”

12 Entanni ey lini-bit tuwak nan Ispirituh Apu DIOS ey wada dingngel kun naka-let ni ehel di dingkuggan kun kantuy “Daydayaw tayu hi APU DIOS di kabunyan!”

13 Ey dingngel ku hu bungug ni payak ida etan ni mategun simmayab niya kududdan heli da e henri kamanyegyeg.

14 Lini-bit da-ak mewan nan Ispirituh APU DIOS et da-ak kapan-illaw ey makaggeh nemnem ku niya nemahhig bunget ku, nem nanengtun wadan hi-gak etan nehammad ni kabaelan ni nunman e Ispirituh.

15 Yan nambangngadan kud kad-an idan edum kud Tel Abib di Wangwang e Kebar e nambebleyan middan edum kun iJudah ni nepilit ni neni-yan ni bebley mi, ey endi maptek ni nakka panggibbek niya nakka pannemnem ni pitun aggew tep ya humman ni an neipahding ni hi-gak.

16 Entanni et negibbuh humman ni pitun aggew ey immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak.

17 Kantuy “Hi-gam e helag ni tuu, ey tudduen dakan henri guwalyaddan edum mun helag Israel, et hedin wada impeamtak ni hi-gam, man peamtam daman hi-gada.

18 Hedin impeamtak ni hi-gam e wada hu lawah ni tuun mettey ey eleg mu e-heli ma-lat hullulan tu lawah ni elaw tu et keihwangan ni

annel tu, man hi-gam hu pebehhulan ku hedin mettey ey nanengtu hu liwat tu. *

19 Nem hedin inhelan mu humman ni tuu ey kapyatun eleg tu issiked ni manliwwat ey netey, ey nanengtu hu liwat tu, man meihwang kad katey, tep eleg daka pebehhuli.

20 Niya hedin inlapun etan ni kayyaggud ni tuun manliwwat et indawtan kun panliggatan tun pematnaan kun hi-gatu ey eleg mu ehelan ey netey, e nanengtu hu liwat tu, man endi law silbiddan kayyaggud ni impahding tu, tep eggak ibbilang ida humman, et hi-gam hu pebehhulan kun neteyyan tu.

21 Nem hedin inhelan mu humman ni tuu et mantuttuyyu et meihwang di katey, man eleg ka mebehhuli.”

22 Entanni ey newada hu kabaelan APU DIOS ni hi-gak et kantuy “Egah ka et lumaw ka etan di nedeklan et yadman hu ta panhumanganan.”

23 Et lumawwak etan di kantun nedeklan ey inang-ang ku hu dayaw APU DIOS e henin inang-ang kun nunman di gilig ni Wangwang e Kebar. Et lumukbubbak di puyek.

24 Entanni ey newada hu Ispirituh APU DIOS ni hi-gak et peehneng tuwak. Kantuy “Anemut ka et ka manlekbid baley yu.

25 Belluden daka et manhahha-ad kad baley yu et eleg ka an mekiammuammung idan tutu-u.

* **3:18 3:18** Ya edum ni neitudek ey kanday “Hedin wada liwat idan nunman ni netey ni eleg meliwwan ey eleg law mabalin ni meliwwan.”

26 Ey eleg daka pe-hel ma-lat eleg mu ehe-lan ida hu tutu-u tep da-ak kangengngehaya damengu.

27 Nem hedin wada peamtak ni hi-gam, man pe-hel daka mewan et mu ehelen idan tuu hu pinhed kun e-helen ni hi-gada. Et mu ehelen e kammuy ‘Huyya inhel APU DIOS e Eta-gey ni peteg.’ Et dedngelen ni edum hu e-helen mu, nem wadadda etan eleg mengu-unnuud tep manghay ida ngu dedan.”

4

1 Kan mewan APU DIOS ni hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, ala kan kimmelhin pulan nedampillag et pangiku-litam ni mapah ni bebley di Jerusalem.

2 Iku-lit mudman hu neipu-ul ni puyek di hengeg ni luhud ni dellanen idan buhul dan umhegep diman. Ey iku-lit mud nanlinikweh diman hu kampuddan buhul da et yadda ussalen dan memahbah ni netuping ni luhud nunman ni bebley.

3 Ey ala kan palhu et patuun mud nambattanan yu etan ni ingku-lit mun mapah ni Jerusalem ey inhanggam diman. Et u-ukkulem hu pehding idallin buhul dan menggep ni nunman e bebley. Huyya pengi-ang-angan idan iJerusalem ni meip-pahdng alin edum ni aggew.

4-5 Hedin negibbuu ni impahding mu huyya, man pampiggad kad winillim et mambakbaktad kan telunggatut et nahyam ni aggew. Tep henih ihi-gam hu meneklan liwat idan helag Israel ni

nunman ni bilang ni aggew. Ya han-aggew ey i-ehneng tu hu hantoon ni nanliwatan idan iJudah.

⁶ Hedin negibbuh humman ni bilang ni aggew, man pampiggad kad winannan mu et mampig-gapiggad kan mambakbaktad ni na-pat ni aggew. Et hanniman mewan e ya han-aggew ey bilang tu hantoon ni nanliwatan idan iJudah.

⁷ Itultuluy mun peennamta hu meippahding alid Jerusalem e iengnga-engngat mu ngamay mu ey pan-ehelem hu lawah ni meippahding ali.

⁸ Belluden dakan linubid et endi inna-num ni mampiggapiggad ingganah megibbuh etan nebilang ni aggew.

⁹ Lakkay et ka umlan alinah, ya barley, ya pukdu, ya keldih ya millet niya spelt et iha-ad muddad pa-nay. Kapyam ida huyyan sinapay et huyyadda kakkaninem ni telunggatut et nahyam ni aggew ni pampiggadam ni mambakbaktad di winillim.

¹⁰ Hambasuh ni ebuh hu kennem ni han-aggew di nagtud ni olas.

¹¹ Niya dewwan et-eteng ni basuh ni danum hu innumen mun kewa-wa-wad nagtud ni olas.

¹² Kypyam sinapay et ang-ang-angen dakadan tutu-u ey pangkennen mu. Ya penungngum ni pene-engam ey ya nema-ganan ni kinweh ni tuu."

¹³ Kan mewan ni APU DIOS ey "Huyya kei-ang-angan tun pangkennen idallin helag Israel hu kameibbillang ni nelugit ni kennen di attun bebley ni pengiwwehhitan kun hi-gada."

¹⁴ Nem kangkuy "Eta-gey ni peteg ni AP-APU, entan anhan tu ehel e ya kinweh ni tuu hu

nak penungngu, tep neipalpu ngun keu-ungngak ey endi nak kinan ni hipan kameibbillang ni nelugit ni kennen niya endi nak kinan ni detag ni netey ni animal ey endi nak pintey ni animal di tuyung.”

¹⁵ Ey kan APU DIOS ey “Anin tep ni ya nemaganan ni kinweh ni baka hu penungngum ni kappyaem ni sinapay et beken ni ya kinweh ni tuu.”

¹⁶ Kantu mewan ey “Hi-gam e helag ni tuu, dengel mu eya e-helen kun hi-gam. Endiek ali kakelpuin kennen ni tutu-ud Jerusalem. Umkak-aguh idalli et tetteppengen da hu kennen da niya innumen da.

¹⁷ Et lektattuy me-puhan idallin kennen niya danum et umlelemyung idalli ey mambabbabal idan mettey. Meippahding ali hanneyan hi-gada tep ya liwat da.”

5

Ya kebahahan alin Jerusalem

¹ Kan APU DIOS mewan ey “Hi-gam e helag ni tuu, ala kan makattadem ni ispadah et usalem ni mengep-uh ni iming mu niya bewek mu et pantelu-an mun gennadwaen e pan-iingeh mu hu bel-at da.

² Alam hu katlun nunman e ginenedwam ni bewek et iha-ad mud gawwan etan ni pulan nengiku-litam ni mapah ni Jerusalem. Hedin negibbuh ni inu-ukkul mu hu pehding idallin buhul ni nunman e bebley, man giheb mu humman ni bewek di gawwan mapah. Alam mewan hu katlun ginenedwam ni bewek et tenegtegem

et iwehit mud nanggingginillig nunman. Ya etan katlun ginenedwam ni bewek ey iwahhiwahhit mu et itayyatayyab ni dibdib ey nanhikway muddan ispadah mu, tep henin nunman ali pehding kun mengiwwehhit idan tutu-uk.

³ Itlu kan ekkut ni bewek di lugpin balwasim.

⁴ Ukat kan ekkut etan ni bewek ni intalum di lugpin balwasim et ibbeng mud apuy ma-lat magiheb. Humman ni apuy ey meihhinnap di emin di kebebbley di Israel.”

⁵ Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Impambalin ku hu Jerusalem ni keim-importantehan ni bebley eyad puyek et tettebalin alin tutu-ud edum ni bebley.

⁶ Nem yadda tutu-udman ey daka ngengnge-haya tugun ku. Nemahhig dama hu kalwah da nem ya kalwah idan nambebley di nanlinikweh diman. Inwalleng da tugun ku tep eleg da pinhed ni u-unnuuden.

⁷ Et humman hu, ehel mun hi-gada e kammuy ‘Heninnuy hu inhel nan APU DIOS, e Eta-gey ni peteg, ni hi-gayu: Ya eleg yu pengu-unnuandan ni tugun ku niyadda etan intuttudduk et ya intuttuddukan nambebley di nanlinikweh ni bebley yu hu inu-unnu yu, hu himmulun et mukun nema-ma-ma hu ngehay yu nem hi-gada.

⁸ Et humman law hu, hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kastiguen dakeyun hi-gak tep nambalinnak ni buhul yu. Humman ni pengastiguan kun hi-gayu ey panhin-aang-angan ni katuutuud kebebbley.

⁹ Nemahhig ali hu pengastiguk ni hi-gayu e endi tu kei-ingngehan di impahding kun nun-

man niya pehding kun edum ni aggew tep ya etan anggebe-hel kun yuka penaydayawin beken ni makulug ni dios.

10 Pangkennen idallin a-ammed hu u-ungnga da niya pangkennen idallin u-ungnga hu a-ammed da. Emin idalli hu metdaan ni hi-gayu ey iwwahit kuddad kebebbley.

11 Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU e wadan ingganah ey e-helen ku e eleg dakeyu hehmeka et pampateyen dakeyu tep ya etan anggebe-hel kun impahding yun yuka penaydayawin beken ni makulug ni dios di Tempol ku et mahiditan.

12 Mantetlun grupuh hu pengennadwaan kullin hi-gayu et ya hakey ni grupuh ey degeh niya bisil ali hu ikkatey da. Ya etan hakey ni grupuh ey ya matedem ikkatey da tep petteyen idallin buhul yuddad a-allaw ni bebley. Ya etan meikkatlun grupuh ey meiwwehhit ida, nem unnuden kudda et pampatyen kudda.*

13 Nanna-ud ni helheltapen yulli hu pehding ku tep ya nemahhig ni bunget ku ingganah kangkuy hiyya law. Hedin neipahding ni emin ida huyya, man amtaen idan emin ni helag Israel e hi-gak e AP-APU ey impahding ku hu inhel ku tep ya nemahhig ni bunget kun da nengiwallengan ni hi-gak.

14 Bahbaben dakeyu et panhindedhukan dakeyulliddan emin ni nambebley di nanlinikweh anin idan kamelebbah.

---

* **5:12 5:12** Huyya keibbellinan ni impahding nan Ezekiel ni bewek tud chapter 5 verse 2.

15 Humman ni pengastiguk ni hi-gayu hu kei-ang-angan tu hu kameippahding hedin bim-mungettak. Ey humman ni meippahding ni hi-gayu ey anggetakkut idan nambebley di nannlinikweh. Ey humman ni meippahding ni hi-gayu hu dakeyu panhindedhukan ni katuutuu.

16 Ya peellik ni pemahbah kun hi-gayu ey peellik hu bisil et matey kayun upa yu. Humman ni bisil ni peellik ey kamei-ellig di panan umpatey.

17 Mangkettey idalli u-ungnga yun upa da niya pampetteten idallin animal di muyung hu edum ni hi-gada. Yadda edum ni hi-gayu ey mangkettey idallid nemahhig ni degeh ni peellik. Yadda edum ey yad gubat hu pangketteyyan da. Hi-gak e AP-APU hu nanghel idan nunya.”

6

1 Kan mewan APU DIOS ni hi-gak ey

2 “Hi-gam e helag ni tuu, ihanggam idad duntug di Israel et peamtam hu lawah ni meippahding ni hi-gada.

3 Kammuy ‘Dengel yu eya impeamtan APU DIOS, e Eta-gey ni peteg, ni meippahding ni hi-gayun duduntug, yadda nangkedeklan niyadda nangkehayyukung. Peellik idadman hu umgubat ni hi-gayu niya bahbahan kun emin hu yuka pandeyyawin dios ni kinapyan tuu.

4 Bahbahan kun emin hu altar yu, anin idan yuka pan-appisin bangbanglu. Niya petteten kud hinanggaddan nunman e dios hu kamengidaydayaw ni hi-gada.

5 Et meiwahhiwahhit ali annel yu niya tu-ngal yun iIsrael ni pampetteyen kuddad yuka an pan-appisi.

6 Mebabbah ni emin hu bebley yud Israel et mangkebahbah idan emin etan yuka an pan-appisin dios yun kinapyan tuu niya anin ida etan ni dios yu et mangkeendidda. Anin idan yuka an pan-appisin bangbanglu et bahbaben ku.

7 Meiwhahhiwahhit ali annel ni nangketey ni tutu-u, et humman ali law hu umhulun ni pengebbulutan yu e hi-gak hu AP-APU.

8 Nem i-abulut kun meihwang ida hu edum ni tutu-u eyad meippahding. Humman idallin metdaan ey meillaw idad edum ni bebley

9 niya mepillit idan manha-ad di diman. Et yan nunman ali law hu pannemneman dan hi-gak niya pengamtaan da e nakka umlelemyung tep ya da nengiwallengan ni hi-gak et ya dios ni kinapyan tuu dinenaydayaw da. Niya anggebel hel dalli law hu annel da tep ya humman ni lawah ni peteg ni impahding da.

10 Yan nunman ali law pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU niya amtaen da e makulug ni nakka peamnu hu nakka e-helan pehding ku.”

11 Immehel mewan hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg, et kantun hi-gak ey “Ezekiel, si-pak mu tepayyam ey pandaddahhel ka niya lemyung kad lawah ni peteg ni kapehpehding idan helag Israel, tep nanna-ud ni mangkettey idallid gubat niya mangkettey ida tep ya bisil niya degeh.

12 Yadda etan meillaw di nangkeidawwin bebley ey mangkettey idallid degeh. Yadda etan wadad nangkeihnu ni bebley ey mangkettey

idad gubat. Ey yadda etan metdaan ey mettey idan bisil. Yan nunman ali peniktaman dan nemahhig ni bunget ku.

¹³ Ey amtaen dalli law e hi-gak hu AP-APU hedin ang-angan da e kawehiwehit hu annel ni nangketey e nangkei-dum idaddan dios dan wadad daka pan-appisi, yaddad ta-pew ni etata-gey ni duntug, yaddad hengeg idan keyew anin etan di hengeg ni paleyen niyad emin di daka an pengihhebin daka i-appit.

¹⁴ Bahbahen kudda dama bebley da et mambalin ni mangketawwey humman ni bebley dan meippalpud etan di desert di south ingganah di Diblah e bebley di appit ni north. Em, bahbahen kun emin hu nambebleyan idan helag Israel ma-lat pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU.”

7

¹ Immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

² “Hi-gam e helag ni tuu, ehel muddan katuu-tuu e kammuy ‘Inhel nan APU DIOS e Eta-gey ni peteg e kantuy: Mebahbah ali hu Israel e bebley yu.

³ Humman kastigu yun tutu-un nambebley diman tep ya nemahhig ni liwat yu. Nemahhig bunget ku tep lawah ni peteg impenahding yu.

⁴ Endi law hemek kun hi-gayu. Et humman hu, kastiguen dakeyu tep ya anggebe-hel kun impenahding yu, ma-lat pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.’”

⁵ Kan mewan ni Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey “Endilli kei-ingngehan ni mantutu-nud ni ligat yu.

⁶ Em, nanna-ud ni medettengan idalli humman ni nemahhig ni helheltapen yu et humman ali kepappegan yu.

⁷ Hi-gayun helag Israel ey anggehemmek kayulli! Anggegannu law kedettengan ni aggew ni tattakutan yu et eleg kayu law an man-ananlad ta-pew ni duntug.

⁸ Hiktaman yulli hu nemahhig ni bunget kun pengastiguan kun hi-gayu, tep yadda lawah ni peteg ni impenahding yu.

⁹ Eleg dakeyu law ihhehwang niya eleg dakeyu hehmeka tep nemahhig liwat yu, et yallin nunman hu pengamtaan yu e hi-gak e AP-APU hu nengastigun hi-gayu.”

¹⁰ Kantu mewan ey “Kamangkedettengi law hu aggew ni kebahbahan yu! Wada hakkey ni hi-gayu ey kamampahhiya niya inhi-met yu hu kalwah yu.

¹¹ Anin ni di attu et ida kamappatey hu tutuu et lektattuy endin hi-gada hu an meihwang di kekastiguan da. Emin ali limmu da ey meendi.

¹² Em, kamangkedettengi law humman ni aggew! Mepappeg ali law pan-an-anlaan idan kaumgatang niya lelemyungan idan kamampanggettang tep mekastiguddan emin ni pengastiguan kun emin ni katuutuu.

¹³ Ya etan tuun wada inggatang tun puyek ey eleg medettengi pemangngadan tu tep anggegan-nuy mekastigu law hu katuutuu, tep nemahhig hu bunget ku. Huyyan ninemnem kun pehding

ku ey nanna-ud ni pehding ku. Endi hakey ni tuun neliwtan ni an meihwang.

¹⁴ Anin ni dedngelen da tenul ni tangguyup ni pandaddanan dan emin ni almas dan an mekiggubbat et endin hi-gada hu umlaw ni an mekiggubbat tep nemahhig hu bunget kun higadan emin ni tutu-ud Israel.

¹⁵ Emin ida meni-yan ni bebley ey petteyen idan buhul da. Yadda manha-ad di bebley ey mettey ni degeh niya bisil. Yadda manha-ad di bebley ey mangkettey idan degeh da niya upa da.

¹⁶ Yadda hahhakkey ni metdaan ni hi-gada ey umbeksik idad kedunduntug e henidda paluman nedegyun di nangkedeklan et ida kaan-umhamahamak ni keihhikkugan da. Wadalli law hakkey ey mantuttuyun liwat tu niya umlele-myung.

¹⁷ Manlungtuy idalli tep ya takut da niya umgeneygey hu ngamay da niya heli da.

¹⁸ Mampambalwasiddallin langgusih ey mam-pemukmuk ida tep ida kaumlelemyung niya ida kamantuttuyyu. Ka-ang-ang alid angah da e ida kaumtatakat niya ida kaumbabaing.

¹⁹ Yadda nangkebalol ni tenged da e henin bali-tuk niya silber ey henidda lugit ni da pan-ibbing di keltad. Endilli kabaelan idan nunman ni nebalol ni tenged dan mengihwang ni hi-gadad bunget ku e hi APU DIOS. Eleg mabalin ni da ussalen ida humman ni pengettang dan kennan da niyadda edum ni mahapul da. Ebuh diman ey humman ida himmulun ni naliwaliwatan da.

²⁰ Impahhiya dadda humman ni kakkayyaggud

ni tenged da, nem humman ida mewan kinapya dan dios dan anggebe-hel ku. Et mukun impambalin kudda humman ni dios dan endi silbi tun hi-gada.

²¹ Tep peellik hu nemahhig ni lawah ni tutu-ud edum ni bebley et pan-alen dadda humman. Hibbiten dadda humman ni dios et usalen dad linggeman ni pinhed da.

²² Ey pekdag kulli i-ineng anin ni pambalin da hu Tempol kun anggebe-hel ku, tep hehgepen dalli et da pan-alen hu nangkebalol ni kameussal di diman.

²³ Endilli petek tu hu meippahding di bebley yud Jerusalem. Mampapatey idalli edum ey pan-ippahding ni edum hu hipan lawah.

²⁴ Peellik idalli hu nemahhig ni lawah ni tutu-ud edum ni bebley et hi-gada hu manha-ad di baballey da ey hibbiten dalli hu daka pandaydayawi. Humman ali pemappet kun daka pampahhiyyai.

²⁵ Nanna-ud ni endilli linggep da, ebuh ali takutakut ni wadan hi-gada. Ippenatna dallin heppuheppulen hu linggepan da, nem eleg dalli hanhapul.

²⁶ Mantutu-nud hu ligat ni um-alin hi-gada ey beken ni kayyaggud hu kamee-ehhel ni meippahding di bebley da. Dalli law hemmaken ida etan prophets, nem endi damengu hu nak peamtan hi-gada. Anin idan papaddi et endilli da ituttuddun hi-gada niya endi an ittugun idan nangkenemneman.

²⁷ Umlelemyung ali patul da ey umnangi-nangih ali u-ungnga tu, tep meendilli namnamah

da. Umgenegey idalli hu katuutuun takut da tep ya pengastiguan kun hi-gada tep ya lawah ni impenahding da. Pehding kullin hi-gada hu henin impenahding dad edum dan tuu. Huyyallin meippahding ni hi-gada hu pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU."

8

Ya nemahhig ni liwat idan iJerusalem di Tempol

¹ Yan meikkelliman aggew ni meikka-nem ni bulan eman ni meikka-nem ni toon neipalpun nengilawan dakemid Babilon ey immaliddad baley ku hu aap-apun iJudah. Et kami kamampanyuyuddung ey endi maptek ey newadan hi-gak hu kabaelan APU DIOS e Éta-gey ni peteg,

² ey wada inang-ang kun henin tuu. Ya etan annel tu meippalpud gitang tu ingganah di heli tu ey henin kamantetebbel ni apuy. Ya ulu tu ingganah di gitang tu ey henin malinah ni giniling e kamanlitaak.

³ Entanni ey wada hu henin ngamay ang-ang tun in-adang tulli et itnged tud bewek ku et ita-gey tuwak nan Ispirituh Apu DIOS et henin da-ak intayab lad Jerusalem. Inlaw da-ak kumangngud heggeppan ni Tempol di appit ni north di dallin di ahpat ey immen hu neiha-ad ni kinapyan tuun dios e humman hu anggebe-hel ni peteg nan Apu DIOS.

⁴ Pinhakkey ey wada hu nemahhig ni kaumhilin dayaw Apu DIOS e DIOS idan helag

Israel e henin inang-ang kud gilig ni Wangwang e Kebar.

⁵ Entanni ey kan Apu Dios ni hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, iang-ang mud appit ni north.” Et nak i-ang-ang ey wada hu dios ni kinapyan tun neiha-ad di kad-an ni kapan-appisid eheb e humman kamengippebungnget ni peteg nan Apu Dios.

⁶ Kantuy “Kaw inang-ang mu law humman ni daka pehpehding? Lawah ni peteg hu kapeh-pehding ida eyan helag Israel ni meneg-al ni hi-gak eyad Tempol ku. Nem beken ni ebuh huuyan daka pehpehding tep wadadda hu edum ni nema-ma-man lawah ni liwat da nem yadda huuya.”

⁷ Entanniy inlaw tuwak mewan di habyen ni dallin ni Tempol et itudu tu hu negu-kangan di tuping ni luhud.

⁸ Et kantun hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, e-etteng mu humman ni negu-kangan.” Inu-unnuud ku et e-ettengen ku etan negu-kangan ey inang-ang ku hu lekbin neitlun kuwaltuh.

⁹ Kantuy “Hegep ka ma-lat ang-angen mu hu lawah ni peteg ni kapehpehding idan helag Israel.”

¹⁰ Et humgeppak ey inang-ang ku hu dakel ni neikenu-lit di dingding ni uleg, yadda bannagaw, yadda etan edum ni beken ni malinih ni animal niyadda etan edum ni dios dan daka daydayawa.

¹¹ Wadaddadman hu nepitun kamengipappangngulun helag Israel anin hi Jaasaniah e u-ungngan Saphan. Nantenged idan emin ni

gihhebban ni insensoh e kaman-a-ahhuk hu insensoh ni neiha-ad diman.

¹² Kan APU DIOS ni hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, inamtam law hu daka itattallun kapeh-pehding idan nunyan kamengipappangngulun helag Israel. Daka daydayawa eyad kuwaltuh hu kinapkapya dan dios da. Daka pengigga-dulin kanday ‘Hini-yan Apu DIOS eya bebley tayu. Et humman hu eleg tu han-ang-ang eya tayu kapehpehding.’ ”

¹³ Kantu mewan ey “Ang-angem ali pay hu daka pehpehding ni nema-ma-man anggebe-hel ku nem ya huyya!”

¹⁴ Inlaw tuwak mewan di eheb ni Tempol di appit ni north ey inang-ang kudda bibi-in daka nanangngihi hi Tammus e dios dan kanday netey.

¹⁵ Kantuy “Ang-ang mu kedi tu-wangu anhan hu kapehpehding idan nunyan bibi-i. Nem beken ni ebuh huyya, tep wada pay hu ang-angen mun nema-ma-ma nem ya huyya!”

¹⁶ Inlaw tuwak mewan di ahpat ni dallin ni Tempol di ey inang-ang kud habyen di nam-battanan ni balkon et ya etan gembang ni kapan-appisi hu dewampulu et liman lalakkin immehneng ida. Dingkug da hu Tempol et daka iyuyyuung di appit ni kasimmilin aggew e daka daydayawa hu aggew.

¹⁷ Kan mewan APU DIOS ni hi-gak ey “Ang-ang mu kedidda huyyan iJudah. Daka e-nguhidda hu inang-ang mun anggebe-hel kun daka pehpehding di deya niya daka e-nguhi hu patepatey ni daka ippenahding eyad kebebbebley et ida

kaum-ali eyad Tempol kun an mengippahding ida eyan daka pehpehding et daka ma-ma-maa hu bunget kun hi-gada. Inang-ang mudda huyyan nemahhig ni lamhih dan hi-gak eyad daka pehpehding.

¹⁸ Et humman hu, kastiguen kudda tep ya bunget kun hi-gada. Eggak ida hehmeka, anin ni pehemmehemmek idan hi-gak.”

9

Ya nekastiguan idan iJerusalem

¹ Entanni ey dingngel ku hi APU DIOS ni kaman-tetkuk e kantuy “Hi-gayuddan mengastigu eyan bebley ey aleyudda almas yu et umli kayu.”

² Ey pinhakkeyey immalidda enim ni lalakkin nalpud nengin-ahpat ni eheb di dallin di appit ni north ni Tempol e wada hakkey ni hi-gada ey nantenged ni almas. Ya etan hakey ey nambalwasin kakkayyaggud ni luput niya wada ingku-bit tun kapantuddeki. Entanni ey limmaw idan emin di dallin ni Tempol et maidagsiddan immehneng etan di giniling ni altar.

³ Endi maptek ey nanta-gey etan umhilin dayaw APU DIOS e Dios idan helag Israel e nalpud ta-pew idan anghel et mei-tan di habyen ni Tempol. Ey kan APU DIOS etan ni kayyaggud balwasi tun nangnged ni kapantuddeki ey

⁴ “Elaw kad Jerusalem et mu malkaan hu tuktuk idan emin ni tuun kaumlelemyung niya kamemunnumunnu nemnem da tep yadda eya lawah ni peteg ni kameippenahding eyad bebley.”

5 Entanni ey dingngel ku e kan Apu Dios ida etan ni edum ni lalakki ey “Kaiunud kayun higatud lawwan tud bebley et yu pampatyen ida hu tutu-udman ni eleg memalkaan tuktuk da. Entan tudda hemek.

6 Patey yuddan emin anin idan nangkeamma, yadda nangkei-inna, yadda kamampenikken ni lalakki niya bibi-i niyadda kaungaunga, et yadda ineda. Nem entan tu patey ida hu nemalkaan tuktuk da. Ilepu yu eyad Tempol kun ippahding huyyan inhel ku.” Inu-unnuud da et ilepu dan petteten ida etan nepitun ap-apun immen di Tempol.

7 Kan APU DIOS mewan ey “Anin ni pambalin yu eya Tempol kun anggebe-hel ku e anin ni tetbunen yun annel ni nangketey hu dallin. Lakkayuy et yu ipahding huyyan inhel kun pehding yu!” Et lumaw idan an memettey ni tutu-ud etan di bebley.

8 Limmaw ida humman ni binegan Apu Dios ni an mampemettey idan tutu-u ey hahhakkeyyak ni nehi-yan et lumukbubbak ni mandasal et kangkuy “Eta-gey ni peteg ni AP-APU, kaw tuwangun mu pepettey idan emin eya tutu-ud Jerusalem tep ya nemahhig ni bunget mun higada?”

9 Hinumang APU DIOS ey kantuy “Humman idan tutu-ud Israel niyad Judah ey nemahhig hu liwat da. Ida kamampapatey ey beken ni meandeng hu daka pehding di edum da. Kanday ‘Eleg han-ang-ang ni AP-APU hu tayu kapehpehding tep hini-yan tu eya bebley tayu.’

¹⁰ Et mukun eggak ida hehmeka. Mahapul ni kastiguen kudda et heni baleh ni impenahding da.”

¹¹ Entanni ey neibangngad etan nambalwasin kayyaggud et kantun APU DIOS ey “Impahding ku hu imbagam ni pehding ku.”

10

Neendi law hu dayaw APU DIOS di Tempol

¹ In-ang-ang kud etan di atep di ta-pew ni uluddan epat ni anghel ey wada hu heni yud-dungngan ni patul ni sapphire hu nekanya.

² Kan APU DIOS etan ni tuun nambalwasin kayyaggud ey “Elaw kad nambattanan idan henin helin talak di kad-an idan epat ni anghel et ka umekup ni ngalab et mu wahitan ni emin hu bebley di Jerusalem.” Entanni ey inang-ang ku e tu impahding humman.

³ Ida kaman-eh-ehneng hu anghel di Tempol di appit ni south ni hinggepan ni nunman e tuu ey pinhakkeyey newadad nengin-ahpat ni dallin ni Tempol hu kaumhilin dayaw nan APU DIOS.

⁴ Entanni ey limmaw etan kaumhilin dayaw tud habyen ni Tempol e nalpud kad-an ida etan ni epat ni anghel ey pinhakkeyey newada damad dallin di nengin-ehpen humman ni kaumhilin dayaw tu.

⁵ Kamedngel di nengin-ahpat ni dallin ni Tempol hu bungug ni payak idan epat ni anghel e heni ehel Apu Dios e Kabaelan tun emin.

⁶ Minandal nan APU DIOS etan lakin nambal-wasin kayyaggud ni an um-alan apuy di kad-an idan heni helin talak di kad-an idan anghel. Et

lumaw et an umehneng di dagsin hakey ida etan ni henihelin talak.

⁷ In-adang etan ni hakey ni anghel hu ngamay tud apuy et umlan ngalab et iha-ad tud ngamay etan ni tuu. Et alen nunman ni tuu etan ngalab et umhep la.

⁸ Inang-ang ku ey wada henihelin talak ey neipeng idan neidagsid kad-an idan epat ni anghel. Huuyaddan henihelin talak ey ida kamanlittaak e henidda chrysolite

¹⁰ niya wada hakkey idan nunya ey wada keingngeh dan henihelin talak ni nangka-wit di gawwa tu.

¹¹ Anin ni attu nengihanggaan ida etan ni anghel ni pinhed dad lawwan et dammutun umlaw ida e eleg mahapul ni ida manligguh.

¹² Nemat-an ni emin hu annel da anin ni ya beneg da, ya payak da, ya ngamay da et ya helida.

¹³ Entanni ey wada dingngel kun kantuy ya ngadan idan nunman e henihelin talak ey "Kamambalbaliwetwet ni henihelin talak."

¹⁴ Yadda etan anghel ey han-e-pat hu angah dan wada angah ni bulug, angah ni tuu, angah ni layon niya angah ni tulduh.

¹⁵ Humman idan anghel ey humman ida hu inang-ang kud Wangwang e Kebar. Entanni ey simmayab ida la humman ni anghel di ahpat.

¹⁶ Anin ni attu lawwan ida etan ni anghel et ida kamei-unnuunnud etan henihelin talak ni

hi-gada. Hedin simmayab ida, ni neiunud ida dama etan heni helin talak.

¹⁷ Hedin nanha-ad ida, man kamanha-ad ida dama humman ni heni helin talak tep ya ispirituh idan etan ni anghel hu kamanmandal ni hi-gada.

¹⁸ Entanni ey nan-etan etan kaumhilin dayaw APU DIOS di habyen ni Tempol et lumaw di tapew idan anghel.

¹⁹ Nakka ang-ang-anga ey binekyag idan nunman ni anghel hu payak da et tumyab idad eheb ni Tempol di appit ni kasimmilin aggew ey neiunud ida etan heni helin talak ey neipettek ni hi-gada etan kaumhilin dayaw nan Dios idan helag Israel.

²⁰ Inimmatunan kun humman idan anghel hu inang-ang kud daul etan ni kaumhilin dayaw nan Dios idan helag Israel eman ni wada-ak di Wangwang e Kebar.

²¹ Emin ida ey han-e-pat angah da ey payak da niya wada heni ngamay ni tuud daul ni payak da.

²² Ya angah da ey heniddan inang-ang kud gilig ni Wangwang e Kebar. Emin ida humman ni mategu ey ida kamengan-andeng hedin imme-ladda.

11

¹ Entanni ey heni tuwak la lini-bit nan Ispirituh Apu Dios et ilaw tuwak di eheb ni Tempol di appit ni kasimmilin aggew. Ey inang-ang kuddadman etan dewampulut liman lalakkin kamengipappangnguluddan tutu-u. Anin hi

Jaasaniah e u-ungngan Assur nan hi Pelatiah e u-ungngan Benaiah et wadaddadman.

² Kan Apu Dios ni hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, ey huuyyaddan lalakki hu kannemnem idan lawah ni daka ittugun idaddan tutu-ud Jerusalem.

³ Kandaddan tutu-uy ‘Pambehwaten tayu mewan hu baballey eyad bebley tayu. Huuyan bebley tayu ey henri banga ey henri hi-gatsu hu detag ni neihududman. Endi hu lawah ni an meippahding hi-gatsu tep wada itsu eyad bebley ni keippaptekan tayu.’

⁴ Hi-gam e helag ni tuu, lakkay et mu pan-ehelen idan katuutuu hu meippahding alin hi-gada tep ya liwat da!”

⁵ Entanni ey newadan hi-gak mewan etan Ispirituh APU DIOS et kantuy nak e-helen idan helag Israel hu inhel nan APU DIOS. Et nak pan-ehelen e kangkuy “Inhel APU DIOS e kantuy ‘Higayun helag Israel, inamtak hu yuka ene-ehhela niya inamtak hu yuka nemnemneman pehding.

⁶ Dakel hu pinetepetey yun tutu-u eyad bebley et mapnu hu keltad ni annel ni nangketey.

⁷ Et humman hu, hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey e-helen ku e huuyan bebley ey makulug ni henri banga, nem ya kei-elligan ida etan ni detag ni neihududman ey humman hu annel idan tutu-un pinetepetey yu. Eleg kayu umlinggep, tep degyunen dakeyun hi-gak eyad bebley yu.

⁸ Yuka tattakusi gubat nem humman peellik.

⁹ Pampedpap dakeyud tuun melpud edum ni bebley et pa-kal dakeyu eyad bebley yu

¹⁰ niya pepettey dakeyu ma-lat pengamtaan ni emin ni tutu-u e hi-gak hu AP-APU.

¹¹ Eleg kayu meihwang di lawah ni mekap-kapya eyad bebley Yu. Ey beken kayun henidetag ni nantalud banga, tep kastiguen dakeyu anin ni attu hu kad-an yud Israel

¹² ma-lat pengamtaan Yu e hi-gak hu AP-APU. Henin nunya pehding kun hi-gayu tep eleg Yu u-unnuuden hu tugun ku et ya kumedeck elaw ida eyan nambebley di nanlinikweh di bebley Yu hu inenu-unnuud Yu."

¹³ Nanengtun nakka man-e-ehhel ey pin-hakkeyey nengimpapatey hi Pelatiah e unungngan Benaiah. Et lumkubbak di puyek ni mandasal e kangkuy "APU DIOS e Eta-gey ni peteg, entan anhan tu patey idan emin eya natdaan ni tutu-ud Jerusalem!"

¹⁴ Himmumang hi APU DIOS ey kantuy

¹⁵ "Hi-gam e helag ni tuu, hi-gayu mannuman idan edum mun nei-li eyad bebley hu kaene-ehheladdan nehi-yan di Jerusalem. Kanday 'Hi-gatsu law nengidwatan nan APU DIOS eyan bebley, tep yadda etan edum tayun neilaw di edum ni bebley ey endi law inna-nu dan mengidaydayaw ni hi-gatu tep neka-iddawwidda.'

¹⁶ Et humman hu, ehel mu eya e-helen kun edum muddan nedegyun alid bebley Yu e ma-nutep hi-gak hu nenegyun alin hi-gayud bebley Yu et maiwehit kayud nangkeidawwin bebley, nem ippaptek dakeyun hi-gak di bebley ni neilawwan Yu.

¹⁷ Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey e-helen ku e hi-gayun inwahit kud kebebbebley

e emmungen dakeyullin hi-gak et ibangngad dakeyud bebley yud Israel.

18 Yallin nunman ni keibbangngadan yu ey e-kalen yulli law ni emin ida hu anggebe-hel kun dios yun kinapyan tuu.

19 Hullulak ali elaw yu et beken kayulli law ni manghay, nem mambalin kayun emin ni mekangngu-unnuud ni hi-gak.

20 U-unnuuden yulli law tugun ku ey yaddalli law etan pinhed ku hu ippahding yu. Hi-gak ali mewan law hu Dios yu ey hi-gak hu kan tuun hi-gayu.

21 Nem hedin yadda etan mengidaydayaw idan anggebe-hel kun dios ni kinapkapyan tuu, man kastiguen kudda tep ya humman ni liwat ni impahding da. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.”

22 Entanni ey binekyag idan anghel hu payak da et tumyab ida e nekytab dadda etan henihelin talak. Ya etan kaumhilin dayaw nan Dios idan helag Israel ey immen di ahpat di pettek da.

23 Entanni ey limmaw humman ni kaumhilin dayaw Apu Dios di Jerusalem di duntug diman di appit ni kasimmlin aggew.

24 Entanni ey heniheni i-innep la mewan hu tuwak nanli-bitan nan Ispirituh Apu Dios et ibangngad tuwak di Babilon di kad-an idan edum kun nedegyun di bebley mi.

Et yan nunman nepappegan ni impeamtan APU Dios ni hi-gak di Jerusalem.

25 Et ehelen kuddan edum kun helag Israel di diman hu impeenang-ang tun hi-gak.

12

¹⁻² Entanni ey wada mewan hu impeamtan APU DIOS ni hi-gak e kantuy “Hi-gam e helag ni tuu, mangkanghay ida eya edum mu. Ma-nut wada mateda, nem eleg da han-ang-ang niya ma-nut wada tangila da, nem eleg ida umdengel tep ya humman ni ngehay da.

³ Heninnuy pinhed kun pehding mu. Ihambag kan hantenged mun ngunut mu ey hinakbatam e henin ka kelabut ni meillaw di edum ni bebley. Yan kawwalwal dedan hu pangipahdingim nunya ma-lat ang-angen idan edum mun helag Israel et ilah tu-et anhan ey ewwatan idan tutu-u huuyan pehding mu, anin ni mangkanghay ida.

⁴ Yan kawwalwal nisi dedan hu pengi-hepim idan ngunut mu ma-lat ang-angen idan tutu-u. Ipaddih mun tuka pangkehillengi hu e-gaham e henin ka-egahiddan tuun kameillaw di edum ni bebley.

⁵ Hedin daka kaitettekel idan tutu-u ey gu-kangim dingding ni baley mu et idlan mudman et i-hep mu hu ngunut mu.

⁶ Peang-ang muddan katuutuu hu pengihhak-batan mun ngunut mu ey menglaw kan tuka pangkehillengi. Niya haniim hu matam ni penget mu ma-lat eleg mu han-ang-ang hu lawwan mu. Huttan ni mu pehding hu pengi-ang-angan idan edum mun helag Israel ni meippahding alin hi-gada.”

⁷ Et ipahding kun emin humman ni inhel APU DIOS ni nunman ni aggew et ihambag kudda ngunut kun henin kapehding ni tuun kameillaw

di edum ni bebley. Et kamangkehilleng ni nunman ey ginu-kangan kun ngamay ku hu dingding ni baley ku et idlan kudman ni immehep e hinahakbatan ku ngunut ku et da-ak kaang-angangaddan tutu-u ey menglawwak.

8 Yan newa-waan tu ey kan mewan APU DIOS ni hi-gak ey

9 “Hi-gam e helag ni tuu, deh e kamen-nahmahiddan edum mun helag Israel hedin hipa keibbellinan tudda hu muka pehpehding.

10 Ehel mun hi-gada e kammuy ‘Heninnuy hu inhel ni Eta-gey ni peteg ni AP-APU e kantu: Huyyan impeamtak hu meippahding alin Sedekiah di Jerusalem et yadda aap-apu niyadda katuutun wadadman.’

11 Paka-hel mu et awatan dan emin e yadda etan impahding mu hu kei-ang-angan ni meippahding alin hi-gada, tep medegyun idallid baballey da et mailaw idan balud di edum ni bebley.

12 Anin ni hi Sedekiah et medegyun alid Jerusalem ni hileng. Iddalan tullid etan di negukangan ni dingding ni kinapyu dan dellanen tu ey yallin ebuh hu hantenged tun ngunut tu hu hakbatan tu. Hukyungan tulli angah tu niya eleg tulli law ang-anga bebley tu.

13 Tep pedpap kullin henin nak tewwangen et mailaw di Babilon, nem mettey alidman ey eleg tu ang-anga humman ni bebley ni keillawan tu.

14 Iwwahit kuddalli hu opisyal tu, yadda guwalya tu, niyadda kaumtugun ni hi-gatu, nem pengunnud ku damengu hu an memettey ni hi-gada.

15 Yan nunman alin pengiwwehhitan kun hi-gadad nangkeidawwin bebley hu pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU.

16 Nem wadaddalli hu hahhakkey ni hi-gadan metdaan di gubat, yad bisil niyad degeh et ehelen daddallin nengikelabut ni hi-gada e lawah ni peteg impenahding da. Yan nunman ali law pengebbulutan da e hi-gak hu AP-APU.”

17 Entanni mewan ey kan APU DIOS ni hi-gak ey

18 “Hi-gam e helag ni tuu ey umgeneygey kallin mengangan niya um-inum tep ya takut mu e henimpegtang law hu yayyah mu.

19 Ehel muddan tutu-ud Israel niyad Jerusalem e huyya inhel nan APU DIOS e Eta-gey ni peteg e kantuy ‘Umgeneygey idallin mengangan niya um-inum ni takut da tep mebahbah ali bebley da et meendi limmu da tep yadda lawah ni impahding da.

20 Mangketawwey idalli bebley niya papayyew da tep meiwalleng ida et yan nunman ali pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU.”

21 Immehel mewan hi APU DIOS ey kantuy

22 “Hi-gam e helag ni tuu, kele heninnuy hu keene-ehheladdan iIsrael e kanday ‘Meng-menglaw mannuman hu aggew ey eleg um-amnu hu inhel dan meippahding.’

23 Ehel mun hi-gada e kangkuy: Hi-gak e Etagey ni peteg ni AP-APU ey pesikked ku humman ni daka ene-ehhelad Israel et kandalli law ey ‘Kaum-amnun emin hu neipeamtan meippahding.’

24 Endiddalli law eyad Israel hu nangkeihla hu daka peennamtan meippahding niya endilli law hu menghel ni kantun wada ini-innep tu nem ya kakulugan tu ey endi kaya.

25 Tep hi-gak law e DIOS hu um-ehel ni hi-gada niya emin hu peamtak ey um-amnu. Hedin hi-gayun mangkanghay, man hi-gayu keippahdingan idallin inhel kun meippahding. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya!"

26 Entanni ey immehel mewan hi APU DIOS e kantuy

27 "Hi-gam e helag ni tuu, kan idan tutu-u ey 'Ayepaw ali mannuman hu keippahdingan ni nunman ni impeamta tu!'

28 Humman ni daka pengpenghel hu gaputun elaw ka et mu ehelen ni hi-gada e kammuy 'Ya etan Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kantuy: Anggegannu law hu keipahdingan idan impeenamtak. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya!'"

13

1-2 Entanni ey immehel mewan hi APU DIOS et kantuy "Hi-gam e helag ni tuu, ey mu peamta hu meippahding idan kaumlenangkak ni prophets di Israel. Ehel mun hi-gada et denglen da eya pinhed kun e-helen ni hi-gada.

3 Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy 'Anggehommek kayun beken ni makulug ni prophets ni endi nemnem tu, tep nannaud ni mekastigu kayu! Kanyuy hi-gak nalpuan idan yuka peennamta, nem ya kakulugan tu ey

endi hu nak impeamtan hi-gayu tep nalpu ngud nemnem yu hu yuka e-e-hela!

4 Hi-gayun tutu-ud Israel, huttan idan prophets yu ey henidda ahhud muyung ni kaanmen-emmahemmak ni kennen dad nangkebahbah ni bebley.

5 Hedin yadda nanna-ud ni meippahding ey humman ida hu eleg da e-helan hi-gayun tutu-u, anin ni wada ligat ni um-alin hi-gayu. Niya eleg dakeyu mewan e-helin tutu-u ma-lat isiked yun manliwwat, tep anggetakkut hu meippahding ni tun manliwwat ni hi-gak. Humman ni daka pehpehding ey keingngeh tu hu eleg da iyayyag-gud hu nebahbah ni luhud ni daka penennin bebley da hedin wada gubat. Nemnem yu e iyyallin medettengan hu aggew ni gintud APU DIOS ni pemahbahan tun hi-gayu.

6 Tep emin ida etan kandan daka i-innepa niyadda etan daka e-e-hela ey beken ni makulug ida humman. Kanday nalpun hi-gak ida etan daka peennamta, nem eleg kaya tep eggak ida bagaen. Ey da ni-ngangu mewan kanamnamahan um-amnu etan daka e-e-hela.

7 Ambeken nanna-ud ni beken ni makulug hu kandan daka eni-innepa, tep kanda ni-nganguy nalpun hi-gak humman idan daka peennamta, nem itek da humman, tep endi hu nak inhel ni hi-gada.

8 Et humman hu, hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey e-helen ku e kastiguen dakeyu tep itek ida etan yuka e-e-hela niyadda etan kanyun yuka eni-innepa.

⁹ Em, kastiguen kudda humman ni maitek ni prophets ni kaumhauhaul, e anin ni endi impeamtak ni hi-gada et kanday wada. Eleg idalli meibbillang ni tutu-uk ey eleg ali meidum ngadan dad libluh ni neitudekan ni ngadan idan tutu-uk ni helag Israel niya eleg dalli law ang-anga bebley da. Et yan nunman ali law pengamtaan da e hi-gak hu Eta-gey ni peteg ni AP-APU.

¹⁰ Humman idan beken ni makulug ni prophets ey hineuheul dadda hu tutu-uk e kanday ‘Melinggep kayu kaya, endi hu lawah ni an meipahding ni hi-gayu’. Nem ya kakulugan tu ey endin hekey linggep. Henidda etan ni tuun kamantupping ni impakdag tu ga-tuga-tun ni batu ni hinebab tu et kayyaggud hu ang-ang tu, nem immen kumedek e kaggegedday, tep eleg tu ihammad hu impanuping tu.

¹¹ Ehel yuddan nunman ni prophets e anggegannu law ey mangkegday hu binattun luhud ni sinuping da. Gegdayen alin na-let ni udan, ya dallalu niya pewek ni peellik.

¹² Et penghel idallin katuutuu etan idan nantupping ey ‘Kele mewan an nagday ey kan yu ey neihammad?’

¹³ Et humman hu, hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey e-helen ku e kangkuy ‘Peellik hu na-let ni pewek, ya na-let ni udan niya dallallu tep ya bunget ku et mangkagday ida humman ni tuping.

¹⁴ Ninemnem kun bahbahan humman ni tuping et mangkatleb et mabudihan hu dalinat tu. Em, mangkettey idalli tutu-un meta-bunan malat pengamtaan ni emin ni tuu e hi-gak e AP-APU

hu nengipahding ni nunman.

¹⁵ Nemahhig alin nunman hu bunget kud-dan bimmebley di Jerusalem niyadda beken ni makulug ni prophets, et mukun pambahbahen kuddalli luhud yu. Mangkebahbah ali bebley yu niya mangkettey ida etan beken ni makulug ni prophets

¹⁶ ni nengipanghel idan tuuk ni endi hu lawah ni an meippahding ni hi-gayu, nem itek kaya humman. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.’”

Ya meippanggep idan bibi-in beken ni makulug ni prophets

¹⁷ Kan APU DIOS mewan ey “Hi-gam e helag ni tuu, mudda eheli hu bibi-in beken ni makulug ni prophet yun ya linggeman ni kaum-alid nemnem da hu daka ebbiga.

¹⁸ Kammun hi-gaday ‘Kan ni Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey: Anggehemmek kayullin bibi-i tep mekastigu kayu! Yuka he-uhe-uladda tuu etan di kanyun magic ni yuka kennapyaan gelhing niya penget. Pinhed yu ni-ngangun wada kabaelan yu e hi-gayu mengippanghel ni pehding idan tuuk di biyag da niya ketteyyan da, ma-lat usalen yuddad panyaggudan yu.

¹⁹ Yuwak kababbainga di hinangngab idan tuu tep umhulun anhan hu pengellaan yun anin ni ekket ni begah winu sinapay. Kayu kaman-ittek ni impampapetey yudda tuun endi bahul da et meliblih ida etan nambahul, nem nehaul ida kumedek tuuk et dakeyu kakulluga.

20 Et humman hu, hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy: Anggebe-hel kudda etan magic ni yuka ussalan mene-uhe-ul idan tuuk. Dakeyu kakukkulugan hi-gada et henidda sisit ni naknad lingen e eleg pakabsik. Ey henidhi gayu kamengippanghel ni pehding dad biyag da. Nem pesikked kudda law humman ni magic yu et meliblih idalli law hu tuud daka kehe-uli et henidda neibukyat ni naknan sisit.

21 Niya e-kalen kudda etan yuka ippepnget ni yuka ussalan mengippahding ni magic yu et mepappet law hu henidhi nangngedan ni biyag idan tutu-u niya ma-lat eleg law mabalin ni yudda he-uhe-ulen. Em, ippahding kudda huyya et pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.

22 Ya itek yu mewan hu himmulun ni nedismayahan idan kayyaggud ni tutu-un eggak pinched ni panhelhel tap. Et binaddangan yudda lawah ni tutu-u et eleg ida matey ma-lat itultuluy dan mengippahding ni lawah.

23 Nem mepappet law ida itek ni i-innep yu ey yudda magic yu tep baddangak ida tutu-uk malat eleg yudda law ha-uha-ulen. Et yan nunman ali law pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.' "

14

Ya nandawayan idan ap-apud Israel ni beken ni makulug ni dios

1 Entanni ey wadadda immalin kamengipap-pangnguluddan helag Israel ni an memuhdan ni hipan impeamtan APU DIOS ni hi-gak.

2 Ey immehel ni nunman hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

3 “Hi-gam e helag ni tuu, huttan idan tuu ey yadda etan dios ni kinapyan tuu hu daka pakakkulluga niya inebulut da hu kameituttud-dun kapanliwwasi. Nem ay kanda na-mu ngu nem pehding ku hu pinhed dan ibbaga.

4 Ehel muddan nuntan ni tutu-u e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy ‘Kastiguen kudda hu tutu-ud Israel ni kamenay-dayaw ni kinapyan tuun dios ni han ida ningangu mewan limmaw ni an mambeggan bad-dang idan prophets.

5 Huuya hu pehding ku et ilah tu-et ey issiked idan tutu-uk ni menaydayaw idan dios ni kinapyan tuu et hi-gak law hu daydayawen da.’

6 Et humman hu, ehel muddan tutu-ud Israel e kammuy ‘Kan nan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey: Iwalleng yudda law etan anggebe-hel kun dios yun kinapyan tuu niya isiked yudda hu lawah ni yuka pehpehding.

7 Hedin wadan hi-gadan helag Israel, anin ni yadda tuun binunal di Israel hu mengiwwalleng ni hi-gak et ya dios ni kinapyan tuu daydayawen tu, ey han mewan limmaw ni mampebaddang idan prophets, man hi-gak e AP-APU hu mengastigun hi-gatu.

8 Ippahding ku hu lebbeng ni meippahding ni hi-gatu ma-lat ang-angen ni tutu-u et eleg da iu-unnud ni hi-gatu. Eleg law mei-dum idad tuuk humman ni tuu ma-lat pengamtaan yun emin e hi-gak hu AP-APU.

⁹ Ey hedin beken ni makulug hu ebbigen idan prophets tep hineul ku, man kastiguen kudda et eleg ida law mei-dum di tuuk ni helag Israel.

¹⁰ Yadda humman ni prophet et yadda tutu-un an mambeeggan hipan impeamtak ni hi-gada ey nan-ingngeh kastigu da.

¹¹ Humman hu pehding kuddan tutu-uk malaat eleg da-ak iwalleng niya ma-lat isiked dan mengippahding ni angebe-hel kun peteg ni liwat da, tep tutu-uk ida ey hi-gak hu Dios da. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.’”

¹² Entanni ey immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy

¹³ “Hi-gam e helag ni tuu, dengel mu eya e-helek: Hedin iwwalleng da-ak idan tutu-ud hakey ni bebley, et manliwat idan hi-gak, man peellik hu bisil et mangkahkaw ida tutu-u niya animal dadda, et humman hu kastigu da.

¹⁴ Ey anin na-mun wadaddadman di Noah, hi Daniel et hi Job et ebuh ngu annel dan meihwang tep ya kakinayyaggud da. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.

¹⁵ Niya gullat ni pellaw kudda hu anggetakkut ni animal di muyung et da pambahbahen hu bebley da niya ma-lat da pampateyen ida hu tutu-uk diman ni pengastiguk ni hi-gada,

¹⁶ et hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU e wadan ingganah ey issapatah ku e eleg ida meihwang etan tutu-ud ketteyyan da, anin ni wadaddadman humman ni tellun kayyaggud ni tuu. Tep ebuh ida ngu dedan humman ni

tellun meihwang, nem mebahbah etan bebley et mambalin ni eleg mebebleyi.

¹⁷ Niya gullat ni pellaw kudman e bebley da hu buhul dan an mengubbatt ni hi-gada et da pampateyen ida hu tutu-u niyadda animal da,

¹⁸ et anin na-mun wadaddadman humman ni tellun kayyaggud ni tuu, et nakka e-hela e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey eggak kekyata hu ninemnem kun pehding kun hi-gada et eleg da han-ihwang ida tuud ketteyyan da, anin idan u-ungnga da. Ebuh ida humman ni tellun tuun meihwang.

¹⁹ Winu, gullat ni kastiguek ida tutu-ud hakey ni bebley tep ya nemahhig ni bunget ku et palaw kun hi-gada degeh ni kaumpatey ni tuu et ya animal

²⁰ et nakka issapatah e hi-gak e hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg niya wadan ingganah, e anin na-mun wadaddadman di Noah, hi Daniel ni hi Job et eleg da han-ihwang hu tuttu-u di ketteyyan da, anin idan u-ungnga da. Ebuh hu annel dan meihwang tep ya kakinayyaggud da.

²¹ Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey e-helen ku e peellik di Jerusalem etan epat ni nambabaklang ni anggetakkut ni pengastiguk idan tutu-u. Peellik hu gubat, ya bisil, yadda anggetakkut ni animal di muyung niya degeh ma-lat mangkatey hu tutu-u niyadda animal da.

²² Nem wadaddalli metdaan et mei-liddadya Babilon et mei-dum idan hi-gayu. Anin alin hi-gam et ang-angem hu kalwah da et ebbuluten mulli law e neiptek hu impahding kun nak nemahbahan ni bebley di Jerusalem.

²³ Humman ali dama pengamtaan mu e emin hu nakka pehding ey wada hu gaputun nak nengipahdingan. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.”

15

¹ Immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey

² kantuy “Hi-gam e helag ni tuu, hipa nanninggehan ni wakal ni grapes et ya pangan keyew di tuyung? Kaw nan-ingneh kapengis-silbiin nunman e wakal et ya pangan keyew?

³ Ya etan wakal ni grapes ey endi law keissilbian tu hedin nealan emin law hu lameh tu. Niya eleg mabalin ni linggeman hu keikkapyaan tu, anin ew ngun hableyyan ni banga niya palhu.

⁴ Ma-nu tep dammutun penungngu hedin nema-ganan, nem kangngengeppuh niya endi hu ngalab tu.

⁵ Humman hu elaw tu hu wakal ni grapes e anin ni eleg maitungu et endi ngu dedan silbitu, ey nema-ma-ma hedin neitungu law.

⁶ Et humman hu, hi-gak e Eta-gey ni peteg ni Ap-APU ey kangkuy: Yadda grapes ey winedak idan meie-eddum di keyew di tuyung, nem bebhaten kudda niya eppuyan kudda et magiheb ida. Henin nunman ali kei-elligan ni pehding kuddan iJerusalem tep endi silbi da.

⁷ Nehammad hu pengastiguk ni hi-gadan helag Israel, tep anin ni meihwang idad nemangulun kastigu da et pidwaek idan kastiguen. Yan nunman ali pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU.

8 Ey pambalin kun eleg ali law mebebleyi hu bebley da, tep inwalleng da-ak ni hi-gada. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.”

16

1 Immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy

2 “Hi-gam e helag ni tuu, ey ehelim hu Jerusalem di anggebe-hel kun peteg ni tuka pehpehding.

3 Ehel mu e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy ‘Hi-gam e Jerusalem ey neiungnga ka ngu anhan ni ebuh di Kanaan. Ey Amorite hi amam niya Hittite hi inam. *

4 Yan neiungngaam ey impayyag daka et endi nemutul ni puheg mu, endi nangmeh ni hi-gam, endi nengiepuap ni ahin di annel mu niya endi nemalwasin hi-gam.

5 Endi an nengipahding idan nunyan hi-gam tep endi kaumhemek ni hi-gam niya endi neminhed ni hi-gam. Bingkah dakad payew ma-lat ni matey kadman.

6 Entanni et nelabahhak ey inang-ang dakan ingkamulug mu kuheyaw mu e kaka umhenikhikyad et agemiden daka et ipaptek daka, tep eggak pinhed ni mettey ka.

7 Impaptek daka et meetteng ka et henka etan ni mateban neitnem. Nehiken ka ey nepandukal

* **16:3 16:3** Yadda Amorite et yadda Hittite hu nambebley di Kanaan et han ida mambebley hu helag Israel diman. Huuyadan tuu ey yadda beken ni makulug ni dios hu dinaydayaw da.

ka niya andukkey bewek mu. Nem nammu-mulih ka e endi balwasim.

⁸ Entanni et nak mewan melebbah ey inangang dakan daydayutu law ni melehhin ka et idwat kun hi-gam balwasik et mahenian annel mu. Insapatah ku neminhed kun hi-gam et ahwaen dakan hi-gak e Eta-gey ni peteg ni APU et ipaptek daka.

⁹ Immeh dakan nunman et maulah hu kuheyaw di annel mu et han daka apuapan ni lanan kakkayyaggud hu hamuy tu.

¹⁰ Binalwasian dakan kayyaggud niya nenginan balwasi et pampatut dakan katat ni patut.

¹¹ Indawtan dakan gamgam mun kakkayyaggud, ya pa-ngaw, ya gelhing,

¹² ya betling ni eleng mu niya tangilam et ya penget mu.

¹³ Em, impanggamgam dakan balituk niya silber ey binalwasian dakan kayyaggud niya nenginan inebel ni balwasi. Ya sinapay ni muka kenna ey nekapyad kekakkayyaggudan ni alinah ni nekamdugan ni putsukan niya mansikan olibah. Nemahhig kakinat-agum e henin kakinat-agun ahwan patul.

¹⁴ Entanni ey nandingngel di kebebbebley hu kakinat-agum ni peteg tep nambalin dakan hi-gak ni kat-agun peteg. Hi-gak e hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

¹⁵ Nem ay gapu mewan anhan tep inamtam e kat-agu ka ey emin kumamman hu lakin kaum-alid kad-an mu ey muka i-ulig.

¹⁶ Ingkapyam ida etan indawat kun kakkayyaggud ni balwasid muka pandeyyawiddan beken

ni makulug ni dios et yadman muka pengippenahdingin lawah ni henin kapehpehding ni biin tuka iggatang annel tud kalekileki. Namminallad kan peteg! Hipa mu ninemnem et mu ipahding huttan ni lawah ni peteg!

17 Yadda etan silber niya balituk ni gamgam mun indawat kun hi-gam ey kinapyam idan dios mun muka daydayawa. Eggak ni hekey pinhed humman ni impahding mun kamei-ellig etan di kapehpehding ni biin tuka pebeyyad annel tud kalekileki.

18 Inusal mu mewan etan indawat kun kayyaggud ni balwasin nebuldaan et pebalwasim idan muka daydayawan beken ni makulug ni dios ni kinapyam et iappit mun hi-gada hu lanan olibah niyadda bangbanglun indawat kun hi-gam.

19 Anin idan kennen mun indawat kun hi-gam ni kayyaggud ni alinah, yadda mansikan olibah niya danum ni putsukan et in-appit muddan nunman e dios tu. Hi-gak e APU DIOS e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

20 Kulang pay ida humman ni impahding mu et ilaw mudda u-ungnga tan lalakki niya bibi-i et iappit muddan kennen idan dios mu. Muka e-nguhidda hu impahpahding mun henin kapehpehding ni biin tuka an pebeyyad hu annel tud lalakki.

21 Kele pakkaw pay ni mu pintey ida u-ungnga ta e mudda in-appit idan dios mu?

22 Ya eyan pigan toon ni nengipenahdingam idan nunman ni lawah ni peteg ey eleg mun hekey nemnemen e yan eman ni kaglang mu ey endin hekey hu an nenangud ni mengippaptek ni

hi-gam et nealay nammu-mu-lih kan ingkamlut mu hu kuheyaw mu ey kaka umhenikhikyad.

23 Yan nunya ey hi-gak e Dios e Eta-gey ni peteg ey kangkuy: Anggehemmek kan peteg tep mekastigu ka! Em, mekastigu ka tep ya mu nengipahdingan idan emin ni lawah.

24 Muka e-nguhidda humman et mengapya kad kekelkeltad ni penaydayawan muddan dios mu.

25 Binabbah mu kakinat-agum tep nambalin kan biin tuka pebeyyyabeyyad hu annel tud laki et kewa-wa-wa ey muka an ihehhegged hu annel mud linggeman ni kamelebbah.

26 Anin idan dinagsim ni iEgypt e kamanggagayan mengi-ullig ni hi-gam et inebulut mun i-enu-ullig ida. Humman idan muka pehpehding ey nemahhig ni kamengippebungnget ni peteg ni hi-gak.

27 Et mukun kastiguen daka. I-abulut kun sekkupen idan iPilstia hu edum ni bebley mu. Anin idan iPilstia et daka bellawa humman ni lawah ni muka pehpehding.'

28 Anin ni yadda iAssyria et impabeyabeyad mu annel mun hi-gada tep endin hekey hu kammuy 'Hiyya tu-wa law huyyan nakka pehpehding.'

29 Lektattuy anin ida law ni iBabilon ni negosyanteh et mu in-uliulig ida, nem kapyatun muka e-nguhidda humman ni lawah ni muka pehpehding.

30 Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey nakka e-helan nemahhig ni himmallan peteg hu muka pehpehding. Heni ka tu-wangu etan ni biin tuka

pebeyyabeyyad annel tud laki e endin hekey baing mu.

³¹ Mu ingkenapyad emin di kekelkeltad hu pandeyyawam idan dios mun kinapyan tuu et yadman nengipenahdingam ni henin kapehding ni biin tuka pebeyyabeyyad hu annel tu, nem eleg mu mewan ebbuluta hu kaibbayad idan lakin hi-gam.

³² Heni ka mewan etan ni biin endin hekey hu impeminhed tun ahwa tu tep muka an i-uliulig hu edum ni lalakki.

³³ Ya biin tuka pebeyyad annel tud laki ey tuka ella daka ibbayad ni hi-gatu. Nem hedin hi-gam, man nahwi ka, tep hi-gam pay kamemeyyad idan lalakkin kamelpud attun bebley ni kamengi-ullig ni hi-gam.

³⁴ Em, nahwi kan peteg, tep hamban hi-gam beyyadan da ey eleg, tep hi-gam anhan law hu kamambeyyad. Hakey pay ey endi an nemilit ni hi-gam ni an mambalin ni henin nuntan.

³⁵ Et humman hu, hi-gam e Jerusalem e henin biin tuka pebeyyabeyyad annel tud kalekileki ey dengel mu eya kan APU DIOS ni hi-gam.”

³⁶ Kan ni AP-APU e Eta-gey ni peteg ey “Inuliulig mu hu kalekilekin pininhed mu, niya dinenaydayaw mudda etan anggebe-hel kun beken ni makulug ni dios, niya pinetepetey mudda unungngam et iappit muddan etan ni dios mun kinapyan tuu.

³⁷ Et mukun heninnuy hu pehding ku: Em-mungen kuddan emin hu kalekilekin pininhed mun nengipeamleng ni hi-gam, anin idan anggebe-hel mu, et halikuban daka ni han daka

binladi ma-lat panhin-aang-angan daka.

38 Mekastigu kan henin kastigun biin tuka i-abek ahwa tu niya mekastigu kan kastigun pimmatey. Et mukun pepettey daka tep ya nemahhig ni bunget ku.

39 Pebeltan dakan tutu-ud edum ni bebley ni pininpinhed mu et pambahbahen dadda kinenapyam ni baley idan dios mu niya panellan dadda balwasim niya gamgam mu. Endin hekey da tetdaan ma-lat heni daka pepluhan et mebabba-ingan ka!

40 Mambabaddang idalli humman ni tutu-un pinpinhed mu ma-lat pantegmilen daka niya ma-lat panggimmuken da hu annel mun tennegtegen da

41 ni han da linggab hu baley mu et panhin-aang-angan ni dakel ni kabiibii humman ni meippahding ni kastigum. Humman ali penikked kun muka pehpehding ni henin kapehpehding ni biin tuka pebeyyad annel tud laki. Niya humman ali penikked kun muka iddawadawat ni bayad ida etan ni lalakkin pinpinhed mu,

42 ma-lat kadegeman ni bunget ku et umineng law hu nemnem ku. Et endilli law nak bungngeten niya eggak ali law meemmeh ida etan ni dios mu.

43 Nakalliwwan mu hu nemenaptek kun higam ni kaglang mu. Impabunget muwak tep yadda impahpahding mü. Et humman hu, mahapul ni teklaen mun emin ida humman ni nambahulam. Mu mewan ka kae-nguhidda humman et ipenahding mudda etan kamepi-yew

tep muka i-uliulig ida hu beken ni ahwam. Niya impenahding mudda etan edum ni anggebe-hel ku. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.

44 Kan idallin tutu-un hi-gam e Jerusalem ey 'Heni ka tu-wangu hi inam!'

45 Makulug ni inu-ukkul mu tu-wangu hi inam e anggebe-hel tu ahwa tu et yadda u-ungnga tu. Heni ka mewan idan agim ni bii e anggebe-hel da ahwa da niya u-ungnga da. Em, makulug ni Hittite hi inam ey Amorite hi amam.

46 Ya etan agim hi Samaria e pengulwan et yadda u-ungnga tu ey immen idad appit ni north. Hi agim iSodom e neihayned ni hi-gam et yadda u-ungnga tu ey immen idad appit ni south.

47 Hi-gada hu nengiu-unnuudan muddan lawah ni elaw mu. Nem nema-ma-man lawah hu elaw mu nem hi-gada.

48 Hi-gak e Eta-gey ni peteg niya wadan ing-ganah ni AP-APU ey e-helen ku e i-imman hu liwat nan hi Sodom et yadda u-ungnga tu, nem hi-gayuddan u-ungngam.

49 Ya liwat nan agim e hi Sodom niyadda u-ungnga tu ey ida kamampahhiya, mahigadda, ida kamambebeddid, ebuh panyaggudan dan daka ikkaguh, eleg dan hekey ang-anga hu panyaggudan idan edum da niya eleg da baddan-gidda hu newetwet ni kamanhehhegged di dallin da.

50 I-imman hu daka pannemnem ni annel da nem ya edum ni tutu-u. Niya impenahding da hu anggebe-hel ku e humman nemahbahan kun hi-gada. Inamtak et naka-amtam ida huyya.

51 Anin ni hi Samaria et yadda u-ungnga tu et eleg maikagedwah hu liwat dad liwat mu. Nemahhig ni peteg kalwah ni impenahding mu e ta-bunan tu kalwah idan agim hi Sodom et hi Samaria. Et humman hu, hedin i-ingngeh dakan hi-gada, man henin endi liwat da.

52 Gullat et umbabaing ka tep nemahhig liwat mu nem yadda agim niya gullat nisin i-ingngeh dakan hi-gada et henin eleg ida manliwat.

53 Binahbah kud Sodom nan hi Samaria et ya u-ungnga dadda, nem panhaddak kulli hu kinedangyan da. Anin ni hi-gam et panhaddak kulli dama kinedangyan mu.

54 Mebabba-ingan kallin peteg tep ya nemahhig ni liwat mu. Et yalli pannemnem idan agim e hi Sodom nan hi Samaria ey kayyaggud ida nem hi-gam.

55 Nem panyaggud kullid Sodom nan hi Samaria, anin idan bimmebley diman. Ey anin ni hi-gam et panhaddak kulli dama hu kakinyaggud ni biyag ni bimmebley ditan et henin la mewan ni nunman.

56 Yan nunman ey muka pippihula hu Sodom tep kaka mampahhiya.

57 Nem yan nunya ey nan-amta hu nemahhig ni kalwah mu et hi-gam law hu anggebe-hel idan iEdom, yadda iPilistia niyadda etan edum ni bebley di nanlinikweh.

58 Mahapul ni manhelhel tap ka et teklaen mudda etan anggebe-hel kun impahpahding mu. Hi-gak e hi APU DIOS hu nanghel idan nunya.”

59 Yahhuy mewan hu inhel ni Eta-gey ni peteg ni AP-APU e kantuy “Mahapul ni mekastigu ka

e Jerusalem tep eleg mu ipahding hu nekitbalan kun hi-gam tep ya ngehay mu.

60 Nem eggak ippangil hu nekitbalan kun hi-gam eman ni keu-ungngam niya hammaden kun e-helen mewan e pannenneng kun ingganah humman ni nekitbalan kun hi-gam.

61 Yan nunman ali law pannemneman muddan impenahding mu et umbabaing ka, nema-ma hedin ibbangngad kun hi-gam ida humman ni agim ni pengulwan niya udidyan et heniu ungngam ida, anin ni beken ni henin nunman hu nekitbalak ni hi-gayu.

62 Pannenneng ku huyyan nekitbalan ku et pengamtaam e hi-gak hu AP-APU.

63 Liwanen kuddalli law liwat mu, nem nenemnemem idalli impenahding mun liwat mu et um-i-ineng kallin baing mu. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.”

17

Ya etan dewwan tulduh et ya etan wakal ni grapes

1 Immehel mewan ni hi-gak hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg et kantuy

2 “Hi-gam e helag ni tuu, mu ehel idan edum mun iIsrael eya a-abbig

3 ni pengamtaan dan pinhed kun e-helen ni hi-gada. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy ‘Wadan nunman etan et-eteng ni tulduh ni kakkayyaggud hu dutdut tu niya melakkeb payak tun nebkyag. Simmayab et lumaw di

duntug di Lebanon et tu pu-singen hu utduk etan ni keyew ni sedar

4 et ilaw tud bebley idan negosyanteh et itnem tudman.

5 Entanni mewan ey limmaw di Israel et an umlan bukel et tu itnem etan di makattaba hu kameitnem niya elegmekullangin danum.

6 Simmemel et meetteng etan bukel ey humman etan grapes e eleg mandinnukkey, nem henikawal e kamangkineyya-mun. Wada hu pingi tun neidengdeng di kabunyan di kad-an etan nitulduh. Ya lamut tu ey nehammad ni limmaw di edalle. Nemingngipingngi niya makattaba humman ni grapes.

7 Entanni ey wada mewan hakey ni et-eteng nitulduh ni melakkeb dama payak tu niya mahdel hu dutdut tu. Ya lamut niya pingi etan ni grapes ey neidengdeng idad appit nunman e hakey mewan ni tulduh e henidda kamangkekde ni danum,

8 anin ni makattaba hu kameitnem niya elegmekullangin danum etan di neitneman da et mukun makattaba niya makallameh humman ni kekakkayaggudan ni grapes.'

9 Nem ya nakka ibbaga e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy 'Kaw umtagu et meetteng humman ni grapes? E-helen ku e humman ni grapes ey egguten etan ni nemangulun tulduh et panhepungen tu et makling. Beken ni neligat hu pengeggutan nunman ni grapes niya eleg mahapul ni wada ussalen ni pengeggut ni nunman e grapes.

10 Niya anin na-mun wada an mengippidwan mengitnem et mekpit damengu hedin um-ali maetung ni dibdib.’”

11 Entanni ey kan APU DIOS ni hi-gak ey

12 “Puhdanim pangngu dedan ida etan ni mangkanghay ni tutu-u hedin inamta da keibbel-linan tu huyyan a-abbig. Ehel mun hi-gada e heninnuy keibbellinan tu: ‘Immali etan patul di Babilon di deya Jerusalem et tu padpap etan patul niyadda opisyal tu et ilaw tuddad bebley tud Babilon.

13 Pinili tu hu hakey di pamilyah ni patul ni meihhullul et manhuhummangan ida et pansap-atah tun pannenneng tun meiddagyum idan hi-gatu e eleg tu ngenghaya. Impeki-la tudda aap-apu et ilaw tuddad bebley tud Babilon et ikelabut tuddadman

14 et endi inna-nuddan edum dan an mewan mannemnem ni mengubbat ni hi-gatu, niya malat mannaneng ni meunnud etan neihumman-gan.

15 Nem humman ni baluh ni patul di Judah ey nginhay tu humman ni inhummangan da et umipelaw ni opisyal tud Egypt ni an um-alan dakel ni sindalu niya kebayyu. Hipa na-mu dedan hu yuka pannemnem? Kaw kabaelan nunman ni baluh ni patul etan ninemnem tun pehding ni panggehayan tu etan ni inhumman-gan dan patul di Babilon? Kaw eleg mekastigun tu pengippahdingan ni henin nunman? Nanna-ud ni mekastigu hedin ngenghayen tu humman ni inhummangan da!

16 Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU niya

wadan ingganah ey issapatah ku e nanna-ud ni mekastigu humman ni baluh ni patul di Judah tep meillaw di Babilon et matey diman, tep eleg tu u-unnuuden hu insapatah tud hummangan da etan ni patul di Babilon ni nemilin hi-gatun mampatul.

17 Ya etan patul di Egypt niyadda etan han-tapug ni sindalu tu ey endi kabaelan dan memaddang ni hi-gatu hedin um-alidda iBabilon et umkapyaddan dellanen dan menggep ni Jerusalem et da pampateyen hu bimmebley.

18 Humman ni baluh ni patul di Judah ey nanna-ud ni mekastigu, tep nansapatah e u-unnuuden tu etan inhummangan dan patul di Babilon, nem nginhay tu.

19 Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU niya wadan ingganah ey issapatah ku e kastiguen ku, tep impangil tu hu insapatah tud ngadan ku.

20 Heni nak tewwangen et ilaw kud Babilon et kastiguen kudman, tep eleg tu pannaneng ni mengu-unnuud ni hi-gak.

21 Emin ida etan kekakkayyaggudan ni sindalu ey mangkettey idad gubat et yadda etan metdaan ey mehmehyak ida. Meippahding ali huuya et pengamtaan yu e hi-gak e AP-APU hu nanghel idan nunya.’”

22 Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Yallin edum ni aggew ey um-ala-ak ni uhyek ni keyew ni sedar et itnem kud ta-pew ni keta-tageyyan ni duntug di Israel.

23 Meetteng alidman et memangngapangnga ey umlameh niya mambalin ni kekakkayyagg-

dan ni sedar ni panhahha-adan niya panhihid-duman ni emin ni nambakbaklang ni sisit.

²⁴ Nan-amtaad emin di keyew di diman ni bebley e hi-gak e hi APU DIOS ey nakka lelngeha etata-gey ni keyew ma-lat wada inna-nuddan ekka-ket ni meetteng. Ey nakka pekehyaw ida etan makattagun keyew niya nakka tegguadda etan kaumkehhyaw. Hi-gak e AP-APU hu nanghel idan nunya.”

18

¹ Immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

² “Hipa eya kaene-ehheladdan tutu-ud Israel ni kanday ‘Kinan ni a-ammed da mapeit ni grapes, nem yadda u-ungnga da nealinew.”

³ Hi-gak e hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg niya wadan ingganah ey issapatah ku e eleg ali law mepidwan an me-hel huyyad Israel.

⁴ Em, tep hi-gak hu ngenamung ni emin ni biyang ni tuu, yadda a-ammed niyadda u-ungnga da. Et humman hu, ya etan tuun nanliwat ey hi-gatu mettey.

⁵ Ya kayyaggud ni tuun limpiyuuh niya mean-deng hu tuka pehding

⁶ ey eleg tu deyyawa hu dios ni kinapyan tuun kadaydayawaddan helag Israel. Eleg tu kenna hu neiappit idad kapandeyyawiddan tuun beken ni makulug ni dios, eleg tu i-abek ahwa tu niya eleg tu i-ulig hu biin eleg masiked hu kamelpud annel tu.

⁷ Eleg tu tellama niya eleg tu pilliwa hu limmun edum tun tuu, ey tuka ibbangngad hu hipan

neibelal ni hi-gatu. Kaum-idwat mewan ni kennen idan kameuppa, ya balwasiddan endi balwasida,

⁸ ey eleg tu peteppat hu tuka peuttang. Eleg tu pehding hu lawah, ya neiptek hu tuka pehding ni mengippennuh ni kapanhahallaiddan tutu-u,

⁹ niya tuka u-unnu dan emin hu tugun ku. Ya kayyaggud ni tuun hanniman hu elaw tu ey meittu-u. Hi-gak e hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

¹⁰ Nem inna-nu hedin humman ni tuu ey wada u-ungnga tun lakin matekew ey mapetey e tuka ngenghaya hu neiptek ni kapehding,

¹¹ niya tuka ippahding ni emin hu lawah ni eleg ipahding ametu, tuka kenna neiappit di kapandeyyawin beken ni makulug ni dios, tuka i-ulig hu beken tu ahwa,

¹² tuka tellamadda newetwet, tuka pilliwa lim-mun edum, eleg tu pebangngad hu tuka bellali, tuka daydayawa hu anggebe-hel kun beken ni makulug ni dios di daka pandeyyawi

¹³ niya tuka peteppat hu tuka peuttang ni pihhuh? Ya henin nunyan tuu ey eleg meittu-u tep ya tuka pengippahdingiddan emin eyan nakka bellawa. Et humman hu, hi-gatu ngu kambahul ni ketteyyan tu.

¹⁴ Nem inna-nu hedin huyyan u-ungnga ey wada dama u-ungnga tun lakin tuka ang-angan emin hu lawah ni tuka pehpehding, nem eleg tu ngu i-u-unnu?

¹⁵ Eleg tu deyyawa hu beken ni makulug ni dios idan iIsrael, eleg tu kenna hu neiappit idad daka

pandeyyawin beken ni makulug ni dios, eleg tu i-abek ahwa tu,

¹⁶ eleg tu peliggasi edum tun tuu, eleg tu pil-liwa hu limmun edum tu, tuka pebangngad tuka bellali, kaum-idwat ni kennen idan kameuppa, kaum-idwat ni balwasiddan endi balwasi tu,

¹⁷ eleg tu pehding hu lawah, eleg tu peteppat hu tuka peuttang ni pihhuh niya tuka u-unnuudan emin hu tugun ku. Ya tuun henin nunman hu tuka pehpehding ey meittu-u niya eleg mettey gapu tep ya liwat nan ametu.

¹⁸ Nem hedin hi ametu, man nanna-ud ni mettey tep ya liwat tun tuka pemilliwin limmun edum tun tuu niya lawah tuka pehpehding idan edum tun tuu.

¹⁹ Nem wadan penghel yu mewan ey ‘Kele eleg meilleggat ni mekastigu hu u-ungnga di liwat nan ametu?’ Ya humang kun nuntan ey ‘Eleg meilleggat ni mekastigu tep kayyaggud impahding tu.’ Nanna-ud ni meittu-u tep inu-unnuud tun emin hu tugun ku.

²⁰ Ya etan nanliwat hu mettey. Ya u-ungnga ey eleg meilleggat ni mekastigud liwat nan ametu ey eleg meilleggat ni mekastigu hu ama di liwat ni u-ungnga tu. Ya kayyaggud ni tuu ey kayyaggud hu gungunahen tud kayyaggud ni impahding tu. Ya lawah ni tuu ey helheltapen tu kastigu tud lawah ni impahpahding tu.

²¹ Hedin mantuttuyyu etan lawah ni tuu di liwat tu et issiked tun manliwwat, tep u-unnuuden tu hu tugun ku, et ya kayyaggud niya neiptek hu ippahding tu, man meittu-u. Eleg mettey.

²² Meliwwan ni emin hu liwat tu et meittu-u e

eleg mettey tep neiptek hu impahding tu.”

²³ Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Kaw kanyuy nakka manggagayan menang-angang ni ketteyyan ni lawah ni tuu? Eleg! Nakka pehebballi hu mantuttuyyu ma-lat mambi-biyag.

²⁴ Nem hedin issiked ni kayyaggud ni tuun mengippahding ni kayyaggud et yadda etan lawah ni anggebe-hel kun tuka pehpehding, man eleg umtagu humman ni tuu. Meliwan idan emin etan kayyaggud ni impahpahding tu et nanna-ud ni mettey, tep ya liwat tu, tep eleg tu pannananeng ni ipahding ida etan kayyaggud.

²⁵ Nem wadan penghel yu mewan ey ‘Beken ni limpiyuh hu kapehding nan Apu Dios.’ Nem e-helen kun hi-gayuddan iIsrael e ya kakulugan tu ey beken ni neihalla hu nakka pehding, tep hi-gayu hu neihalla hu tuka pehpehding.

²⁶ Hedin issiked ni kayyaggud ni tuun mengippahding ni kayyaggud et ipahding tu lawah, man mettey humman ni tuu. Em, tep lawah impahding tu.

²⁷ Nem hedin issiked ni lawah ni tuun mengippahding ni lawah et ya neiptek niya kayyaggud hu pehding tu, man eleg mettey, tep hinelakniban tu annel tu.

²⁸ Inimmatunan tun lawah ida hu tuka pehpehding et isiked tun mengippenahding idan nunman, et humman eleg tu ketteyyi, nem mambi-biyag.

²⁹ Nem ay hedin hi-gayu ngun iIsrael, man kanyuy neihalla hu nakka pehding. Huttan hu yuka pannemnem, nem ya kakulugan tu ey hi-gayu hu neihalla tuka pehding.

30 Yan nunya, ey hi-gak e hi APU DIOS e Etagey ni peteg ey hummalyaen dakeyun iIsrael malat ehelen ku hu meippahding alin hi-gayu tep yadda impahpahding yu. Isiked yudda hu lawah ni yuka pehpehding ma-lat eleg kayu mebahbah tep ya liwat yu.

31 Iwalleng yudda lawah ni yuka pehpehding et hullulan yun kayyaggud hu nemnem yu niya elaw yu. Kele ngu dedan hedin hi-gayun iIsrael man pinhed yun mettey?

32 Iwalleng yudda hu yuka panliwwasi ma-lat mambi-biyag kayu tep eggak pinhed ni wada an mettey! Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.”

19

1 Kan APU DIOS ni hi-gak ey “Ia-appehim ida ap-apud Israel kaia-appeh hedin wada netey. Kammuy

2 ‘Hi ineyu ey kameiddingpat di netuled ni labah ni layon e ine-etteng tudda impah tu et ilaw tuddad muyung di kad-an idan edum tun layon.

3 Sinuttudduan tu hu hakey ni impah tun mandedweng et mambalin ni makan ni tuu.

4 Dingngel idan tutu-u huyya et da kenaen di bitu. Et da benwiten etan di bitu et ilaw dad Egypt.

5 Hinehhegged inetun meibbangngad, nem endin an immanemut. Lektattu ey neendi law hu namnamah tu. Entanni ey sinuttuddu tu mewan etan hakey ni ine-etteng tu ey nambalin ni anggetakkut.

6 Nekikkillaw idan edum tun layon ni an mandedweng et amtaen tu daman mengangan ni tuu.

7 Binahbah tudda luhud idan bebley ey nambahbah tudda bebley et nemahhig hu takut idan tuu hedin kaman-e-lug.

8 Entanni ey ninemnem idan tutu-ud kebebbley e da petteyen humman ni layon et lumaw ida et da habhabyen ey kinna da.

9 Da inla et da iha-ad di pukkungangan et ilaw dad kad-an nan patul di Babilon. Impekag-guwalyaan da et endi law kamedngel di duntug di Israel ni anggetakkut ni ngeyed tu.

10 Hi ineyu ey heni mewan etan ni wakal ni grape ni simmemel di gilig ni kulukul. Neetteng ey nemingngip pingngi niya makallameh tep elegmekullangin danum.

11 Immandu-andukkey et kamaka-ang-ang tep hi-gatu keta-ta-geyyan. Yadda etan pangetu ey makakkedhel ida e kayaggud ni kypyaeen ni hulkud ni patul. *

12 Nem bimmungettak et aguten ku et bekahen ku ey mina-ganan etan ni maetung ni dibdib ni kamelpud desert. Anin ida etan ni lameh tu et nema-ganan ida. Yadda mangkekeshel ni pangetun nangkema-ganan ey negeni-pung ida et magiheb idad apuy.

13 Nem yan nunya ey neitnem law di maetung niya mamegan puyek di desert.

14 Entanni ey simmebel ida nema-ganan ni bulung tu et mangkagiheb ida pangetu niya

---

* **19:11 19:11** Huuyan hulkud ni patul ey kapengi-ang-angin kabaelan tun mampatul.

lameh tu et endi hu an natdaan anin ew ngun hakey ni mekapyan hulkud ni patul.’ ” Huyya hu kameia-appeh hedin wada netey.

20

Ya ngehay idan iIsrael

¹ Yan eman ni meikkahampulun aggew ni meikkelliman bulan ni meikkeppitun toon meip-palpun neilawan mid Babilon ey immalidda edum ni ap-apud Israel ni an memuhdan ni impeamtan APU DIOS ni hi-gak et yumudung idad hinanggan ku.

² Entanni ey wada hu impeamtan APU DIOS ni hi-gak

³ ey kantuy “Hi-gam e helag ni tuu, immalidda huuyan tutu-un memuhdan ni hipan impeamtak ni hi-gam. Ehel mun hi-gada e kangkuy: ‘Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg niya wadan ingganah ey issapatah ku e eggak hummanga hu hipan ibbageyu.’

⁴ Hi-gam e helag ni tuu, ehel mun hi-gada hu kastigu da. Penemnem mun hi-gada hu nemahhig ni anggebe-hel kun impahpahding idan aammed dan nunman.

⁵ Ey ehel mun hi-gada e kammuy ‘Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ni hi-gayu ey: Yan nunman ey pinilik ida helag Israel ni pantu-uk. Nampeang-angngak idan aammed dad Egypt et hammaden kun inhel ni hi-gada e hi-gak hu AP-APU e Dios da.

⁶ Ey hinammad kun inhel ni hi-gada e ippangu-luk idan meni-yan ni Egypt et ilaw kuddad pinilik

ni kekakkayyaggudan ni bebley e dakel ni peteg hu gatas niya putsukan.

⁷ Intugun kun hi-gada e iwalleng dadda dios dan nakappinhed da ma-lat eleg da pambalin hu annel dan beken ni malinlh tep yadda humman ni beken ni makulug ni dios idan iEgypt, tep hi-gak hu AP-APU e Dios da.

⁸ Nem eleg da pinhed ni dedngelen hu tugun ku, tep ya ngehay dan hi-gak. Eleg da iwalleng ida dios dan kinapyan tuu niya eleg da iwalleng hu dios idan iEgypt ni daka daydayawa. Et mukun kangku-et ey kastiguek ida eman ni wadadda nid Egypt tep ya nemahhig ni bunget ku.

⁹ Nem eggak ida kastiguen tep gullat ni kinastiguk ida et ya ngadan ku damengu hu mebeing, tep impeamtak kumedek law idan iEgypt e ippanguluk ida tutu-uk ni meni-yan ni nunman e bebley.

¹⁰ Et ipengupenguluk ida et mampalaw kamid desert.

¹¹ Yadman nengituttudduan kun hi-gadan tugun ku ma-lat humman u-unnuuden dad elaw ni pambiyag da.

¹² Minandal kuddan u-unnuuden da hu tugun kun pehding da hedin aggew ni Sabaduh ma-lat pengipeang-angan dan pengu-unnuuden dan nekitbalan kun hi-gada niya humman mengippenemnem ni hi-gadan hi-gak e hi APU DIOS ey impambalin kuddan kayyaggud.

¹³ Nem nginhay da-ak idan helag Israel, tep eleg da pinhed ni u-unnuuden hu tugun ku eman ni kaweda dad etan di desert. Eleg da

pinhed ni u-unnuuden hu tugun kun humman hu mengippeamtan kayyaggud ni pambiyag hedin u-unnuuden ni tuu. Eleg da mewan u-unnuuden hu intugun ku meippanggep ni kamengillin ni aggew ni Sabaduh, et humman law nannemneman kun pengastiguan kun hi-gadad desert tep ya bunget ku.

¹⁴ Nem eggak ipahding tep gullat ni impahding ku et hi-gak damengu hu mebe-ingan. Tep penghel idan nenang-ang ni nengipenguluak ni hi-gadan tutu-uk ey pintey kudda tep eggak kabaelan ni ippaptek ida.

¹⁵ Nem insapatah kudman di desert e eggak pedetteng idad etan di intuduk ni kekakkayyag-gudan ni bebley e dakel ni peteg hu gatas niya putsukan.

¹⁶ Humman law ninemnem kun pehding tep kahing idad nakka ittugun niya eleg da u-unnuda hu tugun kun kamengillin ni aggew ni Sabaduh tep daka pehebballin deyyawen ida etan dios ni kinapyan tuu.

¹⁷ Nem himmek kudda et eggak ida pateyen di desert.'

¹⁸ Nan-ehelan kudda hu u-ungnga da e kangkuy 'Entan tu ipahding ida etan lawah ni impahpahding idan aammed yu niya entan tu daydayaw ida etan dios da ma-lat eleg yu pambalin yu annel yun anggebe-hel ku.

¹⁹ Ey penemnem ku e hi-gak hu AP-APU e Dios yu, et humman hu mahapul ni u-unnuuden yu hu tugun ku.

²⁰ E-helen ku mewan ni hi-gayu e ipahding yudda hu kameunnud ni ngilin ni aggew ni

Sabaduh et keang-angan tun yuka u-unnuda hu nekitbalan kun hi-gayu niya mengippenemnem ni hi-gayun hi-gak hu AP-APU e Dios yu.'

²¹ Nem anin idan u-ungnga dadda et nginhay da-ak dama. Eleg da pinhed ni u-unnuden ida tugun ku niya eleg da pinhed ni pehding ida hu nakka ituttuddu ey humman ida hu mengippeamtan kayyaggud ni pambiyag hedin u-unnuden dadda humman. Eleg da mewan u-unnuda hu elaw ni ngilin ni aggew ni Sabaduh, et humman pengastiguan ku-et ni hi-gada etan di desert tep ya nemahhig ni bunget ku.

²² Nem eggak ipahding tep gullat ni impahding ku et mebe-inggannak ida etan di tutu-un nenang-ang ni nengipenguluak idan tutu-uk ni neni-yanan dan Egypt.

²³ Et isapatah ku law ni hi-gada etan di desert e iwwahit kuddad kebebbley

²⁴ tep ya nengahingan da nisin tugun ku niya eleg da u-unnuden hu elaw ni aggew ni Sabaduh niya dinenaydayaw dadda hu dios ni kinapyan tuun dinenaydayaw idan aammed da.

²⁵ Et iwalleng kudda et yadda etan neihallan tugun ni beken ni panyaggudan ni biyag da hu inu-unnud da.

²⁶ In-abulut kun pambalin da annel dan beken ni malinih tep ya daka pengi-appisin hi-gak idan eggak pinhed niya anin idan etan ni pengulwan ni u-ungnga da et dadda kai-appit idan dios da. Humman impahding kun hi-gada ma-lat pengamtaan da e hi-gak hu APU DIOS.

²⁷ Et humman hu, hi-gam e helag ni tuu, ehel mun hi-gada e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-

APU, ey kangkuy ‘Anin ida lan eman ni aammed
yu et inwalleng da-ak niya kinehikehing da-ak ni
hi-gada.

²⁸ Et yadda etan dios da hu in-enappitan
dan bangbanglu niya meinnum di henges idan
etta-teng ni keyew di kedunduntug eman ni
nengilawwan kun hi-gadad bebley ni insapatah
kun iddawat kun hi-gada. Et humman law hu
gaputun nemahhig hu bunget kun hi-gada.’

²⁹ Et kangkun hi-gaday ‘Hipia ngu anhan hum-
man ni eta-gey ni duntug ni yuka an panday-
dayawi?’ ” (Ingganah nunya ey Bamah hu daka
pangngeddan nunman ni duntug e ya keibbelli-
nan tu ey eta-gey ni kapandaydayawi.)

³⁰ Et humman hu, ehel muddan helag Israel
e kammuy “Heninnuy hu inhel nan APU DIOS e
Eta-gey ni peteg e kantuy: Kaw enu-unnu den
yu dama hu lawah ni impenahding ida lan
aammed yu et denaydayawen yudda etan dios
ni kinapyan tuu? Kaw pinpinhed yun pambalin
yu annel yun anggebe-hel ku e henil lan hi-gada?

³¹ In-enappitan yudda humman ni dios yu
niya anin idan u-ungnga yu, et humman hu
inhullul yud etan di kamegihheb ni kamei-appit.
Ingganah ni nunya ey humman ida hu yuka
pehpehding, et humman hu nanengtun impam-
balin yu hu annel yun anggebe-hel ku. Kayu pay
kaum-ali ni-ngangun an mengibbeggan hi-gak ni
hipa pinhed kun meippahding! Nem hi-gak e AP-
APU e Eta-gey ni peteg niya wadan ingganah ey
issapatah ku e eleg dakeyu hummangad hipan
mahmahan yun hi-gak.

³² Inhammad yud nemnem yu e kanyuy: Pin-

hed min iu-unnnud di tutu-ud edum ni bebley e yadda batu niya keyew hu daka daydayawan dios da. Nem eleg meippahding huttan ni ninemnem yu.

³³ Tep hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg niya wadan ingganah ey issapatah ku e hi-gak law hu pan-ap-apu yu. Ey peang-ang ku et-eteng ni kabaelan kun mengastigun hi-gayu tep ya bunget ku.

³⁴ Em, peang-ang kullin hi-gayu hu et-eteng ni kabaelan ku niya nemahhig ni bunget kun pengemmungan kun hi-gayu et ipengulu dakeyun meni-yan idan bebley ni nengiwehitan kun hi-gayu. *

³⁵ Et ipengulu dakeyu etan di henin desert di gawwan dakel ni bebley et yadman penghelan kud hinanggan yun meippahding ni hi-gayu.

³⁶ Em, kastiguen dakeyun henin impahding kuddan aammed yu e kinastiguk idad desert di Sinai eman ni neni-yanan dan Egypt. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

³⁷ Hellipat-an dakeyu niya ang-angen ku ma-lat u-unnuuden yu hu nekitbalan kun hi-gayu.

³⁸ Appilen kudda hu manghay niya kaman-liwwat ni hi-gak et pea-allaw kuddad etan di bebley ni neilawwan da, nem eggak ida law pambangngad di Israel et pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.”

³⁹ Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Elaw kayu ew katteg ni emin e ilsrael et yu daydayawen ida etan dios ni kinapyan tuu, hedin

---

* ^{20:34} ^{20:34} Ang-ang yu hu 20:41.

ihik kayu! Nem edum alin aggew ey kastiguen dakeyu tep ya ngehay yun hi-gak ma-lat eleg yulli law baingen ngadan kun yuka pan-ennappisi idan nunman ni dios.

40 Yan nunman ali ey emin kayun helag Israel ey hi-gak hu daydayawen yu etan di eta-gey ni duntug di Israel ni kad-an ku et peamleng yuwak. Heppulen killin emin hu i-appit yun hi-gak, yadda kekakkayyaggudan ni kamei-appit niyadda yuka iddawat. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

41 Yallin pengippeennamutan kun hi-gayun peni-yanan yuddan bebley ni neiwehitan yu et ammungen dakeyu ey ebbuluten dakeyun henbangbanglun insensoh ni kamei-appit. Huyyalli pengippeang-angan kud emin di bebley eyad puyek e hi-gak ey kayyagguddak ni peteg.

42 Ey hedin ibbangngad dakeyud Israel e bebley ni inhel kun iddawat kuddan eman ni aammed yun numman, man amtaen yulli e hi-gak hu AP-APU.

43 Et humman ali gaputun nemnemen yulli law hu nemahhig ni liwat yu. Et igugguhu yulli annel yun yu nengipenahdingan idan lawah ni anggebe-hel kun kakeibbe-ingin annel yu.

44 Et humman hu, lebbengtun kastiguen dakeyun hi-gak. Nem humman ni nak pehding ni hi-gayu ey beken ni ebuh ni gapu tep yadda etan lawah ni impenahding yu, nem ma-lat eggak mabeingan niya ma-lat pengamtaan yu e hi-gak hu APU DIOS. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.”

45 Kan APU DIOS mewan ey

46 “Hi-gam e helag ni tuu, iang-ang mud appit di south et ehlen mu eman ni tuyung e kammuy:

47 Hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey kantun hi-gam ey: Lelgaben daka e tuyung et magiheb ni emin hu keyew ni ematta niya nema-ganan. Endi hu an paka-dep ni nunman e apuy et magiheb ni emin hu hipan wadadman ni meippalpud appit ni south ingganah di appit ni north.

48 Emin ali hu tuu ey amtaen dan hi-gak e AP-APU hu nanlegab nunman niya eleg ali mabalin ni me-dep.”

49 Nem hinumang ku et kangkuy “APU DIOS e Eta-gey ni peteg, kan idan tuu ey emin hu nakka e-e-hela ey a-abbig ida kunun ebuh.”

21

Ya pengastigun APU DIOS idan iJerusalem

1 Immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy

2 “Hi-gam e helag ni tuu, mu peamta hu lawah ni meippahding di Jerusalem niyad daka pandaydayawiddan tutu-u. Ey ehel mun hi-gadan iIsrael

3-4 e hi-gak e hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey nakka e-helan hi-gayu e buhul yuwak! Et humman hu, uknutek hu ispadah ku et meidaddan ni pemettey kun hi-gayun emin, anin idan kayyaggud winu lawah, meippalpud south ingganah di north,

5 ma-lat pengamtaan ni emin ni tuu e hi-gak e hi APU DIOS ey hedin inuknut ku ispadah ku, man

eggak pebangngad di asip tu ingganah pehding ku hu pinhed ku.

⁶ Hi-gam e helag ni tuu, peang-ang mud emin ni katuutuu e kakaumlelemyung e endi law namnamah mu.

⁷ Ey hedin puhdanan da hu muka lelemyungi, man ehel mu e kammuy ‘Nakka umlelemyung tep ya etan anggetakkut ni ngannganih ni meippahding. Yan nunman ali ey umgeygey idalli tutu-un takut da niya umkapuy ida et meendi hu tuled da. Anggegannu law ey medettengan hu gintud kun keippahdingan tu. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.’ ”

⁸ Kan mewan APU DIOS ey

⁹⁻¹⁰ “Hi-gam e helag ni tuu, ey ehel muddan tutu-u hu meippahding niya ehel mu e kangkuy: Hi-gak e hi APU DIOS ey nekatta-lid ku ispadah ku et kaumhili e henri kedyam et meiddaddan ni pemettey ku. Endi da pan-an-anlaan tep eleg da hanguden ida in-inhel kun hi-gada niya eleg ida masileg eman ni nengastiguak ni hi-gada.

¹¹ Em, kamandinglih hu ispadah kun makattadem tep indaddan kun pemettey ku.

¹² Et humman hu, hi-gam e tuu, panteteul kan lemyung mu ey pantel-ug mu pagew mu tep ya eya ispadah ku ey neieng-eng ni pemettey kuddan tutu-uk ni iIsrael anin idan kamengipappangngulun hi-gada. Nanna-ud ni mettey ida tep endi dedan namnamah da.

¹³ Huyya hu elaw ni pematnaan kuddan tutu-uk et hedin eleg ida mantuttuyyu, man meippahding huyyan hi-gadan emin.

14 Hi-gam e helag ni tuu, ya pehding mun mengippeamtaddan tutu-uk ni mekapkapyallin hi-gada ey heninnuy: Elet mun umpelakpak ni han mu illa hu ispadah et iwehiwah mun mampidwa winu mampitlu. Ya kei-elligan tu humman ey dakel ali mangkettey ni hi-gada.

15 Meendilli tuled idan tutu-uk tep ya nemah-hig ni takut da. Tep emin di heggeppan ey immen hu ispadah ni kaumhilin heni kedyam e neiddaddan ni pemettey ku.

16 Pan-iwwahiwah kulli humman ni ispadah kud winilli niyat winannan winu anin di attun pinhed kun pampengiwwehhiwahan.

17 Hedin negibbuh ni neipahding humman, man me-kal ali law bunget ku et mampakpak-pakkak. Hi-gak e hi APU DIOS hu nanghel idan nunya.”

18 Immehel mewan hi APU DIOS et kantuy

19 “Hi-gam e helag ni tuu, mu malkai hu dewwan keltad ni dellanen ni patul di Babilon ni ellian tun ittabin tu ispadah tu. Humman ni dewwan keltad ey hakey alin bebley hu neipalpuan da. Nem anin ni hanniman et mahapul ni mu ha-adin sinyal etan nampangaan etan ni keltad.

20 Imalkam etan di hakey ni dalan e humman hu mappellaw di Rabbah e bebley di Ammon. Ya etan hakey ey imalkam e humman hu mappellaw di Judah niyat Jerusalem e nehammad ni neluhud.

21 Humman ni patul di Babilon ey um-ehneng alid nampangaan etan ni keltad et yadman hu pengipahdingan tun pengamtaan tu hedin attu

hu pampelawwan tu. Ya pehding tu ey ussalen tu etan papan ni panetun pambubunutan tu, niya puhdanan tuddan dios tu hedin hipa hu kanda, niya i-ang-ang tud altey ni in-appit tu.

22 Nem bunnuten tulli etan panan nemalkaan ni Jerusalem, et humman pengamtaan tun yadman pampelawwan da. Et umkapyaddan pemahbah dan eheb di heggeppan etan ni bebley. Niya da tebbaben ni puyek etan hengeg ni binattun luhud ni dellanen dan mengellab etan ni luhud. Umtenekkutekkuk idan pengippeamtaan dan penggepan da etan ni bebley ni da pampemettayan idan tutu-udman.

23 Yadda iJerusalem ey ida kamansinamma tep kele wada mewan hu hanniman ey nehammad hu hummangan da niya kayyaggud hu daka pambibinnaddangi. Nem humman ali mengippenemnem ni hi-gadan bahul ni impenahding da niya humman mengippeamtan hi-gadan pambalinan dan kelabut.

24 Et humman hu, hi-gak e AP-APU e Etagey ni peteg ey nakka e-heladdan iJerusalem e kangkuy: Neamtaan ida impenahding yun lawah tep nekalliwtan kayu et humman hu pebeltan dakeyuddan buhul yu et mambalin kayun henikelabut.

25 Ey hedin hi-gam e lawah ni ap-apuddan iIsrael ey nedatngan law nagtud ni aggew ni kekastiguan mu.

26 Et mukun hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey e-helen kun hi-gam e ekal mu hu penget niya taddung ni patul ni impenget mu niya intaddung mu tep hin-appil law hu elaw ni meippahding ni

nunya e beken ni henin lan nunman. Tep yadda tuun nebabah hu neitu-wan da ey meippeta-gey ida et yadda tuun eta-gey hu neitu-wan da ey meibbabah ida.

²⁷ Huyyan bebley ey mebahbah ali niya endi tu keiyayyaggudan ingganah ni ellian alin etan ni lebbeng tun man-ap-apu.”

Ya kekastiguan idan iAmmon

²⁸ “Hi-gam e helag ni tuu, ey ittu-dak dakan hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU, et mu peamta eya e-helen kuddan iAmmon ni kamemennelit idan iIsrael. Kammun hi-gaday: Nanna-ud ni mebahbah kayu. Neidaddan ni nekattalid et kaumhilin henin kedyam hu ispadah kun memettey ni hi-gayu.

²⁹ Ya etan inhel idan prophet yun kanday manlinglinggep kayu e endi hu lawah ni an meippahding ni hi-gayu ey beken ni makulug humman. Niya kanday umyaggud kayu meippuu di daka ang-angad i-innep da niyad daka dibbaa. Nem ya kakulugan tu ey kamangkedet-tengi law hu nagtud ni aggew ni kekastiguan yu et henin dakeyu panwehhiwahen ni ispadah ku et matey kayu.

³⁰ Et humman hu, pan-itlu yudda ispadah yu tep kastiguen dakeyun hi-gak di ditan e bebley yu.

³¹ Pebeltan dakeyun hi-gak ida etan di mangkabunget ni tutu-un nelaing ni mengippahding ni kapanlehanin tuu ma-lat panlelehhanan yu pehding da tep nemahhig hu bunget kun hi-gayu.

³² Mangkettey kayulli niya mangkegihheb kayud bebley yu et meliwwan kayu e endilli hu an mannemnem ni hi-gayu. Hi-gak e hi APU DIOS hu nanghel idan nunya.”

22

Ya nanliwatan idan tutu-ud Jerusalem

¹ Entanni ey kan mewan APU DIOS ni hi-gak ey

² “Hi-gam e helag ni tuu, ey ehel mun nunya hu nanliwatan idan mangkapetey ni tutu-ud Jerusalem. Penemnem mun hi-gada hu nemah-hig ni peteg ni nanliwatan da.

³⁻⁴ Ey ehel mun hi-gada e kammuy: Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey ‘Nedateng law hu aggew ni kekastiguan yu, tep pinetepetey yu hu dakel ni edum yu niya dinenaydayaw yudda hu beken ni makulug ni dios et pambalin yu hu annel yun anggebe-hel ku. Nanliwat kayu tep kayu kaumpatepatey niya kayu kaumkenapyan dios yu. Et mukun ang gegannu law hu kepappegan ni biyag yu. Ey taltalanggaan dakeyullin tutu-ud kebebbebley niya ngi-ngi-ngian dakeyulli tep yadda humman ni impenahding yu.

⁵ Em, taltalanggaan dakeyullin katuutuud kebebbebley di nangkeihnu niyad nangkeidawwi, tep nandingngel hu kalwah yu niya ebuh guluh ni yuka pehpehding.

⁶ Yadda aap-apu yu ey ida kaumpatepatey tep humman hu pinpinhed dan pehding.

⁷ Eleg yu u-unnuda niya eleg yu lispituha ammed yu. Yuka panligligat hu binunal ni tuun nekibebley ni hi-gayu, anin idan edum yu

bimmebley ni nangkepu-hig niya nangkebalun
bibi-i.

⁸ Eleg yudda mewan lispihuha hu kameussal ni
kapandeyyawin hi-gak niya eleg yu u-unnuda hu
elaw ni aggew ni Sabaduh.

⁹ Ida kamanlangkak hu edum ni hi-gayu ma-
lat kateyan idan edum yun tuu. Yadda mewan
edum ni hi-gayu ey yuka kenna hu neiappit ni
beken ni makulug ni dios niya yuka pehding ida
hu anhimmugal ni peteg.

¹⁰ Wadaddan hi-gayu hu daka i-ulig hu ahwan
ameda niya daka pillitan i-ullig hu biin nanengtu
hu kamelpud annel tu.

¹¹ Yadda edum ni hi-gayu ey daka i-abek ahwa
da. Ey wadadda edum ni daka i-ulig hu inepu da
niya agi da.

¹² Wadadda edum ni ida kaumtangdan ni an
umpatey. Yadda edum ey daka pampihhuhi hu
edum dan tuu tep pinhed dan umkedangyan et
daka peteppat hu pihhuh ni daka pegewwat di
edum dan helag Israel. Huuyadda hu kameip-
penahding tep liniwwan yuwak dedan. Hi-gak e
AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

¹³ Nem emin ida etan kamengippahding ni
henin nunman ey nanna-ud ni kastiguen kudda.

¹⁴ Yan kegibbuhan alin ippahding kun hi-gayu
ey meendi tuled yu niya kaumkapuy kayu. Emin
ida huuyan nak inhel ni pehding ku ey um-
amnun ippahding ku tep hi-gak e hi APU DIOS hu
nanghel nunya.

¹⁵ Iwwahit dakeyud kebebbebley ni penikked
kuddan lawah ni yuka ippenahding.

16 Mebe-ingan kayuddad bebley ni keillawwan yu, et humman pengamtaan yulli law e hi-gak hu Ap-APU.’ ”

17 Entanni ey kan mewan APU DIOS ni hi-gak ey

18 “Hi-gam e helag ni tuu, ey endi silbiddan edum mun helag Israel ni hi-gak. Heniddan gembang, ya lata niya gumek winu hipan lubed ni natdaan ni nemahmahan ni silber di apuy.

19 ‘Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey nakka e-hela e makulug ni henikayu tu-wangu etan ni endi silbi tun kametdaid kapan-eyyugin gumek, et humman hu nak pengemmungan ni hi-gayud Jerusalem.

20 Ya apuy hu kamengeyyug ni silber, ya gembang, ya gumek niya ihmay winu lata. Nem hedin hi-gak, man ya bunget ku hu henimengeyyug ni hi-gayu.

21 Emmungen dakeyun emin di Jerusalem et henidakeyu lennaten ni nemahhig ni bunget kun heninapuy.

22 Em, henikayu silber ni meeyyug di kamangngangngalab ni apuy tep henikayu melen-nat di Jerusalem ni bunget kun hi-gayu. Et yan nunman ali hu pengamtaan yun elaw ni bunget ku.’ ”

*Ya liwat idan kamengipappangnguluddan
helag Israel*

23 Immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

24 “Hi-gam e helag ni tuu, ey ehel muddan ilIsrael e yallin pengastiguan kun hi-gada tep ya

bunget ku ey heniddalli etan ni desert e mamega
tep endi udan diman.

²⁵ Yadda aap-apu da ey ida kamei-ellig di
layon e tuka hehelipat-i hu hipan kaman-ayyam
di muyung ni dedpapen tun kennen tu. Tep
humman idan ap-apu ey daka panliniggud ni
petteyen hu tuu ni inla da pihhuh da niyadda
etan edum ni limmu dan dammutun ellan da. Et
mukun nedakkel ida nangkebalu.

²⁶ Hedin yadda dama etan papaddi, man daka
ippangil hu tugun ku tep eleg da u-unnuda hu
elaw ni kamei-eng-eng ni hi-gak. Et eleg da
ituttuddu hu nambaklangan ni eleg maieng-eng
et ya neieng-eng ni hi-gak winu ya nambak-
langan ni kameibbillang ni malinlh niya beken.
Et mukun ya daka pengibbillang ni aggew ni
Sabaduh ey henin kumpulmih ni aggew. Hum-
man ni daka pehpehding hu kaumhulun ni eleg
da-ak law lispituhaddan tutu-uk.

²⁷ Hedin yadda dama opisyal da, man ida
kamei-ellig di ahhud muyung ni tuka pamba-
nutu hu tuka petteyan kaman-ayyam di muyung.
Niya daka petteya edum dan tuu ma-lat
kumedangyan ida.

²⁸ Yadda prophet ey daka ippatnan ittaludda
humman ni lawah ni daka pehpehding di daka
penghelidda etan kandan daka i-innepa, anin ni
bekem ni makulug. Ida kaman-ittek tep anin
ni endi hu nak impeamtan hi-gada et kanday
'Huuya hu impeamtan APU DIOS e Eta-gey ni
peteg.'

²⁹ Hedin yadda tutu-u, man daka pelilligasidda
hu nangkewetwet tep daka tekkewa hu limmu

da niya beken ni neiptek hu daka pehding idan tuun binunal alid edum ni bebley ni nekibebley ni hi-gada.

³⁰ Nakka umhamahamak ni tuun limpiyuuh niya neiptek hu tuka pehpehding ni mengi-ehneng nunyan bebley ma-lat eggak bahbahen tep ya bunget ku, nem endi hu nakka hemmaka, anin ew ngun hakey.

³¹ Et humman hu, bahbahen ku huuyan bebley, tep ya nemahhig ni bunget kun kamei-ellig di apuy. Humman kastigu da tep nanliwat ida. Higak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.”

23

Yadda han-agin biin nekalliwtan

¹ Immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy

² “Hi-gam e helag ni tuu, dengel mu eya e-helen ku. Wadadda dewwan biin han-ag.

³ Yan eman ni keu-ungnga dad Egypt ey nambalin idan daka pebeyyad annel da et kai-ulig idan kalekileki.

⁴ Ya ngadan etan ni pengulwan ey hi Oholah e hi-gatu neieligan ni bebley di Samaria. Ya ngadan etan ni neihayned ey hi Oholibah e neieligan ni bebley di Jerusalem. Henidda kumangngu ahwak et maweda u-ungngak ni hi-gada.

⁵ Hi Oholah ey pininhed tu edum ni lalakki e eleg tu ikahhakey ni hi-gak impeminhed tu.

Indawat tu annel tuddan sindalun iAssyria e dinagsi tu.

⁶ Kayyaggud hu kalekiddan nunman ni sindalun nampambalwasiddan andeket ni balwasin sindalu. Eta-gey hu saad idan edum, niya aap-apudda hu edum e nampantakkay idad kebayyu.

⁷ Nan-a-ayyaman idan nunman e oopisyal ni sindalun Assyria hi Oholah. Ey dinaydayaw tu hu dios da et pambalin tu annel tun anggebe-hel ku.

⁸ Hini-yan tu hu bebley di Egypt, nem eleg tu isiked humman ni tuka pehpehding et iuliulig ni lalakki tep ihik ngu dedan ni meki-ullig ni higada.

⁹ Et pebeltan ku law hi Oholah idan nunman ni iAssyria ni nakappinhed tu e nakamminhed daman hi-gatu.

¹⁰ Entanni et lektattuy binladan da et patyen dan ispadah da niya impambalin dan himbut ida u-ungnga tu. Nandingngel di emin ni kabiibiid kebebbebley hu meippanggep ni liwat nan Oholah et ya neipahding ni hi-gatu e humman ngu kastigu tu.

¹¹ Nem anin ni inang-ang-ang nan Oholibah humman ni neipahding nan agitu, et in-u-unnuh tu kumedek ni hi-gatu ey nema-ma-ma anhallaw hu impahding tun liwat nem hi agitu.

¹² Tuka am-amyawidda dama etan aap-apun sindalud Assyria ni kayyaggud ang-ang dan nambalwasiddan balwasin sindalu. Eta-gey saad da niya aap-apudda hu edum e nampantakkay idan emin di kebayyu.

13 Humman idan han-ag i ey nan-ingngeh idan lawah ni peteg hu impenahding da.

14-15 Nem hedin hi Oholibah man nema-mama hu kalwah ni impahding tu nem hi Oholah e agitu. Inang-ang tu hu latlatuh idan kayyaggud ang-ang dan lalakkid Babilon ni mangkadlang balwasi da niya wada neiewakeh di gitang da niya andukkey penget da, ey pininhed tudda tep ya ang-ang da niya tep henidda ap-apun sindalun nantakkay di kebayyu.

16 Inang-ang tudda ey nemahhig ni kaum-ihik ni an meki-ullig ni hi-gada et umitu-dak ni an mengeyyag idan nunman ni iBabilon.

17 Immalidda et iulliullig da, et humman hu eleg law meibbillang ni malinlh hu annel tu. Entanni kaya mewan ey nambalin ni anggebe-hel tudda et isiked tun meki-ullig ni hi-gada.

18 Hedin hi-gak ey inwalleng ku hi Oholibah eman ni nengiebulutan tun annel tun i-ulig ni kalekileki ey tu man anhan kapeang-ang-ang di katuutuu humman ni lawah ni tuka pehpehding. Nambalin ni anggebe-hel kun peteg heni lan agitu.

19 Nem tuka pan-imma-man pehding hu impenahding tud Egypt eman ni keu-ungnga tun tuka pengippebeyyabeyyadin annel tud kalekileki.

20 Kamanggagayan nekienuggiuggep idan lalakkid Egypt ni makibiin henidda kebayyu.

21 Hi Oholibah ey tuka peang-ang hu neminhed tuddan lawah ni impenahding tud Egypt eman ni keu-ungnga tun tuka pekienu-ulligiddan lalakki.

22 Et humman hu, hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey e-helen ku e kangkuy 'Hi-gam e

Oholibah, ey anin ni impeinglay mudda humman ni lalakkin nakappinhed mu et eleg mu law pinhed ni mekienu-ullig ni hi-gada et hellikuban dakan hi-gada hedin pambalin kuddallin buhul mu.

23 Tep emmungen kuddalli hu lalakkin iBabylon et yadda iKaldea e nalpud Pekod, yad Shoa, et yad Koa niyaddan emin hu iAssyria et paeklik ida. Kayyaggud ali ang-ang idan lalakkin oopisyal niya aap-apun sindalun peellik.

24 Um-aliddan an mengubbat ni hi-gam e melpuddad appit ni north ey mampangkalesah idan pengilluganan dan almas da. Mampan-happiyyaw ida ey mampanhelmet idan menel-likub ni hi-gam. Peapput dakan hi-gak et ngenamung idan pinhed dan pehding ni hi-gam meippuun di elaw da.

25 Nemahhig bunget kun hi-gam et mukun i-abulut kun anin ni nemahhig pehding dan hi-gam tep makabbunget ida. Panggedgeden dalli eleng mu ey tangilam niya petteyen da edum ni u-ungngam. Ellan da edum ni u-ungngam et giheben daddan mategu.

26 Panyakgaten dalli hu kekakkayyagguddan ni balwasim et mabladan ka niya pan-ellan da gamgam mu.

27 Humman hu meippahding ni hi-gam ma-lat isiked mu hu muka pehpehpding ni lawah ni impenahding mu dedan di Egypt e impabeyabeyad mu annel mu neipalpun keu-ungngam. Niya ma-lat eleg mu law nenemnemen ida etan dios dan kinapyan tuu niya eleg mu law nenemnema humman ni bebley.

28 Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey nandaddan nak ni mengippebeltan ni hi-gam idan anggebe-hel mun buhul mu.

29 Ey ellan dan emin hu limmum et henin daka pepluhan et mebabba-ingan kad kebebbley tep ya muka pehpehding e muka pebeyyad annel mud lalakki.

30 Hi-gam ngu kambahul ni nunyan meipahding ni hi-gam tep ya nisi impenahding mu e impebabayyad mu annel mun lalakkid kebebbley, niya dinaydayaw mu dama hu dios ni kinapyan tuu. Et yan nunya law ey nambalin kan anggebe-hel ku.

31 Ey gapu tep in-u-unnu mud impenahding agim ey kastiguen daka e henin nengastiguk ni hi-gatu.

32 Em, hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey e-helen kun hi-gam e nemahhig hu heltapen mu e henin hinelhel tap nan agim. Heni ka um-inum di basuh ni ininuman agim, ma-lat mebahbah ka et taltalanggaan dakallin katuutuud kebebbley.

33 Heni kalli nebuteng ey nemahhig alin umlelemyung ka niya memunnumunnu tep mebahbah ka e henin nan agim hi Samaria.

34-35 Heni mu peka-innumen ni emin hu neiha-ad di diman ni basuh ey pinhik mu et pangkulpigem pagew mu. Gapu tep inwalleng muwak ey impahding mu hu lawah e impebabayyad mu annel mu ey nanna-ud ni manhelhel tap ka. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.' "

36 Immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy "Ehel mud Oholah nan Oholibah e

nekalliwtan ida niya penemnem mun hi-gada e lawah ni peteg ni daka pehpehding.

37 Heni da in-ulig hu beken da ahwa, tep beken hi-gak hu dinaydayaw da, nem yadda edum ni dios. Ey pimmatepatey ida tep dinaydayaw da edum ni dios niya pinetepetey da u-ungnga da e in-enappit daddan dios ni kinapyan tuu.

38-39 Impambalin dan Tempol kun anggebe-hel ku et beken law ni kayyaggud ni pandaydayawan niya eleg da u-unnuuden hu meippanggep ni ngilin ni aggew ni Sabaduh. Em, humman hu impahding dan nemateyan daddan u-ungngak ni in-appit dan dios da ni han ida himmegep di Tempol ku.

40 Ida kamenu-dak ni an man-eyyag ni lalakkid nangkeidawwin bebley. Et hedin im-malidda humman ni lalakkin da impaeyag, man kaanman-e-meh ida han-ag i ni han da pinitolan mateda ey inhuklub da gamgam da.

41 Ida kamekiyyuddung ni hi-gada etan di kayyaggud niya meya-meh ni yuddungangan e wada hinangngab da hu tebol e napnun nangkeiha-ad, anin idan bangbanglun kamegihib-heb ey lanan olibah ni indawat kun hi-gada.

42 Entanni ey kamedngel hu ngalan dakel ni lalakkin nalpuddad eleg mebbeleyi. Hina-adan dan takkalang hu ngamay idan nunman ni han-ag i ey impampenget daddan kayyaggud ni penget.

43 Heninnuy hu kangku: ‘Hedin pinhed dan peteg ni i-ulig hu biin in-uliulig ni lalakki, man anin, iulig dadda huttan ni han-ag i tep tam hanniman dama neitu-wan da.’

44 Et iulig idan nunman ni lalakki di Oholah nan Oholibah henin kapehding ni laki etan ni biin tuka pebeyyad annel tu.

45 Nem kastiguen idallin kayyaggud ni tutu-u huuyan han-agи, tep in-ulig da beken da ahwa ey pimmatey ida, tep makulug ni impahding dadda humman. Et mukun lebbengtun meippahding ni hi-gada humman.

46 Et humman hu, hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey kangkuy 'Ali kayun dakel ni tutu-un kaumbubunget ni hi-gada et tattakkuten yudda ey alen yu hu hipan limmu da.

47 Pantegmil yudda niya pampalang yudda. Ey pampatey yudda u-ungngada ey panlegab yu baballey da.

48 Humman penikked kun emin ni hipan lawah ni kamekenapkapya eyad bebley henin kapengi-ulligin beken ni ahwa ma-lat tumekut ida tuun kamengiu-unnuд ni impahding da.

49 Kastiguen dakeyun bimmebley tep ya nan-dayawan yun dios ni kinapyan tuu ma-lat pengamtaan yu e hi-gak hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg.' "

24

1 Yan eman ni meikkeppulun bulan ni meikkahyam ni toon, meippalpu eman ni neilawwan mid Babilon ey immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak

2 e kantuy "Hi-gam e helag ni tuu, itudek mu hedin hipa aggew ni nunya, tep yan nunya pengilleppuan ni patul di Babilon ni mengubbat ni Jerusalem.

3 Ehelim ida mangkanghay ni tutu-uk. Peamtam e hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey nakka umbubunget ni hi-gada. Heninnuy hu ipahding mu. Pan-apuy ka et iba-nget mu bangan nehadan ni danum.

4-5 Et kumleng kan kekakkayyaggudan ni kalneroh et iheeng mu etan kekakkayyaggudan ni detag tu e humman hu laman ni ulpu niya lapa niya pakiheeng mudda hu tu-ngal. Pantunguim ma-lat manllewwag ingganahmekalluttun peteg.

6 Tep hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey kangkuy nanna-ud ni mebahbah hu Jerusalem e bebley idan mapetey. Heni law bangan kimmelhi lugit tu tep eleg meenad-adan. Hakke-hakkey yun ekat hu neiheeng diman ingganah endi metdaan,

7 tep ka-ang-ang ni peteg lawah ni kapehpending idan bimmbley. Endi takut idan tuun umpatey ey daka peeyyuuh hu kuheyaw ni pintey dad batu ma-lat panhin-aang-angan ni edum da e beken di puyek ma-lat ta-bunan ew ngun depul.

8 Et mukun idduyag ku dama kuheyaw dad batu et peang-ang ku bunget kun hi-gada ey malat ibleh ku impahding da.”

9 Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Nanna-ud ni mebahbah hu Jerusalem e bebley idan mapetey. Hi-gak mismuh hu hen mengeppuy ni daul nunyan bebley.

10 Pantungui yu et appuappuyan yu ma-lat mantettebbel ingganah metduk et magiheb ida tu-ngal.

11 Iba-banget yu humman ni bangan giniling etan di kamantettebbel ni apuy ingganahmekaldang ma-lat magiheb etan pimmeket ni lugit tu.

12 Nem anin dedan ni henin nunman hu meippahding et eleg damengu han-ekal ni apuy hu lugit etan ni banga.

13 Hi-gayun iJerusalem, eleg kayu meibbillang ni malinih tep yadda anhimugal ni yuka ippenahding. Impatnak et anhan ni manlinnih ni higayu, nem eleg yu pinhed. Et humman hu, mannenneng kayun henin nuntan ingganah ke-kalan ni nemahhig ni bunget ku tep ya pengastiguk ni higayu.

14 Nedatngan law hu tsimpuh ni pengastiguan dakeyu. Eggak pelebbah nanliwtan yu ey eleg dakeyu hehmeka. Mekastigu kayu tep ya impah-pahding yu. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.”

Ya neteyyan ni ahwan Ezekiel

15 Immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy

16 “Hi-gam ni tuu, e-helek ni hi-gam e bangngadek hu biyag ni nakappinhed mu. Mangkin-nemtang ali ketteyyan tu. Nem eggak pinhed ni mu peang-ang-ang hu lemyung mu. Entan nangih mu niya entan lewam.

17 Anin ni umlelemyung ka, nem entan tu peang-ang. Entan nangih mud kulung tu ey entan tu ekal penget mu ey patut mun pengippeang-angam e kakaumlelemyung. Entan

mewan tu hanii angah mu ey entan tu ekan hu i-aliddan gagayyum mun kenen ni nebalu.”

¹⁸ Kakkabuhhan ni newa-waan tu et peamtak idan katuutuu huyyan inhel nan Apu DIOS. Kamangkehilleng ni nunman ey tu-wangun netey hu ahwak et u-unnuden kun emin hu intugun APU DIOS ni pehding kun newa-waan tu.

¹⁹ Entanni ey kan idan tutu-u ey “Kele eleg ka umlelemyung ey netey hu ahwam? Hipa mewan hu keibbellinan nunya? Tam wada namu mewan pinhed mun peamtan hi-gami?”

²⁰ Hinumang ku et kangkun hi-gada ey “Em wada impeamtan APU DIOS ni hi-gak

²¹ ni e-helen kun hi-gayun helag Israel: kantuy ‘Hi-gak e hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey nandaddannak ni memahbah ni Tempol ni yuka ippahhiya niya yuka ididdinnel ni keihhikkugan yu. Niya mangkettey idad gubat hu u-ungnga yun wadad Jerusalem.

²² Et yallin nunman e aggew ey pehding yu hu henin impahding Ezekiel ni nunya. Eleg yulli peang-ang-ang ni tutu-u hu lemyung yu niya eleg yulli kenna hu i-alliddan gagayyum yun kakennan kaumlelemyung.

²³ Eleg yulli e-kala penget yu ey patut yu niya eleg kayu umnangih niya eleg kayu umlelemyung, nem mambabbabal kayun mepiggut tep ya liwat yu.

²⁴ Hi Ezekiel hu pengi-ang-angan yun meipahding alin hi-gayu. Pehding yullin emin hu impahding tu. Yallin keippahdingan nunya hu pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU e Eta-gey ni peteg.’ ”

²⁵ Kan mewan APU DIOS ni hi-gak ey “Yan nunman alin pemahbahan kun Tempol idan helag Israel ni daka ippahhiyan daka pan-am lengi niya daka pandinnelin keihhikkugan da ey ellan kuddalli u-ungnga dadda.

²⁶ Wadalli hu meihwang ni melpud Jerusalem et um-alid Babilon ni an menghel ni hi-gam ni hipan neipahding.

²⁷ Yan nunman ali daman aggew ey meibangngad hu ehel mu et makiungbal kan higatu. Hi-gam ali pengi-ang-angan idan tutuun meippahding alin hi-gada. Amtaen dallin nunman ni aggew e hi-gak hu AP-APU.”

25

Ya neipeamtan meippahding ni Ammon

¹ Immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

² “Hi-gam e helag ni tuu, ehel muddan tutu-ud Ammon e mekastigudda.

³ Ehel mu e hi-gak e AP-APU ni Eta-gey ni peteg ey kangkun hi-gaday ‘Kayu kamanggagayan nebahbahan ni Tempol ku et ya bebley idan helag Israel niya neapputan idan tutu-uk ni iJudea et ilaw idan buhul dad edum ni bebley et mambalin idan kelabut di diman.

⁴ Et humman hu, peapput dakeyuddad nambebley di appit ni kasimmilin aggew. Mangkampuddallid bebley yu et hi-gada mengangan ni inggaud yu anin idan lameh ni intanem yu niya hi-gada menginnum ni gatas ni bakeyu.

⁵ Pambalin ku hu bebley yud Rabbah niyaddan emin etan bebley yud Ammon ni pattullan ni

camel niya kubkubban ni kalneroh et pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.' ”

⁶ Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Nemahhig hu an-anla yu et pinakpakpakan yu niya sinekkutekkukan yu hu nebahbahan idan tuuk ni helag Israel tep anggebe-hel yudda.

⁷ Et humman hu, peapput dakeyun hi-gak idan buhul yu et pan-alen da limmu yu. Bahbaben dakeyu et hahhakkey ni ebuh hu metdaan ni higayu et eleg kayu law meibbillang ni hakey ni bebley. Yan nunman ali pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.”

Ya neipeamtan meippahding ni Moab

⁸ Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Yadda etan iMoab ey kanday endi hu an binaklangan etan ni bebley di Judah di edum ni bebley.

⁹ Et humman hu gaputun peapput kuddad buhul da hu bebley dad Moab, anin idan bebley di gillig tud appit ni kasimmilin aggew ni kamengugguwalyan bebley dan humman ida etan kekakkayyaggudan ni bebley di Bet Jeshimot, Baal Meon, niya Kiriathim.

¹⁰ Em, peapput kudda iMoab idan nambebley di kasimmilin aggew, e henin impahding kuddan iAmmon et endilli law an medmedngel ni bebley da.

¹¹ Bahbaben kudda et pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU.”

Ya neipeamtan meippahding ni Edom

12 Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Eteng hu nambahulan idan iEdom, tep nemahhig kumamman hu impahding dan nengibleh idan iJudah.

13 Yan nunya ey peamtak e pepettey kudan emin hu iEdom anin idan inhalun da, et humman hu kastigu da. Niya pambalin kun endi silbitu hu bebley da meippalpud Teman ingganah di Dedan.

14 Yadda tutu-uk ni helag Israel hu mengi-ehneng ni hi-gak et hi-gada mengibleh ni impahding idan iEdom tep nemahhig bunget kun hi-gada. Humman alin pehding ku hu pengamtaan idan iEdom e hi-gak hu AP-APU e Eta-gey ni peteg.”

Ya neipeamtan meippahding ni Pilistia

15 Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Imbaleh idan iPilstia et bahbahen da hu Judah tep ya etan nebayag ni hingit dan hi-gada.

16 Humman ni impahding da hu gaputun pambalin kuddan buhul ku et pepettey kuddan emin hu iPilstia niyadda Kerethite, anin idan nampambebley di gilig ni baybay.

17 Nemahhig hu pengastiguk ni hi-gadan pengibleh kun impahding da tep nemahhig hu bunget ku. Yan nunman ali pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU.”

26

Ya neipeamtan meippahding ni Tyre

1 Yan eman ni nemangulun aggew ni meikkahampulut hakey ni toon meippalpun eman ni

nei-lian mid Babilon ey immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy

² “Hi-gam e helag ni tuu, ida kaman-amamleng hu tutu-ud Tyre e daka pan-ittetkuk e kanday ‘Nebahbah kaya mewan law hu Jerusalem e nangnged ni etta-teng ni negosyo di appit ni kasimminilin aggew! Hi-gatsu law kaya hu mannegosyo et kumedangyan itsu!’

³ Et humman hu, yan nunya ey e-helen kun hi-gayun tutu-ud Tyre e hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey nambalinnak ni buhul yu! Peellik hu tutu-un melpud dakel ni bebley ni an mengubbat ni hi-gayu e henidda dalluyun di baybay.

⁴ Bahbahan da luhud ni bebley yu ey pambukkalen da etata-gey ni baballey ni yuka pangguwalyai. Hedin hi-gak dama, man tellaken ku hu puyek di diman et mabudihan hu babattu.

⁵ Mambalin ni eleg mebebleyan hu bebley yud Tyre niya mambalin ni panha-peyan idan kamenelleg ni tabukul da. Pan-ibbebsik idallin tutu-ud edum ni bebley ni emin hu hipan wadad bebley yu. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

⁶ Um-ali idalli buhul yun an mengubbat ni bebley yu et pampateyen dakeyun bimmebley. Et yan nunman ali pengamtaan yun tutu-ud Tyre e hi-gak hu AP-APU.”

⁷ Tep kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Hi Nebukadnessar e patul di Babilon e et-eteng ni peteg kabaelan tud emin ni patul di north hu peellik ni an mengubbat ni hi-gayun tutu-ud Tyre. Ikkuyug tulli dakel ni peteg ni sindalu, anin

dakel ida edum dan nampantakkay di kebayyu niya ittabin tulli dakel ni kalesah ni ussalen da.

⁸ Gubbaten dalli bebley yud gilig ni baybay et pampateyen da tutu-udman. Ey mengapyaddan dellanen dan menggep ni bebley yu et dakeyu pampateyen ni bimmebley et endi pehding yu.

⁹ Pambahbahen dalli hu netuping ni luhud yu niya pambahbahen dan masuh hu etata-gey ni baballey ni yuka pangguwalyai.

¹⁰ Nemahhig ni henilli mahdel ni kulput hu dep-ul ni kaman-elpuk tep yadda hantapug ni kebayyu et eleg kayulli pakeyayyah. Niya anin idan tuping ni luhud ni bebley yu et mam-panggiggiwwed ida tep ya kududdan kebayyun kamengigguyyud idan kalesah niyadda nampantakkayan idan sindalun kamampenggep di nebahbah ni heggeppan di bebley yu.

¹¹ Um-apnal idallid emin di kekeltad di bebley yu ey pampetteyen daddalli tutu-u niya pantulien da hu nangkehammad ni tutukkud yu.

¹² Pan-ellan dalli hu nangkebalol ni ngunut yu ey pambahbahen da luluhhud yu anin idan kakkayyaggud ni baballey yu. Pan-ibbeng dallid baybay hu keyew niya batun ingkarya yud baballey yu.

¹³ Et endilli law hu yu pan-an-anlaan tep pesikked ku hu a-appeh yu niya tenul ni ayyuding yu.

¹⁴ Buddihak ali hu babattud bebley yu et panha-peyan ni ebuh idan matebukul ni tabukul da. Et huttan ni bebley yu ey eleg ali law mabalin ni meiyayyaggud. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.”

15 Yahhuy mewan hu kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg, ni meippanggep ni Tyre e kantuy "Yallin pengubbatan ni buhul yun hi-gayu ey nemahhig ali takut idan nambebley di gilig ni baybay ni pengngelan dan palak idan kamangkettey di bebley yu tep meapput kayu.

16 Yaddalli patul da ey iwwalak da hu kinapatul da. Pan-e-kalen dalli hu imbalwasi dan balwasin patul, anin idan nangkenginan daka ihhuklub ni edah ni balwasi da. Umyudung idallid puyek et mampanggeygeygey idan takut da tep ya humman ni meippahding ni hi-gayu.

17 A-appehan dakeyullin a-appeh hedin wada netey e kandalliy 'Nebahbah hu nandingngel ey kayyaggud ni bebley yu. Neendidda law hu dakel ni bapor yud baybay. Yan nunman ey kapetekkut idan nambebley diman hu nampam-bebley di gilig ni baybay.

18 Yan nunya ey ida kamampanggeygeygey hu tutu-un nampambebley di gilig idan baybay ni takut dan nenang-angen dan neapputan yu."

19 Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey "Pekabbahbahan kulli humman ni bebley yud Tyre et endilli law hu an mambebley diman. Pedakkel ku danum di baybay ma-lat melbengan kayu.

20 Ey pellaw dakeyud nandaul di dungay et kayu mei-dum idan tutu-u lan nebayag di diman. Humman ni melbengan ni bebley yu ey menayun di nandallem et endilli an mambebley di diman ni ingganah. Et eleg kayulli law meibangngad ni an mekibbebley eyad bebley idan mategu.

21 Humman ali law hu kepappegan yu ey humman alin meippahding ni hi-gayu hu keippeangan ni anggetakkut. Hemmahemmaken dakeyullin tutu-u, nem eleg dakeyulli hanhamak. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.”

27

1 Immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

2 “Hi-gam e helag ni tuu, ia-appehim hu bebley di Tyre ni kameia-appeh di patey.

3 Humman ni bebley ey kameibbillang ni heggeppan di baybay niya kapannegosyohin emin ni tutu-ud puyek. Kammud a-appeh muy: Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey Hi-gayun tutu-ud Tyre e yuka ippahhiya hu kakkayyaggud ni peteg ni bebley yu.

4 Kamangkeetteng hu negosyoh di bebley yu et hen yuka pan-iddeldel hu bebley yud baybay. Ya kakinayyaggud ni bebley yu ey hen kakkayyaggud ni bapor

5 ni nalpud Duntug e Hermon hu tabla tun cypress niya nalpud Lebanon hu tukud tun sedar.

6 Ya etan oak ni yuka pangke-uh ey keyew ni nalpud Bashan. Ya det-al tun haleng ey nalpud Cyprus et al-alkusan yun bakgit ni elephant.

7 Yadda etan kakkayyaggud ni luput ni kameit-takyad ni mengippabsik ni bapor ey nalpu damad Egypt. Ey yadda etan kayyaggud ni blue niya purple ni luput ni yuka peniddum ni bapor yu ey nalpud Elisha.

8 Yadda yuka pangngunnun kamangke-uh ey nalpuddad Sidon niyad Arbad. Yadda kamengimmanehoh ni bapor yu ey edum yun bimmebley di Tyre.

9 Yadda tuud Gebal ni nangkelaing ni mengiyayyaggud ni bapor hu kamengiyayyaggud ni bapor yu hedin wada nebahbah. Huttan ni bebley yun kadekkalin bapor hu kagettangin emin ni kamambiyaheh di baybay.'

10 Yadda sinangdanan yun sindalu yun nalpud Persia, yad Lydia niyad Libya ey netuled ida niya kayyaggud hu nambakbaklang ni helmet da niya happyyaw da. Hi-gada hu gaputun nandingngelan yud kebebbebley.

11 Yadda iArbad niya iHelek hu kamangguwalyad luhud di bebley yu ey yadda iGammad hu kamangguwalyad etata-gey ni baballey ni yuka pangguwalyai. Ey yaddad batun luhud ni bebley yu hu daka pengihhableyiddan happyyaw da et nema-man kayyaggud hu ang-ang ni bebley yu.

12 Yadda tuud Tarsis ey ya silber, ya lata, ya gumek niya ihmay hu daka iwwa-hin bayad ni hipan yuka iggatang ni hi-gada.

13 Yadda kamanggettang ni kamelpud Greece, yad Tubal niyad Meshek ey yadda etan himbut niya giniling hu daka pemeyyad ni daka gettangan ni hi-gayu.

14 Yadda dama kamambiyaheh ni kamelpud Bet Togarman ey yadda kebayyun kapanggunnu niyadda kebayyun kameussal di gubat hu daka iwwa-hid yuka kapyaan kameiggettang.

15 Ya kapanwa-hiddan tuud Rodes niyadda etan nampambebley di gilig ni baybay ni daka gettangan hi-gayu ey yadda bakgit ni elephant niyadda mangkagengan keyew.

16 Yadda iEdom ey yadda nenginan batu, yadda nangkenginan madlang ni luput, yadda edum ni kakkayyaggud ni luput, ey yadda nenginan heni batu ang-ang tun kameellad baybay hu daka iwwa-hin hi-gayud daka gettangan kinapyu yu.

17 Ya kaiwwa-hiddan iIsrael niya iJudah ni hi-gayu ey ya alinah ni kamelpud Minnit, ya danum ni putsukan, ya lanan olibah niyadda etan kapemanglun kennen.

18 Anin idan iDamascus et daka i-ali meinnum ni kamelpud Helbon niyadda mablah ni dutdut ni kalneroh ni kamelpud Sahar ni daka panwhin dakel ni yuka iggatang.

19 Yadda kamambiyaheh ni helag Dan et yadda Greek ni kamelpud Usal ey yadda etan pinanday dan gumeek niyadda kapemanglun kennen hu daka iwwa-hin hi-gayud yuka kypyaan daka gettanga.

20 Yadda iDedan ey yadda luput ni kai-ap-ap di yuddungan di beneg ni kebayyu hu daka iwwa-hid hipan yuka kypyaa.

21 Yadda iArabia et yadda ap-apud Kedar ey yadda lakkitun kalneroh et yadda impah ni kalneroh niyadda gelding hu daka iwwa-hid daka gettangan hi-gayu.

22 Ya kaiwwa-hiddan iSeba et yadda iRaamah ni hi-gayu ey yadda nenginan batu niya balituk ni ya yuka iggamgam, yadda kapemanglun kenen niyadda kamekapyan bangbanglu.

23 Ya kapanwa-hiddan iHaran, iKanneh, iEden, iSeba, iAssur niyadda iKilmad di daka gettangan hi-gayu ey

24 yadda nenginan luput, yadda purple ni luput, yadda nebordahan ni luput, yadda nenginan nealkusan ni aplag ni det-al et yadda nehammad ni linubid.

25 'Emin ida etan dakel niya mangkebel-at ni yuka iggatang ey yadda bapor di Tarsis hu kamengalga.

26 Illaw dakeyun kamangke-uh di baybay, nem yan lawwan yud gawwan baybay ey dammuen yu etan na-let ni pewek ni kamelpud appit ni kasimmilin aggew et bahbahen tu humman ni bapor yu.

27 Et emin idalli neikalgad bapor ey mekilneng idad dallem ni baybay, anin idan nampanlukan, yadda carpenter ni kamangngunnudman e bapor, yadda kamampambiyaheh, niyadda sindalu.

28 Henilli yegyeg hu gibek tud gilig ni baybay tep ya tekuk idalli etan ni tuun nampanlukan ni daka pangkelsingi.

29 Pan-inhihi-yanan idallin kamampangngunnu hu babapor da et ida man-eh-ehneng di gilig ni baybay.

30 Mantetekkuk idalli ey mannannangngih ida niya umlelemyung ida et pandep-ulau dalli ulu da niya man-ulliullin idalid dep-ul.

31 Pammukmukan dalli ulu da ey mambal-wasiddan langgusih niya nemahhig ni nannangngihan dalli meippahding ni bebley yun neielig etan ni bapor.'

³² Mangngugngugngug idalli ey ia-appeh da eya a-appeh di patey: 'Endi edum ni bebley ni an mei-ingngeh ni hi-gam e bebley di Tyre! Nem ay kele henri ka law bapor ni nalmeng di dallem ni baybay e immineng law?

³³ Ida kaman-am-am leng hu tutu-ud kebebbley ni nengatang ni muka iggatang. Ey humman idan in-inlaw mud kebebbley hu ingkedangyan idan papatul.

³⁴ Nem ay yan nunya ey nebahbah ka et itten kan henri ka bapor ni nalmeng di dallem ni baybay. Et meendin emin hu hipan wadan hi-gam, anin idan muka pangngunnu.

³⁵ Emin ida nambebley di gilig ni baybay ey ida kametngan nuntan ni an neipahding ni hi-gam. Niya nemahhig hu takut idan patul dan kameang-ang di angah da.

³⁶ Huttan hu pappeg mu. Emin ali law negosyanteh eyad puyek ey ida kaumtatakut tep daka nemnemnema e entanniy meippahding ali daman hi-gada hu henin neipahding ni hi-gam.' "

28

¹ Immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak et kantuy

² "Hi-gam e helag ni tuu, mu ehel ni patul di Tyre eya pinhed kun peamtan hi-gatu e kammuy 'Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey: Eta-gey hu muka pannemnem ni annel mu e kammuy dios kan hi-gam hu ap-apud Tyre e linikweh ni baybay. Nem e-helen kun hi-gam e tuu kan ebuh e endi kabaelan mu!

³ Kammu na-mu ngu ey nelalla-ing ka nem hi Daniel et naka-amtam ni emin hu hipan eleg amtan tuu.

⁴ Ma-nu tep makulug ni kimmedangyan ka tep ya laing mu et immen e napnu bodegah mun balituk niya silber.

⁵ Em, kimmekeddangyan ka tep ya laing mu et nemahhig ni humman muka ippahhiyya.

⁶ Nem hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey heninnuy hu e-helen kun hi-gam: Ya muka pannemnem ey neiingngeh hu laing mud dios,

⁷ et humman hu, peellik hu anggetakkut ni buhul mu et bahbahen dan emin hu kayyaggud ni usal mun limmum tep ya laing mu.

⁸ Niya petteyen dakalli et ibbeng dakad baybay et yadman hu kulung mu.

⁹ Yallin ellian idan buhul mun an memettay ni hi-gam ey eleg kalli law mampahhiyan mekikh-hanggan hi-gada et ehelem e dios ka. Tep hedin hanggaem idalli law hu buhul mu ey tuu kallin ebuh, beken ni dios.

¹⁰ Et hen i kalli ahhun petteyen idan tuud edum ni bebley ni eleg mengullug ni hi-gak. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.’ ”

¹¹ Entanni ey immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy

¹² “Hi-gam e helag ni tuu, nannangngihim hu patul di Tyre ey kammun hi-gatuy ‘Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey: Yan nunman ey nakallaing ka niya kayyaggud ang-ang mu.

¹³ Nambebley kad Eden e leguntan APU DIOS. Wadan emin ni hi-gam ida gamgam ni balituk et

yadda nenginan batu henin rubies, ya diamond, ya topaz, ya beryl, ya carnelian, ya jasper, ya sapphire, ya emerald et ya garnet e neidaddan dedangngun neiungngaam.

14 Bineal ku hu hakey ni anghel ni mengi-eddug ni hi-gam eyad duntug kun kad-an idan nunyan dakel ni nenginan batun kaumhilin heni apuy.

15 Meippalpu eman ni newadaan mu ey neisigud ni kakkayyaggud ka, nem entanni ey inlapum ni mengippahding ni lawah.

16 Ya negosyoh mu hu impapaptek mu et kumekeddangyan ka, nem entanni ey nambalin kan makabbunget niya mapetey et manliwat ka. Et humman nemilitan kun ke-kalam eyad duntug ni kad-an ku. Ya etan anghel ni bineal kun mengi-eddug ni hi-gam hu meneg-al ni hi-gam et hi-yanen mu eya kayyaggud ni muka panha-adin kad-an ni dakel ni nangkeginan batu.

17 Ya kakinayyaggud ni ang-ang mu hu gaputun nambalin kan kamampahhiya niya gapu mewan tep nandingngel ka ey nambalin kan heni eleg menemneman. Et mukun imbeng dakad puyek et panhintetekkelan dakan edum ni papatul.

18 Sinelatelas mu dakel ni edum mun negosyanteh niya hinibit mudda etan muka pandeyyawi et humman gaputun winedak etan apuy ni nengiheb ni hi-gam. Et emin hu katuu-tuu ey nanhin-aang-angan da hu dep-ul di puyek ni nambalinan mu.

19 Huttan nepappegan mu tep meendi ka law ni ingganah! Emin ida hu nengamtan hi-gam ey

nekaddismayah ida tep nekabbahbah ka.' "

Ya neipeamtan lawah ni meippahding ni Sidon

20 Kan mewan APU DIOS ni hi-gak ey

21 "Hi-gam e helag ni tuu, mu peamta e ya bebley di Sidon ey mekastigu.

22 Kammuy 'Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey: Hi-gak hu buhul mu e Sidon. Yallin pengastiguan kun hi-gam ey daydayawen da-ak idan tutu-u niya amtaen dalli law e kayyagguddak ni AP-APU.

23 Peellik hu degeh et mangkatey ida bimmebley niya peellik hu umgubat ni menellikub ni hi-gam et pampateyen dadda hu tetdaan ni degeh et pengamtaam e hi-gak hu AP-APU.' "

Mebendisyonan hu Israel et luminggep

24 Kan APU DIOS ey "Endiddalli law hu dinagsin helag Israel ni mengippeilligat ni hi-gada, tep ida kamei-ellig di hebit. Yan nunman ali pengamtaan idan helag Israel e hi-gak hu AP-APU e Eta-gey ni peteg."

25 Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey "Emmungen kuddalli tutu-uk ni winehit kud nangkeidawwin bebley et ang-angen alin katuutuu hu kakinayyaggud ku. Et manha-ad idalli law di bebley da dedan ni indawat kun aammed dan hi Jacob e bega-en ku.

26 Et mampemehwat idallin baballey dad Israel niya pantaneman dadda pupuyyek da. Melinggep idalli law ni mambebley di diman, tep kastiguek ida dinagsi dan kamemippihul ni hi-gada. Yan nunman ali law pengamtaan idan helag Israel e hi-gak hi APU DIOS e Dios da."

29

Ya neipeamtan lawah ni meippahding ni Egypt

¹ Yan eman ni meikkeppulut dewwan aggew ni kapulun bulan ni kapulun toon meippalpun neilawwan mid Babilon ey immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy

² “Hi-gam e helag ni tuu, mu peamta hu lawah ni meippahding alin patul di Egypt niyadda bimmebley diman.

³ Ehel mu e hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey kangkuy ‘Hi-gam e patul di Egypt ni henihuhayyan kamanluklukbub di Wangwang e Nile ey e-helen ku e hi-gak hu buhul mu.’ Kammu ni-ngang guy ‘Wangwang ku hu Nile tep hi-gak hu nengapya!’

⁴ Nem e-kalen dakadman e Wangwang e Nile tep benwiten dakan hi-gak et mailegat ida edum ni deleg ni meipket di hiphip mun pengid-dekkalan daka.

⁵ Bebkahen daka etmekakbeb kad mamegan puyek di desert et makiketey ida etan edum ni deleg ni ketteyyan mudman. Eleg meikku-ku hu annel mu et mena-yun ni meippullay di puyek ma-lat panhin-e-kanan idan sisit niyadda animal di tuyung.

⁶ Et yan nunmman ali pengamtaan idan emin ni tutu-ud Egypt e hi-gak hu AP-APU. Yan eman ni kapeneppuliddan helag Israel ni baddang mu ey henihuhayyan mudman.

⁷ Hi-gam hu indidinel dan umbaddang ni hi-gada, nem kaney ihhehka dakan panhulkud da ey nahpung ka kumedek et masibik hu

yekyekkan da et man-egah ida et mahpung beneg da.

⁸ Et humman hu, hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey kangkuy: Peellik hu mengubbat ni hi-gam et pampateyen dadda tutu-um niyadda animal mu.

⁹ Em, mebel-ah ali hu bebley di Egypt et pengamtaan idan bimmebley di diman e hi-gak hu AP-APU.

Kammuy hi-gam hu kan Wangwang e Nile tep kammuy hi-gam hu nengapya,

¹⁰ et humman hu, nambalinnak ni buhul mu niya buhul daman nunman e wangwang. Bah-baben ku hu Egypt et mambalin ni endi silbitu meippalpud Migdol di appit ni north ingganah di Aswan di appit ni south ingganah di pappeg ni Ethiopia.

¹¹ Endilli law hu an mewennat ni tuu niya animal di diman tep endi hu an manha-ad diman ni na-pat ni toon.

¹² Ebuh ali hu bebley di Egypt ni mekabbahbah di emin di bebley eyad puyek et mebel-ah ni na-pat ni toon. Emin ida etan nambebley di diman ey iwwahit kuddad kebebbley di puyek.

¹³ Nem hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey kangkuy: Hedin melebbah hu na-pat ni toon ey nak idalli ewwiten di kebebbley ni nengiwehitan kun hi-gada et ienamut kudda

¹⁴ et mambebley ida mewan di Egypt di appit ni south e bebley da dedan. Nem endilli law kabaelan ni nunman e bebley da.

¹⁵ Yad nan-ap-apuan idan aap-apu dadda ey humman idalli hukekakkappuyan ni emin eyad

ta-pew ni puyek et endilli law hu kabaelan dan
umpiliw ni edum ni bebley ey eleg dalli law
hu kabaelan ni pambalin hu edum ni bebley ni
mengu-unnud ni pinhed da.

¹⁶ Niya eleg law ididdinnel ni Israel hu Egypt ni
umbaddang ni hi-gada. Tep huuyan meippahd-
ing ni Egypt hu mengippeamtan hi-gada e neka-
ihalla hu da pengididdinelan ni Egypt niya yan
nunman ali pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU
e Eta-gey ni peteg."

Ya penggepan Nebukadnessar ni Egypt

¹⁷ Yan eman ni lapun aggew ni lapun bulan ni
meikkadwampulut pitun toon ni neilawwan mid
Babilon ey immehel mewan hi APU DIOS

¹⁸ et kantun hi-gak ey "Hi-gam e helag ni
tuu, hi Nebukadnessar e patul ni Babilon ey
tu ginubat hu bebley di Tyre. Pinilit tudda
sindalu tun mangkalgan mangkebel-at ni kalga
et nemahhig ni nangkemukmukan hu ulu da ey
nangkeliputan hu pahhannan da, nem endi silbi
tun da nengubatan ni nunman e bebley tep endi
da inlan limmuddan bimmebley di diman.

¹⁹ Nem yan nunya ey hi-gak e AP-APU e Eta-
gey ni peteg ey i-abulut kun hehgepen nan
Nebukadnessar hu Egypt et tu pan-alen ni emin
hu hipan nangkebalol ni ngunut di diman ni hen
tangdan idan sindalu tu.

²⁰ Em, iddawat ku Egypt ni hi-gatu, tep ya
nengu-unnudan idan sindalu tun pinhed kun
meippahding et da bahbaben etan bebley di
Tyre. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu
nanghel idan nunya.

21 Ey yallin nunman dama hu pengidwatan kun et-eteng ni kabaelan ni Israel ey beggaen dakali e Ezekiel ni an mengippeennamtan higada ni pinhed ku et amtaen dalli e hi-gak hi APU DIOS.”

30

Ya pengastiguan APU DIOS idan iEgypt

1 Immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

2 “Hi-gam e helag ni tuu, mu peamta eya e-helen ku e AP-APU e Eta-gey ni peteg. Kammuy: Ngannganah law hu kedettengan ni anggetakkut ni meippahding!

3 Em, ngannganah kedettengan nunman ni nagtud ni aggew ni pengastiguan APU DIOS ni higayu. Yan nunman ali ey memunnumunnu niya umlelemyung hu katuutuud kebebbley.

4 Um-aliddalli hu mengubbati Egypt et dakel hu mangkettey ey mebahbah ali humman ni bebley niya pan-ellan da limmun katuutuudman. Anin ni bebley di Ethiopia et meilleggat alid gubat.

5 Yallin nunman e gubat ey mangkettey ida sindalun iEthiopia, iLibya, iLydia, iArabia niyadda tutu-uk ni wadadman. Mekikkettey idalliddan sindalud Egypt.”

6 Inhel dedan nan APU DIOS e kantu ey “Emin idalli etan sindalud edum ni bebley ni an memaddang ni Egypt ey mangkettey idalli et endilli da ikkedhel niya da ippahhiyadman e bebley ni meippalpud Migdol di appit tud north

ingganah di Aswan di appit tud south. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

⁷ Humman ni bebley di Egypt hu mekabbel-ah di emin di bebley eyad puyek, tep mekabbahbah niya emin idalli hu kebebbebley di nanlinikweh di diman ey mangkebahbah ida.

⁸ Ey amtaen idallin iEgypt e hi-gak hu AP-APU ni panlelgaban kun bebley da niyan pemahbah-an kuddan bebley ni kamemaddang ni hi-gada.

⁹ Yallin nunman dama hu pengittu-dakan kun an mengippeamtad Ethiopia e ngannganah law hu kedettengan ni aggew ni kebahahan da dama. Ida kamekaddinnel nem nemahhig ali takut dan pengamtaan dan nengastiguan kud-dan iEgypt.”

¹⁰ Tep kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Peellik hi Nebukadnessar e patul di Babilon ni an mengubbat ni Egypt et mangkatey ida hu dakel ni bimmebley niya ma-lat meendi hu kinedangyan da.

¹¹ Hehgepen tu Egypt et bahbahan tu hum-man ni bebley ingganah mangkeippu-ul hu nangketey. Hi-gatu et yadda sindalu tu hu kebubbunggetan di emin di sindalu.

¹² Tetdukan ku hu Wangwang e Nile niya peellik ida humman ni iBabilon e lawah ni tutu-u ma-lat hi-gada man-ap-apudman niya ma-lat pakabbahbahen da humman ni bebley ni Egypt. Hi-gak e hi APU DIOS hu nanghel idan nunya.”

¹³ Yahhuy mewan hu inhel nan APU DIOS e Eta-gey ni peteg e kantuy “Bahbahan kuddan emin etan kinapyan tuun dios dad Memphis. Endien

ku damadda aap-apud Egypt niya petattakut kuddan emin hu tuudman.

¹⁴ Pannenneng kun mebahbah hu bebley di appit ni south ni Egypt ey lelgaben ku hu bebley di Soan niya kastiguen ku hu Tebes.

¹⁵ Bahbahan ku dama hu Pelusium e nekah-hammad ni neluhud ni bebley gapu tep ya nemahhig ni bunget ku niya petteyen ku hu dakel ni tuud Tebes.

¹⁶ Em, lelgaben ku hu Egypt, panhelheltap kudda iPelusium, bahbahan ku hu Tebes niya petattakut kudda iMemphis.

¹⁷ Yadda hikken tun lalakkid Heliopolis niyad Bubastis ey mangkettey idad gubat. Yadda metdaan ey ellan idan buhul da et pambalin daddan kulebut.

¹⁸ Ya etan bebley di Tahpanhes ey henilli me-ngetan et henin mehephepan ni kulput ni pengendian kun kabaelan idan iEgypt ni daka ippahhiya. Niya emin idalli hu tutu-udman ey mambalin idan kelabut.

¹⁹ Humman idallin nemahhig ni pengastiguk idan iEgypt hu pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU.”

Ya neendian ni kabaelan ni patul di Egypt

²⁰ Yan eman ni kapitun aggew ni lapun bulan ni meikkeppulut hakey ni toon neipalpu eman ni neilawwan mid Babilon ey immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

²¹ “E-helen kun hi-gam e helag ni tuu, e kamei-ellig ni himpung ku hu ngamay ni patul di Egypt ey endi nenangud ni an memedbed ma-lat

mapwahan et dammutun hantenged tu mewan hu ispadah.

²² Yan nunya ey hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey kangkuy ‘Buhul tuwak ni patul di Egypt. Hehpungen ku hu dewwan ngamay tu, ya etan nahpung et ya etan eleg mahpung, et ma-gah ispadah tu.

²³ Niya emin ida etan bimmebley di diman ey iwwahit kuddad kebebbebley eyad puyek.

²⁴ Em, hehpungen ku hu ngamay ni patul di Egypt et mambabktad ey umpalapalak et matey tep ya nemahhig ni liput tu. Nem ya etan patul di Babilon ey pe-let ku et hi-gatu pengippatngedan kun ispadah ku.

²⁵ Em, pe-let ku hu patul di Babilon et patnged kun hi-gatu ispadah ku et usalen tun an mengubbat ni patul di Egypt anin ni eleg tu han-itagey hu ngamay tu. Yan nunman alin aggew hu pengamtaan idan iEgypt e hi-gak hu AP-APU.

²⁶ Iwwahit kuddallid kebebbebley et amtaen da e hi-gak hi APU DIOS.’ ”

31

Ya Egypt ey henin keyew e sedar

¹ Yan eman ni nemangulun aggew ni katlun bulan eman ni meikkeppulut hakey ni toon ni neilawwan mid Babilon ey immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

² “Hi-gam e helag ni tuu, mu ehel nan patul di Egypt niyadda tutu-u tu eya pinhed kun e-helen ni hi-gatu e kangkuy ‘Endi hu hakey ni

bebley eyad ta-pew ni puyek ni tu ingngehen hu kabaelan ni bebley yu!

³ Kayu kameiddingpat di et-eteng kabaelan tun bebley di Assyria ni nunman e kamei-ellig etan di kakkayyaggud niya mabulung ni keyew di Lebanon e sedar e dimmukkey et datngen tu kulput.

⁴ Eleg makulangan ni danum tep wada etan utbul ni kamenennum niya makyew di diman, et humman hu gaputun kayyaggud hu neettengan tu niya dimmukkey ni peteg.

⁵ Eta-gey niya mapenga ey etta-teng pangetu nem yadda edum ni keyew tep elegmekullangin danum.

⁶ Nambuyaan idan sisit pangetu ey nampahan idan nambakbaklang ni animal hu henggeng tu. Anin idan tutu-ud kebebbley et nanhiduman da henggeng tu.

⁷ Kakkayyaggud hu kakyew tu ey andudukkey pangetu niya limmaw di nandallem hu lamut tu et datngen tu danum.

⁸ Huyya hu kekakkayyaggudan di emin ni keyew. Eleg han-inggeh idan sedar winu edum ni keyew di garden kud Eden hu kakinayyaggud tu. Niya endi edum ni keyew ni tu ingngehen hu kadinukkey ni pangetu.

⁹ Hi-gak hu nengidwat ni kakinayyaggud ni ang-ang tu ey hi-gak hu nengipedakkel ni pangetu. Emin hu keyew di garden kud Eden ey ida kaum-ameh etan ni keyew.

¹⁰ Nem yan nunya ey hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey e-helen kun hi-gayu hu neipahding ni nunman ni keyew ni neetteng et dumukke-

dukkey et datngen tu kulput. Tep yan neettengan nunman ni keyew ey kamampahhiya.

¹¹ Et humman hu, inwalleng ku et beltanen ni ap-apud edum ni bebley ni et-eteng kabaelan tu. Et ipahding tu hu lebbeng ni meippahding ni nunman ni keyew tep ya lawah ni elaw tu.

¹² Linggeh idan makabbunget ni tutu-ud edum ni bebley et metu-li et ipayyag dan nei-wahhiwahhit hu pangetud nangkedeklan niyad nangkedunduntug. Nan-inhihi-yanan idan etan ni kamanhiihhiddum di diman et mena-yun di netukkadan tu.

¹³ Emin ida etan sisit ni kaum-alidman ey daka pan-e-eppai humman ni nalngeh ni keyew niya kapanluklukbubiddan animal di tuyung hu pangetudda.

¹⁴ Et humman hu, endi law hu keyew ni an um-anduandukkey et datngen tu kulput ma-lat mampahhiya, anin ni kayyaggud hu simmelan tun elegmekullangin danum. Tep emin hu keyew ey kamettey, henin tuu e kamettey et kaumlaw di nandaul di dungay.’”

¹⁵ Yahhuy hu kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg e kantuy “Yan neteyyan ni nunman ni keyew et lumaw di nandaul di dungay ey impasiked kudda danum di wangwang niyad kulukul tep ya tu neteyyan humman ni keyew et keang-angan tu e henidda kaumlelemyung. Ey na-ngetan ni emin hu duntug di Lebanon niya anin idan keyew di diman et kimmehyaw ida.

¹⁶ Yan nengipelawwan kun nunman e keyew di nandaul di bebley ni netey ey nekakbeb et meigiwed hu kebebbebley eyad puyek. Niya

emin ida keyew di Eden, anin idan nalpud Lebanon ni kayyaggud ni keyew ni limmaw diman dungay ey ida kaman-am-amleng.

¹⁷ Neipelaw ida damad dungay etan tutu-un nanhiduhidum etan di keyew et ida mei-dum di nangketey di gubat.

¹⁸ Hi-gam e patul ni Egypt hu neieligan tu humman ni keyew. Tep meippahding alin hi-gam niyadda tutu-um eya neipahding ni nunman e keyew anin ni et-eteng hu kabaelan mu nya endi hakey ni tu ingngehen hu kasina-gey ni saad mu. Tep nanna-ud e mettey ka henin kameippahding ni emin ni keyew, anin idan keyew di Eden. Et humman hu, umlaw kalli damad nandaul di dungay e linawwan idan tuun anggebe-hel ku e eleg menaydayaw ni hi-gak niyadda netey di gubat. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.”

32

Ya etan patul ni Egypt ey kamei-ellig di buhayya

¹ Yan eman ni nemangulun aggew ni meikkeppulut dewwan bulan ni meikkeppulut dewwan toon meippalpu eman ni neilawwan mid Babilon ey immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak e kantuy

²⁻³ “Hi-gam e helag ni tuu, mu ehel ni patul ni Egypt e kammuy ‘Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg ey wada e-helen kun hi-gam! Kammu na-mu ngu nem hen i kan layon ni muka pehpehding ni kebebbley, nem ya kakulugan tu ey hen i

ka buhayya e kakillukillutan ebuh ni helim hu danum idad wangwang. Keknaen dakalli et paelik hu tutu-ud edum ni bebley ni an mempap ni hi-gam et idekal daka

⁴ di mamegan puyek et paelik ida sisit niyadda animal di muyung et panhin-e-kanan daka.

⁵ Iwahhiwahhit kullid kedunduntug hu annel mun kamangkebwel et yadda tu-ngal mud nam-pandeklanan tu.

⁶ Man-ayyuayyu idallid deplah di kedunduntug hu kuheyaw mu et mangkapnudda kulukul.

⁷ Yallin nunman ni endien daka ey man-e-nget tep hennian ku hu kabunyan ni mahdel ni kulput et eleg dumilag ida bittuwen, ya bulan niya aggew.

⁸ Eggak pedillag ida humman ni kaum dilag di kabunyan ma-lat ma-ngetan hu bebley yu. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

⁹ Emin idalli hu katuutuud edum ni bebley ni endi mu diddingngel ni meippanggep ni hi-gada ey umkel-ew idan pengipeamtaan kun neteyyan mu.

¹⁰ Umkenel-ew idalli tutu-ud kebebbebley ni pehding kun hi-gam. Et anin idallin papatul dadda et umgeneygey idan takut dan keittu-nudan da.’ ”

¹¹ Tep kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Immen ali hu patul di Babilon ni an mengubbat ni hi-gam.

¹² Peellik ida mangkabunget ni sindalu et usalen da hu ispadah dan memettey idan emin ni

tutu-um et bahbahen dan emin hu hipan muka ippahhiya.

¹³ Ey petteyen kuddan emin hu babakka yun impattul yud gilig idan kulukul ma-lat eleg ali law makilut hu danum di diman, tep meendi hu tutu-u niya animal di ditan e bebley!

¹⁴ Peyaggud ku danum idad wangwang ditan et meli-neng idalli law ni mabulbulubul. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

¹⁵ Pambalin kulli hu Egypt e bebley mun endi silbitu, tep bahbahek ni emin hu mategudman. Yan nunman ali pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.

¹⁶ Huyyan meippeamtan meippahding ey mambalin alin a-appeh ni kalemyungin tuu ni ia-appeh ni kabiibiid kebebbebley ni lemyung dan neipahding ni bebley di Egypt niyadda bimmebley di diman. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.”

¹⁷ Yan eman ni meikkeppulut liman aggew ni lapun bulan ni meikkeppulut dewwan toon meippalpu eman ni neilawwan mid Babilon ey immehel mewan hi APU Dios ni hi-gak e kantuy

¹⁸ “Hi-gam e helag ni tuu, lemyung ka tep ya meippahding idan tutu-ud Egypt niya itu-dak kuddad nandaul di dungay e bebley ni netey et ida mei-dum di tutu-un nalpud edum ni bebley ni et-eteng kabaelan da.

¹⁹ Kammun hi-gada ey ‘Hi-gayun iEgypt, kaw kanyu nem kakkayyaggud ang-ang yu nem ya hu edum ni tuud edum ni bebley? Nem anin dedan ni kantu et kakkayyaggud hu ang-ang yu,

et mettey kayu damengu et umlaw kayun an meidum ida etan di endi bilang tun tutu-u.'

20 Nanna-ud ni mettey idan emin hu iEgypt tep nandadaddan ida buhul dan memettey ni higada.

21 Kan idallin nelaing ni aap-apun sindalun wadad nandaul di dungay ni meippanggep idan iEgypt niyadda nemaddang ni hi-gaday: Immaliddadyan an mei-dum idan endi bilang tun tuu.

22 Immen ida damad kulung da hu iAssyria niyaddan emin sindalu dan nangketey di gubat.

23 Immen hu kulung dad nandaul di dungay e kalawwin kamettey. Hi-gada lan nunman hu katattakusin katuutuu, nem yan nunya ey hinelikub idan sindalud bebley ni nemenaddang ni hi-gada.

24-25 Anin idan iElam e endi bilang tun tuu niyadda sindalu dadda nangketey di gubat et immen idadman di dungay e bebley ni netey e daka hahhallikubi humman ni bebley. Yan nunman ey nemahhig katattakutisiddan katuutuu humman idan iAssyria nem yan nunya kaya ey nemahhig baing da tep immen idad dungay e nei-dum idad nangketey di gubat.

26 Anin ni di Meshek nan Tubal et immen ida damadman e hinelikub idan kulung ni sindalu da. Katattakusiddan tuun nunman, nem nunya ey immen idad nandaul e nei-dum idad endi bilang tun tuun nangketey di gubat.

27 Eleg ida meidaydayaw eman ni neteyyan da, nem neala et da i-dum daddad endi bilang tun tutu-u. Beken ni henidda eman ni nandingngel

ni sindalun nebayag e kameiyayyaggud kulung da et daka pepungngan ni hi-gada hu ispadah da niya daka itta-pew di annel da hu happyaw da. Yan ketagguddan nunyan sindalun ey impetatakut da hu tutu-ud kebebbebley.

²⁸ Hanniman damalli hu meippahding ni hi-gayun iEgypt e pampetteten dakeyulliddan mengubbat ni hi-gayu et kayu mei-dum ni meikkulung di kad-an idan endi bilang tun tutu-un nangketey di gubat.

²⁹ Immen ida damadman hu iEdom, anin idan papatul niya aap-apu dan nangkeikulung ida. Eteteng hu kabaelan dan nunman, nem yan nunya ey immen idad dungay e nei-dum idad kulung idan endi bilang tun tuu.

³⁰ Immen ida damad kulung da hu aap-apud bebley di appit di north et yadda iSidon, tep netey idan emin di gubat. Yan nunman ey katattakusiddan tutu-u, nem yan nunya ey ida kamebabbaingin immen idad dungay e nei-dum idad endi bilang tun tuun nangketey di gubat.

³¹ Ya etan patul di Egypt niyadda sindalu tu ey man-am-amleng ida law, tep beken ni hi-gadan ebuh hu manhelhel tap. Hi-gak e AP-APU e Etagey ni peteg hu nanghel idan nunya.

³² Ma-nu tep hi-gak hu nengitu-dak ni patul di Egypt niyadda sindalu tun menattakkut idan katuutuu, nem anin ni henin nunman impahding ku et mettey ida et mei-dum idan mekikkulung di nangketey di gubat idan endi bilang tun tuu. Hi-gak e AP-APU e Etagey ni peteg hu nanghel idan nunya.”

33

Ya nenuduan APU DIOS nan Ezekiel ni mangguwalya

¹ Immehel hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy

² "Hi-gam e helag ni tuu, mu peamtaddan edum mu eya pinhed kun e-helen. Hedin pellaw ku hu buhul ni mengubbat ni bebley, ey ida kaumpili hu tutu-udman e bebley ni mangguwalya.

³ Et hedin ang-angen nunman ni guwalya e iyyaddalli hu buhul ey petnul tu hu tangguyup ni pengamtaan idan tuu e iyyaddalli buhul da.

⁴⁻⁵ Ya etan tuun dedngelen tu humman ni tangguyup, nem mangngengehhay ey bahul tu ngu hedin petteyen da. Tep gullat ni hinengud tu ey dammutu et ni bimmesik et neihwang.

⁶ Nem hedin ang-angen etan ni guwalya hu kapengelliiddan buhul, ey eleg tu patnul hu tangguyup ni pengamtaan idan tutu-u, man hi-gatu pebehhul kun ketteyyan idan bimmebley. Mannenneng hu liwat dan ketteyyan da, nem ya etan guwalya hu kambahul ni ketteyen da.

⁷ Yanunya ey hi-gam e helag ni tuu, hu pillien kun henin pangguwalyaddan helag Israel. Et humman hu, dengel mu eya e-helen kun hi-gam et ehelan mudda.

⁸ Tep hedin peamtak e mettey etan lawah ni tuu tep ya liwat tu, nem eleg mu e-heli malat isiked tun mengippahding ni lawah et eleg matey, man hi-gam hu kambahul ni ketteyyan tu.

⁹ Nem hedin e-helan mu humman ni tuu, nem kapytu ngu dedan ni manghay et eleg tu issiked

ni manliwwat, man endi ngu law hu bahul mu, anin ni mettey e nanengtu liwat tu.”

10 Entanni ey immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, ida kamalillih hu tutu-ud Israel et da-ak kapebehhuli e kanday ‘Eleg mi law han-isipel hu nemahhig ni kastigu mid liwat mi. Hipa anhan inna-nu min meteggu?”

11 Ehel mun hi-gada e hi-gak e AP-APU e Etagey ni peteg niya wadan ingganah ey eggak man-am-amleng ni ketteyyan ni neliwtan ni tuu. Ya pinhed ku ey issiked nunman ni tuun manliwwat ma-lat mannananeng hu biyag tu. Et humman hu, hi-gayun tutu-ud Israel, isiked yun manliwwaliwwat. Kaw pinhed yun mettey?

12 Hi-gam e helag ni tuu, ehet muddan tutu-um ni helag Israel e hedin nanliwat hu kayyaggud ni tuu, man eleg mabalin ni an meihwang tep yadda kayyaggud ni impahding tun nunman. Ey hedin issiked ni lawah ni tuun mengapkapyan lawah, man meliwwan hu liwat tu et eleg mekastigu. Nem pidwaen kun e-helen e hedin issiked etan ni kayyaggud ni tuun mengippahding ni kayyaggud et ya panliwwatan tu hu pehpehding tu, man eleg nisi mabalin ni meihwang tep ya kayyaggud ni impahding tun nunman.

13 Anin na-mun hammaden kun e-helen etan ni kakkayyaggud tuka pehpehding ni tuu e meittuu, nem hedin ididdinel tu hu kayyaggud ni impahpahding tun mengihwang ni hi-gatu et penghel tuy anin ni manliwwaliwwat mewan, man ippatey tu humman ni liwat tu, tep endi law

bilang tun hi-gak ida kayyaggud ni impahpahding tun nunman.

¹⁴ Ey anin na-mun inhel ku e mettey etan lawah ni tuun kamanliwwaliwwat, nem issiked tun mengippahding ni lawah et ya kayyaggud law kapkapyae tu,

¹⁵ e henin pengibbangngadan tun imbalal dan hi-gatu hedin pinhed dan bangngaden, winu ya pengibbangngadan tun sinekew tu hedin wada niya pengissikkedan tun manliwwaliwwat, nem u-unnuuden tudda hu tugun kun kakelpuin biyag ni endi pappeg tu, man eleg mettey, nem mambibiayag ni ingganah.

¹⁶ Em, tep liniwwan ku nanliwatan tu et mambi-biyag tep kayyaggud niya neiptek hu impahding tu.

¹⁷ Kan idan tutu-um ey ‘Beken ni limpiyu hu kapehding nan Apu Dios.’ Nem ya kakulugan tu ey ya elaw da hu beken ni limpiyu.

¹⁸ Pidwaen kun e-helen e hedin issiked ni kayyaggud ni tuun mengippahding ni kayyaggud et ya lawah hu pehpehding tu, man mettey tep ya nengipahdingan tun lawah.

¹⁹ Nem hedin issiked ni lawah ni tuu hu lawah ni elaw tu et ya kayyaggud law ippahding tu, man eleg mettey.

²⁰ Hi-gayun helag Israel, kanyuy beken ni limpiyu hu nakka pehding. Nem huwetan dakeyulli meippuun di impahpahding yu.

²¹ Yan eman ni meikkelliman aggew ni kapulun bulan ni meikkeppulut dewwan toon meippalpun neilawwan mid Babilon ey wada etan tuun bimmesik alid Jerusalem et umlin an

mengidaddatteng ni hi-gak e hinggep idan buhul mi hu Jerusalem.

²² Yan nunman ni hileng et han dumteng etan tuu ey ginibek kun imbangngad APU DIOS hu ehel ku et dammutun nak law kaumhapit et maki-hummangan nak nunman ni tuun dintengan tun newa-waan tu."

²³ Kan APU DIOS ni hi-gak ey

²⁴ "Hi-gam e helag ni tuu, kan idan tutu-un natdaan di nangkebahbah ni bebley di Israel ey 'Yan nunman ey e-ebbuh ni hi Abraham, nem indawat nan APU DIOS ni hi-gatun emin eya bebley di Israel. Yan nunya ey dimmakkell itsu law ni helag tu, et humman hu, nema-man iddawat APU DIOS ni hi-gatsu huuyan bebley.'

²⁵ Ehel mun hi-gada e kammuy: Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey 'Eleg mabalin ni kanyuy bebley yu huuyan bebley tep yuka kenna hu detag ni nanengtu kuheyaw tu, ey yuka daydayawa hu dios ni kinapyan tuu niya yuka pampateyadda hu tuun endi bahul da.

²⁶ Yuka ididdinel hu kabaelan yun mekiggubbat niya emin hu yuka pehpehding ey nemahhig ni kamengippebungnget ni hi-gak. Wada hakkey ni hi-gayu ey yuka i-ulig hu beken yu ahwa. Nem ay kele ni-nganguy kanyuy bebley yu eya bebley?'

²⁷ Ehel mu mewan ni hi-gada e hi-gak e Etagey ni peteg ni AP-APU niya wadan ingganah ey kangkuy 'Mettey idallid gubat humman ni tutuud nebabbah ni bebley. Yadda wadad a-allaw ni bebley ey kennen idan animal di muyung niya

mangkettey idad degeh hu nampantalud leyang niyat kedunduntug.

²⁸ Mebel-ah ali humman ni bebley tep pambalin kun endi silbitu et mepappeg hu kabaelan dan daka ippahhiya. Pambalin kudda duntug diman ni anggetakkut et endilli law tuun an mandellan di diman.

²⁹ Et yan nunman ali law pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU tep ya humman ni nak pehding ni hi-gadan kastigu da.”

³⁰ Kan mewan APU DIOS ey “Hi-gam e helag ni tuu, yadda etan edum mun helag Israel ey hi-gam hu daka ung-ungbala hedin neamuamung idad etan di heggeppan ni bebley niyat dallin ni baballey da. Wada hakkey ni hi-gada ey kanday ‘Tayu puhdanan nan Ezekiel e prophet hedin hipa hu impeamtan APU DIOS ni hi-gatun nunya.’

³¹ Henin nunman hu daka pehpehding e ma-nu tep ida kaum-alid kad-am mun an mengngel ni e-helem, nem eleg da pehding hu muka e-helan pehding da. Niya ma-nu tep kabbabal idan kaman-e-ehhel, nem eleg da issiked hu lawah ni elaw da e daka tellama edum da et pan-alen da limmu da.

³² Humman ni daka pehpehding ni hi-gam ey heni ka etan ni nelaing ni man-a-appeh niya manggitalah e kakkayyaggud ni deddengngelen. Tep ma-nut daka deddengngela hu muka e-helan pehding da, nem anin ni hakey ew ngu et endi hu da inu-un nud ni an impahding.

³³ Nem yallin amnuan ni emin ni in-inhel mu, tep nanna-ud ni um-amnu, ey amtaen dalli law e prophet ka.”

34

Yadda heni kamampattul ni iIsrael

¹ Entanni ey immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

² "Hi-gam e helag ni tuu, mu ehel hu mekap-kapyaddan etan ni aap-apun heni kamengipappattul idan tutu-uk ni helag Israel. Ehel mun hi-gada e kammuy 'Kan nan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey: Hi-gayuddan heni kamampattul idan helag Israel, ey nanna-ud ni mekastigu kayu! Mebahbah kayulli tep eleg yu ippaptek ida hu yuka ippattul. Ida kameu-upa ey ma-nun hi-gayu tep kayu kamepeppehel. Kaw beken ni lebbengtun ippaptek ni kamampattul hu tuka ippattul?

³ Heni kayu etan ni kamampattul ni kalneroh ni tuka pan-inuma gatas ni tuka ippattul niya tuka kypyaan kakkayyaggud ni balwasi tu hu dutdut da niya tuka palsiadda etan kekakkayyag-gudan ni hi-gada ni inhide tu, nem eleg tudda ippaptek.

⁴ Eleg yu ipaptek ida etan nekapuy ey eleg yu agahan ida kamandedgeh niya neliputan ni hi-gada. Eleg yu mewan an hemmakadda etan kamehihhi et ida kometellak. Ya bunget yu kumedek hu yuka peang-ang ni hi-gada et nemahhig ni daka panlelehhani hu yuka pehpe-hding ni hi-gada.

⁵ Heni endi damengu kamengipappattul ni hi-gada, tep neihilihilit ida et pangkanen idan animal di muyung hu edum ni hi-gada.

6 Neiwahhiwahhit idad kedunduntug niyad edum ni bebley eyad puyek nem endi kame-nengngud ni an menemmak ni hi-gada.

7 Et humman hu, hi-gayun aap-apun kamei-ellig di kamampattul, ey dengel yu eya e-helen kun hi-gayu.'

8 Hi-gak e hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg niya wadan ingganah ey kangkuy 'Eleg yu ipaptek ida tutu-uk ni heni yuka ipappattul et kanen idan animal di muyung. Hi-gayu pinilik ni pampattul ku, nem eleg yu hanguden ni an hemmaken ida kalneroh kun netalak et mahkaw ida kalneroh ku, tep ya annel yu hu yuka ipapaptek.

9 Et humman hu, hi-gayuddan heni kamampattul ni kalneroh, dengel yu eya e-helen kun hi-gayu.

10 Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey e-helek ni hi-gayu e ibbilang dakeyun buhul ku ey pebehhul kun hi-gayu hu neipahding idan kalneroh ku. Ihhehwang kudda kalneroh ku e ellan kudda ma-lat eleg yudda kanen. Eggak law i-abulut ni ya annel yun ebuh hu ippaptek yu niya eggak law i-abulut e hi-gayu hu mengippattul ni hi-gada.

Ya kayyaggud ni kamampattul

11 Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey e-helen ku e hi-gak hu an menemmak idan kalneroh ku et ipaptek kudda.

12 Heni-ak etan ni kayyaggud ni kamampattul e tudda kaan emmunga kalneroh tu hedin newahit ida tep umlawwak et nak ida hamaken hu nangketalak. Nak panhemmaken ida et

paenamut kuddan mangkelpuddad kebebbebley ni neilawwan da. Humman ni aggew ni da neilawwan di edum ni bebley ey kamei-ellig etan di kaman-eengnget niya kamangkukulput ni aggew.

¹³ Ippanguluk idan peni-yanan daddan bebley ni neilawwan da et amungen kudda ma-lat ibangngad kuddad bebley dad Israel. Illaw kuddad emin di kebebbebley di diman Israel et iha-ad kuddad kakkayyaggud ni pampattulan di duntug niyad kulukul.

¹⁴ Henidda kalneroh ni nak ippattul di kedunduntug niyad nandeklanan tud Israel ni kayyaggud ni pampattulan. Dakel hu helek di diman niya melinggep ni pappangngannan da niya pambakbaktadan da.

¹⁵ Hi-gak law mengipappattul ni hi-gada et ilaw kuddad pan-iyyatuan da. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.

¹⁶ Nak hemmaken ida etan nangketalak, ey nak i-anemut ida nangkehuhin eleg da amta lawwan da niya nak ang-angen ida etan nangke-liputan niya kamampandedegeh ma-lat panyag-gud kudda. Nem hedin yadda etan mangkateban et-eteng kabaelan da, man bahbahen kudda. Hi-gak ni kamampattul ey neiptek hu nakka pehding.'

¹⁷ Yahhuy hu kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg, ni hi-gayun tutu-u tu. Kantuy 'Hanhakkeyen dakeyun hummalyaen et appilen kudda hu kayyaggud niya lawah, henin pengappilan kud-dan kalneroh niya gelding.

18 Ya yuka pehpehding ey kamei-ellig di kalneroh e daka pillia hu kekakkayyaggudan ni helek ni kennen da ni nan-ideyapdap dadda etan eleg da kenna. Hanniman mewan hu danum e pandammuan tun imminum kayun meli-neng ey kinilut ni heli yu hu eleg yu inumen.

19 Et yadda law etan edum ni kalneroh ey ya etan neideyapdap ni helek hu daka kenna ey ya nekilut ni danum ni eleg da inumen hu daka innuma.

20 Et humman hu, yan nunya ey hi-gak e Etagey ni peteg ni AP-APU ey e-helen kun hi-gayu e appilen kudda etan mangkateban kalneroh di nangkepigut.

21 Tep hedin yadda etan na-let man daka heksinga niya daka ha-dukadda hu nepigut niya neupan kalneroh et ida kaum-a-allaw et ida kamewehhit di neidawwin bebley.

22 Nem ippaptek kudda et eleg daddalli law panligligat niya appilen kudda etan kakkayyaggud di lawah,

23 ni hannak pinili hu hakey ni mampaptek ni hi-gadan henin nan hi David e bega-en ku et ipaptek tudda.

24 Et hi-gak e hi APU DIOS hu deyyawen dallin Dios da ey ya henin bega-en kun hi David hu pan-ap-apu da. Hi-gak e hi APU DIOS hu nanghel idan nunya.

25 Mekittebbalannak alin hi-gada et peelinggep kuddalli tutu-uk et eleg idalli law tumattakut niya man-iyyatudda e endilli law hu el-eleg ni an meippahding ni hi-gada. Anin ni mangkampuddad pattullan niyat tuyung et endi tekkutan

da, tep ebbulen kudda hu animal diman ni kamengippetekkut ni hi-gada.

²⁶ Mambebley idad duntug di kad-an ku ey iddawat ku panyaggudan da et henin udan e peellik hedin mahapul da.

²⁷ Et yadda kaumlameh ittanem da ey manlem-meh ida, ey umyaggud iggaud da niya umlinggep idad pambebleyan da e endi mengubbat ni hi-gada. Yan nunman alin pengihwangan kun hi-gadad neihbutan da hu pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU.

²⁸ Eleg ali law mabalin ni an pan-ellan ni tutu-ud edum ni bebley hu limmu da niya eleg ida law kennen animal di tuyung. Umlinggep ida law tep endi mengippetekkut ni hi-gada.

²⁹ Pambalin ku law ni umtaba hu meitnem di puyek da ma-lat eleg ida maupa niya ma-lat eleg ida law pippihulen ni tutu-ud edum ni bebley.

³⁰ Huuyalli pengamtaan da e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU e Dios da ey nak ida kabaddangi. Hi-gak e AP-APU e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

³¹ Hi-gayun tutu-uk hu kalneroh kun nakka ippattul ey hi-gak hu Dios yu. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.’ ”

35

Ya neipeamtan lawah ni meippahding di Edom

¹ Immehel mewan ni hi-gak hi APU DIOS ey kantuy

² “Hi-gam e helag ni tuu, mu ehel idan iEdom hu anggetakkut ni meippahding ni hi-gada.

³ Ehel mun hi-gada e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy: Hi-gayun iEdom ey nambalinnak ni buhul yu! Pambalin ku bebley yun mebel-ah et endi silbitu.

⁴ Tep bahbahen ku et mambalin ni desert malat pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.

⁵ Nampatey yudda helag Israel tep anggebe-hel yuddan peteg, ey anggehemmek ida dedangngu tep kinastiguk idad liwat da.

⁶ Et humman hu, hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU niya wadan ingganah ey kangkuy: Nanna-ud ni mettey kayu! Eleg kayu meihwang di meippahding ni hi-gayu tep pimmatepatey kayu, et humman hu, mettey kayu dama.

⁷ Ey pambalin kun endi silbitu hu nangkedunduntug ni bebley yud Edom niya petteten kuddan emin hu mandellan di diman.

⁸ Pepnuen kun annel ni nangketey hu kedunduntug, yadda nangkedeklan, yadda kulukul niyadda nangkehayyukung di bebley yu.

⁹ Eymannenneng ni mebahbah hu bebley yu et endi law an mambebley di ditan. Yan nunman ali pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.

¹⁰ Tep kanyuy ‘Pambalin tayu hu Israel niya Judah ni bebley tayu’ anin ni wada-ak e hi APU DIOS da di diman.

¹¹ Et humman hu, hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU niya wadan ingganah ey kas-tiguen dakeyu tep anggebe-hel yudda niya yudda kaibubbunget niya yudda kakeemmehi hu tutu-uk. Humman ni pengastiguan kun hi-gayu tep ya impahding yun hi-gada hu pengamtaan da e hi-gak e hi APU DIOS hu nengastigun hi-gayu.

12 Niya humman ali dama pengamtaan yu e hi-gak e hi APU DIOS ey dingngel ku hu nemahhig ni yuka pemippihul ni hi-gada e kanyuy ‘Nebahbah ida kaya mewan! Henidda law mekkan ni pemegga ekmun!’

13 Beken ni ebuh humman tep dingngel ku mewan hu nemahhig ni yuka penaltalanggan hi-gak.

14 Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey bahbah-en ku hu bebley yu et mambalin ni endi silbitu et man-an-anladda katuutuud kebebbebley ni nebahbahan yu,

15 henin nan-an-anlaan yun nebahbahan ni tutu-uk ni iIsrael. Et humman hu, mebahbah ali etan Duntug e Seir ey emin hu bebley di Edom ey mambalin ni endi silbi da. Yan nunman ali pengamtaan ni emin ni tutu-u e hi-gak hu AP-APU.”

36

Ya bendisyon nan APU DIOS ni Israel

1 Kan mewan APU DIOS ni hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, mu peamtaddan kedunduntug di Israel e kammuy: Dengel yu hu inhel APU DIOS e Eta-gey ni peteg.

2 Kantuy: ‘Kan idan buhul yun daka pemippihul ni hi-gayu ey ‘Hi-gami hu kan duntug idan duduntug yu.’

3 Et humman hu, mu peamta eya pinhed kun e-ehelen e kammuy: Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey ‘Yan nengubatan dakeyun buhul yud nambinbina-hil et mambalin kayun henihimbut idan tutu-ud edum ni bebley ey itek hu in-inhel

dan meippanggep ni hi-gayu niya pinihupihul dakeyun hi-gada.

⁴ Et humman hu, hi-gayun duduntug, yadda nansigging, niyadda nangkedeklan niya hi-gayuddan nangkebahbah niya nangkebel-ah ni nan-inhihi-yanan dan bebley ni kapan-impipihuliddan kebebbebley di nanlinikweh, dengel yu eya e-helen ku e Eta-gey ni peteg ni AP-APU:

⁵ Nemahhig hu bunget kuddan tuudman e bebley, nema-madda hu iEdom tep ida kamampan-an-anla ni nanggepan dan bebley ku et da pan-alen hu wadaddad halun ku.'

⁶ Et humman hu, peamtam mewan idan emin di bebley di Israel, yaddad duduntug, yad nansiggingan tu niyad nandeklanan tu e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy 'Nemahhig hu bunget ku tep ya impahpahding idan tutuud kebebbebley e nan-impipihulan dakeyu niya bineibeing dakeyu.'

⁷ Hi-gak e APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey issapatah ku e kastiguen kudda humman ni bebley et helhel tapen da dama pehding kun kebe-ingan da.

⁸ Nem hedin yadda tuuk ni iIsrael ni nganganinh law hu ennamutan da, man wada kennen dan keibbangngadan da, tep manlemmeh ida keyew ni kamekkan lameh tu.

⁹ Ippaptek dakeyun tutu-uk niya ang-angen ku ma-lat maeladu niya mateneman hu puyek yu.

¹⁰ Pedakkel dakeyun helag Israel niya manhad kayu eyad bebley yu ma-lat iyayyaggud yudda hu nangkebahbah ni bebley yu.

11 Em, pedakkel dakeyun tutu-uk niya umhegyab dama ippattul yu. Hehlagen kudda uungnga yu ma-lat ma-duman hu kadinakkel yun nunman. Pambebley dakeyu eyad bebley yu ngu dedan niya pekeddangyan dakeyu et pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.

12 Ibbangngad tutu-uk et mambebley kayu eyad bebley yu. Hi-gayu mengippuyyek eyan puyek yu niya eleg idalli law meu-upa hu uungnga yu ey inap-apu yu.'

13 Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy: Daka kapippihuladdan edum ni bebley e kanday 'Ya bebley di Israel ey tuka kenna tuu tu niya tuka tellaka hu u-ungnga!'

14 Nem meippalpun nunya ey eleg tellakan nunyan bebley hu u-ungnga ey eleg law menggan ni tuu. Hi-gak e DIOS e Eta-gey ni peteg hu nanghel idan nunya.

15 Eggak law i-abulut ni pippihulen idan tutuud kebebbebley niya da bappaingen huyyan bebley. Niya eggak law i-abulut ni an meapput di gubat huyyan bebley. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya."

16 Entanni ey immehel mewan hi APU DIOS ey kantuy

17 "Hi-gam e helag ni tuu, yan eman ni kawedaddan helag Israel di bebley da ey impambalin da bebley dan anggebe-hel ku tep ya lawah ni impenahding da. Humman ni lawah ni elaw da ey nakka ibbilang ni nelugit e henin etan ni kamelpud annel ni biin kabulabulan.

18 Nemahhig hu bunget ku tep ya lawah ni peteg ni impenahding dad bebley da e pim-

matepatey ida niya dinenaydayaw dadda hu dios ni kinapyan tuu, et humman hu nengastiguan kun hi-gada.

19 Kinastiguk ida et iwehit kuddad edum ni bebley, tep yadda humman ni lawah ni impe-nahding da.

20 Nem emin di kebebbebley ni neiwehitan da ey kameibabbaing hu ngadan ku tep kan idan katuutuu ey ‘Tutu-un APU DIOS ida huyya, nem endi hu kabaelan tun mengippaptek ni hi-gada et mukun dinegyun idan buhul dad bebley da.’

21 Nakka ikakkaguh hu ngadan kun bineibeing idan tutu-uk di kebebbebley.

22 Et humman hu, mu ehel ida helag Israel et kammuy: Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey ‘Beken et ni lebbeng tun dakeyu ibbangngad di bebley yu, tep bineibeing yu ngadan kud kebebbebley ni linawan yu, nem i-anemut dakeyu tep ya kakinayaggud kun hi-gayu niya ma-lat keidaydayawan ku.

23 Peang-ang ku hu kakinayyaggud kuddan tutu-ud kebebbebley ni nemabbaingan yun ngadan ku. Et yallin pengippeang-angan kun kakinayyaggud kun hi-gayu hu pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.

24 Tep dakeyu ewwiten di kebebbebley ni neilawan yu et ienamut dakeyud bebley yu.

25 Et henidakeyu wakgihan ni malinih ni danum et maulahan hu henidugit yun nengiday-dayawan yuddan dios ni kinapyan tuu niya emin hu hipan lugit yu.

26 Hullulan ku hu wadad nemnem yu niyad puhu yu ma-lat yumaggud kayu e me-kal hu ngehay yu et mambalin kayun kamakangngu-unnuh ni hi-gak.

27 Et u-unnuhden yun emin hu tugun ku ey pehding yun emin hu immandal kun pehding yu, tep weddaek ni hi-gayu hu Ispirituh ku.

28 Et mambebley kayud Israel e bebley ni indawat kuddan aammed yu. Hi-gayulli meibillang ni tuuk ey hi-gak hu Dios yu.

29 Eleg dakeyulli law i-abulut ni mengippahding ni umlugit ni hi-gayu. Peyaggud ku hu hipan ittanem yu ma-lat eleg kayu makulangan ni kennen yu.

30 Em pedakkel ku hu illameh idan keyew ni kamekkan lameh tu niyadda etan edum ni yuka ittanem ma-lat eleg kayu mabisil et eleg dakeyu bappaingan idan tutu-ud kebebbley.

31 Et lektattuy igugguhu yu hu annel yu hedin ninemnem yudda etan lawah ni impenahding yun nunman ni nanliwtan yu.

32 Nem pinhed kun amtaen yu e hi-gayun tutuuk ni iIsrael ey beken ni kelebbengan yu hu nak pengippahdingan idan nunya, nem ippahding ku ma-lat bumeing kayud lawah ni impahpahding yu. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.’”

33 Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Hedin negibbuh ni henin nak inulahan hu liwat yu, man pambebley dakeyu mewan dibebley yu dedan ma-lat iyayyaggud yudda etan nangkebahbah.

34 Ey tenneman yuddalli law hu papayyew yu et beken ali law ni henin nunman e nanlatang et kapanhin-aang-angin kamelebbah.

35 Yallin pengibbangngadan dakeyu ey emin ali law hu tutu-u ey kanday 'Yan eman ni neiwallengan eyan bebley ey henin desert hu ang-ang tu, nem yan nunya ey henin garden di Eden. Anin idan nangkebahbah ni bebley ni nunman et nangkeiyayyaggud law ni neluhud niya nangkebebleyan ida.'

36 Ey yaddalli etan natdaan ni tutu-ud bebley di nanlinikweh diman ey amtaen da e hi-gak e hi APU DIOS ey nakka iyayyaggud hu kamebahbah ni bebley niya nakka tennemin mangkateban kameitnem hu nebel-ah ni puyek. Tep hi-gak e AP-APU ey nakka ippahding hu inhel kun pehding ku.

37 Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy: Nandaddannak ni mengidwat ni hipan kekdewen idan helag Israel ni hi-gak. Dednge-
len ku hu dasal da et henin kadinakkel idan kalneroh hu dakkelan da tep pedakkel kudda.

38 Et mapnu law ni tutu-u hu nangkebahbah ni bebley dan nunman, et henin kakepnuin bebley di Jerusalem ni kalneroh hedin nedateng hu piystah. Et yan nunman ali hu pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU."

¹ Entanni ey newada mewan hu Ispirituh APU DIOS ni hi-gak et ilaw tuwak di nedeklan ni napnun tu-ngal.

² Impangupangulu tuwak et hinapen min emin humman ni nedeklan ey inang-ang ku hu hantapug ni nangkema-ganan ni tu-ngal ni nangkeiwehit di puyek.

³ Kan APU DIOS ni hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, kaw dammutu mewan ni umtagudda huuyan tu-ngal et mambalin idan tuu?”

Hinumang ku et kangkuy “APU DIOS e Eta-gey ni peteg, hi-gam ni ebuh hu nengamtan humang ni nuntan!”

⁴ Et kantuy “Ehel kan hi-gada et kammuy ‘Higayun nangkema-ganan ni tu-ngal, dengel yu eya e-helen nan APU DIOS ni hi-gayu.

⁵ Kantuy: Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey weddaek yayyah yu et tumegu kayu.

⁶ Ha-adan dakeyun laman yu, ya ulat yu, ya belat yu niya yayyah yu et mambangngad kayun mategu ma-lat pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.”

⁷ Inu-unnuud ku et ehelen ku humman ni inhel tu. Nakka man-e-ehhel ey pinhakkey ey wada dingngel kun kamampepessi ey ida kamangkai-huup hu tu-ngal di neihuupan da dedan ni nunman.

⁸ Nak ida kaitettekel ey kamangkewedda hu laman da ya ulat da niya belat da, nem endi ni yayyah da.

⁹ Et kan mewan APU DIOS ni hi-gak ey “Kam-mun dibdib ey ‘Hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey mandalen daka e dibdib et umli ka, anin ni attu

kelpuam, ma-lat yayyahan mudda eya annel ni netey et tumegudda.’ ”

¹⁰ Et u-unnuden ku mewan humman ni inhel tu ey pinhakkeyey newada yayyah da. Entanni ey keeh-ehneng idan henidda hantapug ni sindalu.

¹¹ Kan APU DIOS ni hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, huuyaddan tu-ngal ey ida kamei-ellig di helag Israel tep kanday ‘Heni kami nema-ganan ni tu-ngal tep endi namnamah min meihwang ni edum ni aggew.’

¹² Et humman hu, mu ehel idan nunman e tutu-uk e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkun hi-gaday: Hi-gayun tutu-uk, ey tukwaban kulli kukullung yud bebley ni nanhimbutan yu et paukat dakeyu ma-lat ibangngad dakeyud Israel.

¹³ Et yallin nunman ni pengippeukkatan kun hi-gayud kulung yu hu pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.

¹⁴ Weddaen ku hu Ispirituh kun hi-gayu et tumegu kayu et mambangngad kayud bebley yu. Yan nunman ali pengamtaan yu e hi-gak hi APU DIOS. Huyyan inhel ku ey nanna-ud ni pehding ku. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.”

*Ya keikkahhakeyan ali mewan ni Israel niya
Judah*

¹⁵ Immehel mewan hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

¹⁶ “Hi-gam e helag ni tuu, ala kan dewwan keyew et itudek mud hakey hu ‘Huyya hu Judah’ ey intudek mud hakey hu ‘Huyya hu Israel’.

17 Tenged muddan dewwa et panhuup mu hu utduk da ma-lat henidda hakey.

18 Hedin puhdanan idan tutu-u hu keibbellinan tu humman, ey

19 ehel mun hi-gada e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu mengihu-up ida etan ni dewwan keyew ni neitudkan ni Israel niya Judah et mambalin ni hakey ni keyew hu ang-ang tu.

20 Humman hu ipahding mu e tenged muddan dewwa et ita-gey mu ma-lat ang-angen idan katuutuu.

21 Ey han mu inhel ni hi-gada e kangkuy: Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey emmungen kuddallin emin hu tutu-uk ni helag Israel ni mangkelpud bebley ni neilawwan da et ibanggad kuddad bebley da.

22 Pangkakahhakey kuddallin ihha-ad di duduntug di Israel et hakey ali law ni ebuh hu patul da et endilli law da kegadwaan.

23 Ey eleg dalli law daydayawa hu dios ni kinapyan tuu niya eleg da ippahding hu daka panliwwasin kaumhulun ni eggak pengebbulisin hi-gada. Tep henin nak ullahan ida et malinihan ida ey baddangan kudda et eleg da law ipahding hu anggebe-hel ku. Yan nunman ali hu pengibbillangan kun tuuk ida ey hi-gak ali law hu Dios da.

24 Yalli pan-ap-apuan ni ap-apu da ey henillin nan-ap-apuan lan David e bega-en ku niya hakey alin ebuh hu ap-apu da. * Emin ali hu tugun ey peka-u-unnuden da.

---

* **37:24 37:24** Ang-ang yu hu 34:24.

²⁵ Mambebley idallid nambebleyan ida lan aammed da e humman hu bebley ni indawat kun nunman nan hi Jacob e bega-en ku. Yadman ali law pambebleyan dan ingganah, anin idan unungnga da niyadda inap-apu da. Yalli pampatul dan ingganah ey henilli eman ni bega-en kun hi David.

²⁶ Mekittebbalannak ni hi-gada ma-lat wadalli law linggep dan ingganah. Iddawat ku hu kabaelan da niya hehlagen kudda et medakkel ida. Ang-angen ku ma-lat mannananeng ni meihha-ad di bebley dad Israel hu Tempol ku.

²⁷ Mekihahha-addak ni hi-gadan helag Israel et hi-gak hu Dios da niya hi-gada hu tuuk. †

²⁸ Et yan nunman ali pengamtaan ni katuutuud kebebbley e hi-gak e hi APU DIOS ey pinilik ida helag Israel ni pantu-uk tep ihha-ad kud Israel hu Tempol ku et mannananeng di diman ni ingganah.”

38

Ya nengubatan nan Gog ni Israel

¹ Immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gak ey kantuy

² “Hi-gam e helag ni tuu, mu peamta e kas-tiguen ku hi Gog e lawah ni ap-apud Meshek niyad Tubal di Magog. Ehel mun hi-gatu e kangkuy:

³ ‘Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu buhul mu e Gog.

---

† 37:27 37:27 Ang-ang yu hu 2 Corinthians 6:16 et ya Rev. 21:3.

⁴ Benwiten daka et ilaw dakad mu kebahbah-an. Pekillaw kun hi-gam ida etan dakel ni sindalum ni nampangkebayyu ey nanhappiyaw niya nampan-ispadah.

⁵ Mei-dum ni hi-gam ida hu iPersia, yadda iEthiopia niyadda iLibya e nampanhelmet ida niya nampanhappiyaw idan emin.

⁶ Ey mei-dum ida daman hi-gam etan ida sindalun iGomer, yadda iBet Togarmah di appit di north niyadda sindalud edum ni bebley.

⁷ Pandaddan kayuddan dakel ni sindalum ni an mekiggubbat. Hi-gam hu pan-ap-apu dan mammandal ni hi-gada.

⁸ Yan edum alin aggew ey mandalen dakan an mengubbat ni bebley di Israel e neamungan idan dakel ni tutu-un nalpud edum ni bebley ni neilawwan da. Nambangngad idan nambebley di diman e melinggep law ni bebley ni binahbah ni gubat ni nunman et nebayag ni neiwalleng.

⁹ Umlaw kalli et yadda sindalun kamemaddang ni hi-gam et yudda gubaten e hen'i kayulli pewek niya hen'i kayu kulput ni meihhep hep di bebley da.

¹⁰ Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey e-helen kun hi-gam e yan nunman alin aggew ey mannemnem kan lawah ni pinhed mun pehding et

¹¹ kammulli ey: Nak gubatten ida helag Israel ni kamakallinglinggep e endi luhud ni neihenid bebley da.

¹² Nak hehgepen humman ni neigawwan bebley ni nebahbah ni nunman, nem ay napnu law ni tutu-un nampambangngad ni nalpud dakel

ni bebley ni neilawwan da et nak pan-alen hu kinedangyan da, tep dakel hu animal da, ya papayyew da niyadda hipan kaikkedangyan.'

¹³ Nem yadda iSeba et yadda iDedan niyadda negosyanteh di Tarsis ey kandallin hi-gam ey: Kaw hipa kayun an memilliw ni silber da niya balituk da? Ey hipa kayun an menegyun ni daka ippattul niya mengellan hipan wadan hi-gada ma-lat mambalin idan newetwet?

¹⁴ Et humman hu, hi-gam e helag ni tuu, ehel mun Gog e kammuy 'Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey: Inamtak e Gog e hedin ang-angen mun melinggep ida tutu-uk ni helag Israel, man umlaw kan an mengubbat ni hi-gada.

¹⁵ Melpu kad neka-iddawwin bebley mud appit tud north et ipengulum hu hantapug ni sindalun nampantakkay di kebayyun melpud dakel ni bebley.

¹⁶ Et heni kayu kulput ni meihhephee di diman ni bebley. Meippahding ali huyyan edum ni aggew ni pengittu-dakan dakan an mengubbat idan tutu-uk ma-lat peang-ang kun katuutuu hedin hipa-ak niya ma-lat peang-ang ku hu kakinayyaggud kun peteg eyad inhel kun pehding yu. Et yan nunman ali pengamtaan dad kebebbley e hi-gak hu AP-APU.'

¹⁷ Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey "Hi-gam e Gog hu inhel kun nunman idan bega-en kun prophets ni helag Israel ni kangkun ittu-dak kun mengubbat ni hi-gada, hedin medettengan hu aggew ni gintud ku."

¹⁸⁻¹⁹ Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey "Nem yallin pengubbatan nan Gog idan helag

Israel ey nemahhig ali bunget ku et peellik ali hu na-let ni yegyeg ni mengiggiwwed ni Israel.

20 Et emin ali hu katuutuu, yadda deleg, yadda sisit niyadda animal ni etta-teng niya ekka-ket ey umgeneygey idan takut da. Tep mangkegday idalli duntug et ya deplah niya mangketleb hu deplah, anin idan batun luluhhud.

21 Peellik alin emin hu hipan ligat ni mengip-petekkut nan Gog et lektattuy nampapatey ida ngu hu sindalu tu. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.

22 Kastiguek hi Gog niyadda edum tu et mam-pandegeh ida niya mangkatey ida. Ey peellik hu naka-let ni udan, ya dallallu, ya apuy niya sulfur di kad-an di Gog niyadda sindalu tu et yadda sindalud edum ni bebley ni nemaddang ni hi-gatu.

23 Huyyalli pengippeang-angan kud emin ni katuutuud kebebbebley ni kakinayyaggud ku niya kasina-gey ku. Et yallin nunman law pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU.”

39

Ya neapputan nan Gog

1 Immehel mewan hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey kantuy “Hi-gam e helag ni tuu, mu ehel nan Gog e kangkun hi-gatuy ‘Hi-gam e Gog e ap-apud Meshek niyad Tubal ey nambalinnak law ni buhul mu.

2 Peinnah dakad kelpuan mud appit tud north et palaw dakad duduntug di Israel.

3 Paggungek hu singnged mun panam et magah et endi law han-ipahding mu.

⁴ Emin kayuddan sindalum niyadda etan umbaddang ni hi-gam ey mettey kayun emin di dun-tug di Israel et pakan dakeyuddan sisit niyadda animal di tuyung.

⁵ Em, mettey kayullid a-allaw ni bebley. Higak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya!

⁶ Lelgaben ku hu bebley di Magog niyadda melinggep ni bebley idad gilig ni baybay ni kamemaddang ni hi-gam ma-lat pengamtaan yu e hi-gak hu AP-APU.

⁷ Henin nunya pehding kun pengippeamtaak idan tutu-uk ni helag Israel ni ngadan kun kayyaggud ni peteg. Ey eggak ali law i-abulut ni an mebe-ing hu ngadan ku. Huuyalli pengamtaan idan tutu-ud kebebbley e hi-gak e kekkayyaggudan ni AP-APU hu Dios idan helag Israel.

⁸ Huuyan inhel kun meippahding alin hakey ni aggew ey nanna-ud ni meippahding, tep hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.

⁹ Yan nunman alin keippahdingan tu huuya ey um-ehep ida bimmebley di Israel et da pan-amungen hu nangkeiha-ad ni almas idan buhul da et pan-itungu da. Humman idallin da emmungen ni hahappiyaw, yadda pana, yadda pahul, niyadda bakdung ey dammutun penungngu dan pitun toon.

¹⁰ Eleg ali law mahapul ni ida mengyew winu ida manlelنجeh ni kekyewen da tep wadadda humman ni almas ni penungnga da. Pan-ellon dalli dama law hu limmuddan buhul dan

nampengalan limmu dan nunman. Hi-gak e Etagey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.’ ”

Ya neikulungan nan Gog

11 Kan APU DIOS mewan ey “Ya annel Gog niya annel idan sindalu tu ey peikkullung kudda etan di nandeklanan tud Israel ni kadellanan mampellaw di appit ni kasimminlin aggew di appit ni Netey ni Baybay. Nem meendilli law humman ni dalan tep mepnun kulung nan Gog niyadda etan hantapug ni sindalu tu. Yalli pangngeddan ni tutu-un nunman e nedeklan ey ‘Puyek idan sindalun Gog.’

12 Umlaw alid pitun bulan hu pengikkullungan idan helag Israel ni emin ni nangketey et han ali law malinih hu ang-ang ni bebley da.

13 Emin idalli hu katuutuu ey mambabaddang idan mengikkullung idan nunman ni nangketey. Ey metettebal idalli helag Israel ni pengeb-bakan da, tep ya humman ni pehding kun mengippeang-ang ni dayaw ku. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.

14 Hedin negibbuh humman ni pitun bulan man wadaddalli mepillin an mandaladalan ni an menemmak ida etan ni tu-ngal ni eleg maikulung et ikulung dadda ma-lat mambalin law ni malinih hu bebley da.

15 Et hedin wada himmak dan tu-ngal ni tuun eleg maikulung man ha-adan dan malka hu dagsi tu ma-lat ang-angen ida etan ni nepilin kamangkullung et da ikulung etan di nedeklan ni neikulungan idan sindalun Gog

16 et malinlh ali mewan law hu bebley da." (Wadalli hakey ni bebley di diman ni ingngadan da hu ngadan idan sindalun Gog.)

17 Immehel mewan ni hi-gak hi APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey kantuy "Hi-gam e helag ni tuu, ayagim idalli emin hu sisit et yadda animal di muyung et umlidda et kanen dadda indaddan kun kennen da. Et-eteng ali humman ni piystah ni mekapkapyad duntug di Israel tep pangkennen dalli dakel ni detag niya pan-innumen da hu kuheyaw idan tuu.

18 Em, pangkennen dalli laman idan nangketuled ni sindalu ey pan-innumen da kuheyaw idan aap-apun mangkettey e henidda nakleng ni lakkitun kalneroh, ey impah ni kalneroh niya gelding niya henidda mateban bakan nalpud Bashan.

19 Yan nunman alin pemetteyan kuddan nunman e tutu-un henidda neiappit ey pangkennen idallin sisit niyadda kaman-ayyam di muyung hu tabeda ingganah makaphel ida niya pan-innumen da kuheyaw da ingganah henidda nebuteng.

20 Em, um-alidda et iphel da annel idan nunman ni kekebayyu niyadda sindalu. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya."

Ya keiyayaggudan ni bebley di Israel

21 Kan mewan APU DIOS ey "Yallin pengastiguan kuddan tuud puyek hu pengippeangangan kun dayaw ku niya kabaelan ku.

²² Ey meippalpun nunman hu pengamtaan idalli law ni helag Israel e hi-gak hu AP-APU e Dios da.

²³ Ey yan nunman ali law pengamtaan idan tutu-ud kebebbeley e ya nanliwatan idan tuuk ni helag Israel hu nak nengiwallengan ni hi-gada et apputen idan buhul da et ilaw dadda hu natdaan di edum ni bebley.

²⁴ Inwalleng kudda et meipahding humman ni hi-gada tep ya liwat da. Tep humman hu lebbengtun meippahding ni hi-gada.

²⁵ Nem yan nunya ey hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkuy: Hehmeken kudda et ibangngad kuddad bebley da, e mangkelpuddad bebley ni neihbutan da, et bendisyonan kudda ma-lat keang-angan ni kakinayyaggud kun peteg.

²⁶ Umlinggep idalli law di bebley da e endi an mengubbat ni hi-gada, et liwananen da nebabbangan dan nunman tep ya nanliwatan dan hi-gak, ey endilli law da tekkutan.

²⁷ Ey yallin pengibbangngadan kun hi-gadan tutu-uk ni neilaw di bebley ni buhul da ey yan nunman ali pengippeang-angan kuddan katuttuud kebebbebley e hi-gak ey kayyagguddak ni peteg.

²⁸ Yan nunman ali dama pengamtaan idan tutu-uk e hi-gak hu AP-APU e Dios da. Tep ma-nut impalaw kuddan henidda balud di edum ni bebley nem emmungek idallin emin et ibangngad kudda mewan di bebley da e endi hu an mehiyan ni anin hakey.

²⁹ Ey eggak ali law iwwalleng ida hu tutu-uk tep weddaek hu Ispirituh kun hi-gada. Hi-gak

e Eta-gey ni peteg ni Ap-APU hu nanghel idan nunya.”

40

Neipeang-ang nan Ezekiel hu mekapyallin baluh ni Tempol di Jerusalem

¹ Yan eman ni kapulun aggew ni lapun bulan ni meikkadwampulut liman toon meip-palpun neilawwan min helag Israel di Babilon e yan nunman hu meikkeppulu et epat ni toon ni nansakupan idan iBabilon ni Jerusalem ey newadan hi-gak hu Ispirituh APU DIOS et ilaw tuwak di Israel.

² Inlaw tuwak di ta-pew etan ni eta-gey ni duntug et nak i-ang-ang di appit ni south ey wada inang-ang kud hinangngab kun bebley ni dakel baballey.

³ Entanni et ihnup tuwak diman ey wada hu inang-ang kun tuun kaumhili e henin giniling. Kaman-eh-ehneng humman ni tuud heggepan etan di bebley e wada singnged tun lekud.

⁴ Kantun hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, pakadngel mu niya paka-ang-ang mun emin hu peang-ang kun hi-gam tep in-ali dakadya malat ehelen muddan helag Israel ni emin hu ang-angen mu.”

Ya etan eheb di appit ni kasimmilin aggew

⁵ Ya inang-ang ku ey wada etan Tempol ni eta-gey hu luhud tud nanlinikweh. Inukat etan ni tuu hu lekud tun hampulun piyeh kadinukkey tu et lekuden tu etan luhud ey hampulun piyeh

ta-gey tu niya hampulu mewan ni piyeh hu hedel tu.

⁶ Nanteyed et tu mewan lekuden etan heggeppan di appit ni kasimmilin aggew ey hampulun piyeh dama hu dukkey ni kadellanan umlaw di bawang.

⁷ Hedin lini-baham humman ni heggeppan ey wada neigawan kadellanan nambina-hilan ni hantetlun kuwaltuh idan kamangguwalya. Emin ida humman ni kuwaltuh ey nan-iingngeh ni hampupulun piyeh hu lekud ni dukkey da niya hekang da. Walun piyeh hu lekud ni hedel ni dingding ni neneldak idan nunman e kuwaltuh. Yad pappeg idan nunman e kuwaltuh idan guwalya ey wada mewan hu hampulun piyeh hu dukkey tun kadellanan lawwan di ehheppan di hinanggan etan ni Tempol.

⁸ Lingkud etan ni tuu humman ni ehheppan di hinanggan Tempol

⁹ ey hampulut epat ni piyeh. Humman ni ehheppan ni wadad pappeg ni dalan di hinanggan Tempol ey epat ni piyeh hu hedel ni dingding tu.

¹⁰ Nan-iingngeh hekang ida etan ni kuwaltuh idan guwalya di nambina-hil etan di kadellana niya nan-iingngeh hedel idan dingding ni neneldak idan nunman e kuwaltuh.

¹¹ Entanni mewan ey tu lingkud hu hekang etan ni kadellana ey dewampulut dewwan piyeh niya hampulut enim ni piyeh hu lakkeb ida etan ni dewwan lekbi etan ni ehheppan.

¹² Ya etan ebabban dingding di hinanggaddan kuwaltuh idan guwalya ey dewampulun pul-

gadah hu ta-gey tu niya dewampulu mewan ni pulgadah hu hedel tu. Humman idan kuwaltuh idan guwalya ey hampupulun piyeh hekang da.

¹³ Lingkud mewan nunman ni tuu hu nambat-tanan ida etan ni kuwaltuh di nambina-hil etan di kadellana ey na-pat et dewwan piyeh.

¹⁴ Lingkud tu mewan etan ehheppan di pappeg ni kadellana ey telumpulu et epat ni piyeh hu hekang tu.

¹⁵ Ya lekud ni dukkey ni kadellana meippalpud dingding tu ingganah di ehheppan ey newalu et epat ni piyeh.

¹⁶ Hedin yadda etan tellun kuwaltuh idan guwalya, man wada ekka-ket ni habhabyen dan henin habhabyen di ehheppan. Yad dingding etan di kadellana ey wada hu neipaot ni al-alkus tun henin palmah.

¹⁷ Entanni mewan ey inlaw tuwak nunman ni tuud dallin ni Tempol e indalan mi etan di eheb. Ey wada inang-ang kun telumpulun kuwaltuh di nanlinikweh di dallin ni Tempol. Humman idan kuwaltuh ey naka-ittumuk idad luhud e inhangga da etan di nanlinikweh ni nedalipeyan ni batun kadellanad

¹⁸ nengin-ehpen ni dallin.

¹⁹ Lingkud mewan etan ni tuu hu dallin di nengin-ehpen ni meippalpud ehheppan di diman ingganah lad heggeppan di nengin-ahpat ni dallin ey hanggatut et na-nem et walun piyeh.

²⁰ Entanni ey tu lingkud etan heggeppan ni inhangga tud north ni impalaw etan di nengin-ehpen ni dallin.

21 Wada mewan di nambina-hil etan ni kadel-lana hu hantelun kuwaltuh idan kamang-guwalya. Ya lekud ni hekang idan nunman ni tellun kuwaltuh di kadellana ey naka-ingngeh di lekud idan wadad heggeppan di appit ni kasimmilin aggew. Humman idan kuwaltuh ey nehenelheldak idan dingding. Ya lekud ni dukkey etan ni kadellana ey newalu et epat ni piyeh niya na-pat et dewwan piyeh hu hekang tu.

22 Yadda habhabyen etan di heggeppan niyadda etan neipaot ni al-alkus dan palmah ey nan-iingngeh ida etan ni wadad eheb di appit ni kasimmilin aggew. Huyyan heggeppan ey wadad pappeg etan ni kadellanad nengin-ahpat. Wada henin teytet ni pitu palekad tun dellanen ni mampeahpat di eheb.

23 Yad hinanggan eheb di dallin di nengin-ehpen ey wada mewan hu eheb ni mampellaw di dallin di nengin-ahpat ni henin etan ni eheb di appit ni kasimmilin aggew. Lingkud etan ni tuu hu nambattanan idan nunyan dewwan heggeppan ey hanggatut et nepitu et liman piyeh.

24 Entanni mewan ey inlaw da-ak etan ni tuud kad-an etan ni eheb di appit di south. Lingkud tu etan dingding ni nunman e eheb et ya heggeppan tu ey neiingngeh ida etan di edum.

25 Wada dama habhabyen di bawang tu huyyan heggeppan. Ya lekud ni dukkey tu ey newalu et epat ni piyeh niya na-pat et dewwan piyeh hekang tu.

26 Wada etan henin teytet ni pitu palekad tun impeahpat di diman e heggeppan ni inhangga

tu damad dallin ni Tempol. Yad dingding etan di kadellana ey wada hu neipaot ni al-alkus tun henipalmah.

²⁷ Huyyan heggeppan ey wada mewan eheb tun mampellaw di dallin di nengin-ahpat. Lingkud etan ni tuu hu nambattanan da etan di meikkadwan eheb ey hanggatut et na-nem et walun piyeh.

²⁸ Entanni ey inlaw tuwak mewan etan ni tuud heggeppan di appit ni south ni mampellaw di nengin-ahpat ni dallin. Lingkud tu humman ni eheb ey neiingngeh lekud tuddad edum.

²⁹⁻³⁰ Yadda kuwaltuh ni kamangguwalya, et ya balkon, niyadda etan nei-dah ni dingding tu ey neiingngeh hu lekud da di lekud ida etan ni nei-dah ni dingding di eheb. Niya wada dama habhabyen di bawang idan heggeppan. Ya bilang tun emin ni lekud ni dukkey humman ni heggeppan ey newalu et epat ni piyeh. Ey ya hekang tu ey na-pat et dewwan piyeh.

³¹ Ya etan heggeppan tu huyyan eheb ey inhangga tu etan di hakey ni dallin niya yadda dingding tu ey neal-alkusan ni pinaot ni henipalmah hu ang-ang tu. Wada etan henipalay ni walupalekad tun impalaw di nengin-ahpat.

³² Entanni mewan ey inlaw tuwak etan ni tuud heggeppan di nengin-ahpat ni dallin di appit ni kasimmilin aggew. Lingkud tu humman ni eheb ey neiingngeh etan di edum hu hekang tu.

³³ Ya hekang ida etan ni kuwaltuh idan kamangguwalya et ya etan heggeppan ni nunman e heggeppan niyadda etan nei-dah ni dingding ey neiingngeh di hekang idan emin etan ni edum ni

heggeppan. Wadan emin hu habhabyen da anin ida etan ni heggeppan. Ya lekud ni dukkey tu ey newalu et epat ni piyeh niya na-pat et dewwan piyeh hu hekang tu.

³⁴ Humman ni heggeppan ey inhangga tud dallin di nengin-ehpen. Ey yadda dingding tu ey neal-alkusan ni pinaot ni henri palmah hu ang-ang tu. Wada etan henri teytay tu huyyan heggeppan ni walu palekad tun impalaw di nengin-ahpat.

³⁵ Entanni ey inlaw da-ak mewan etan ni tuud heggeppan di nengin-ahpat ni dallin di appit ni north. Lingkud tu ey neiingngeh hu lekud tuddad edum ni eheb.

³⁶ Wada dama kuwaltuh idan guwalya ey neal-alkusan damadda etan nei-dah ni dingding tu niya wada dama habhabyen etan ni heggeppan. Ya lekud ni dukkey tu ey newalu et epat ni piyeh niya na-pat et dewwan piyeh hu hekang tu.

³⁷ Ya etan heggeppan ey inhangga tu etan di dallin di nengin-ehpen. Ey neal-alkusan mewan hu dingding tun pinaot ni henri palmah hu ang-ang tu. Wada etan henri teytay tun walu palekad tun impalaw di nengin-ahpat.

³⁸ Huyyan heggeppan ey wada habyen tun impalaw di kuwaltuh di appit ni north. Yadman hu pengullahan daddan annel ni animal ni kamei-appit nan APU DIOS.

³⁹ Wada hu epat ni tebol ni handedwad nambina-hil etan di heggeppan ni daka pengik-lengiddan animal ni kamei-appit ni kamegiheb niya kamei-appit tep ya liwat winu bahul.

40 Wada mewan hu epat ni henin nunman ni tebol di dallin di nengin-ehpen ni handedwad nambina-hil etan di heggeppan di appit ni north.

41 Walu nga-mut tun emin ida humman ni tebol ni daka pengiklengiddan animal ni kamei-appit. Han-e-pat hu wadad bawang tu niyat dallin.

42 Yadda etan epat ni tebol ni daka pengiklengin animal ni kagihheban kamei-appit ey pinehek ni batu hu kinapy da. Ya ta-gey da ey dewampulun pulgadah ey hantetlumpulun pulgadah hu lakkeb da niya dukkey da. Yadman e tebol hu kakeihha-adiddan emin ni ngunut ni kameussal ni pengiddaddanan ni hipan mei-appit.

43 Wadaddad nanlinikweh ni dingding hu tel-lun pulgadah ni hableyyan ni kamekleng ni animal ni kamei-appit. Niya yaddadman e tabol hu daka pengihha-adiddan detag.

44 Entanni ey inlaw tuvak mewan etan ni tuud nengin-ahpat ni dallin. Wada dewwan kuwaltuh ni inhabyen dadman dallin di nengin-ahpat. Ya etan hakey ey neidagsid nengin-ahpat ni eheb di appit ni north e inhangga tud south. Ya etan hakey ey neidagsid nengin-ahpat ni eheb di appit ni south e inhangga tud north.

45 Kan etan ni tuun hi-gak ey “Ya etan kuwaltuh ni inhangga tud south hu panha-adan idan papaddin kamangngunnud Tempol.

46 Ey ya etan kuwaltuh ni inhangga tud north hu panha-adan idan papaddin kamangngunnud altar. Humman idan papaddi ey helag idan Sadok e helag Levi niya hi-gadan ebuh hu mei-

ebbulut ni umhegep di Kuwaltuh ni kad-an APU DIOS ni mengippahding ni tuka pengunnu."

47 Lingkud mewan etan ni tuu etan dallin di nengin-ahpat ey hanggatut et na-nem et walun piyeh hekang niya dukkey tu. Ya etan altar ey wadad hinanggan nunman e Tempol.

48 Entanni ey inlaw tuwak kumangngu mewan etan ni tuud heggeppan ni Tempol. Lingkud tu mewan humman ey dewampulu et epat ni piyeh hu hekang tu ey heyam ni piyeh hu ta-gey tu. Ya hedel ni nambina-hil ni dingding ey liman piyeh.

49 Wada etan henihabeyen ni hampulu palekad tun mampeahpat di balkon. Humman ni balkon ey telumpulu et epat ni piyeh hu hekang tu ey dewampulun piyeh hu ta-gey tu. Wada dewwan tukud ni hanhakkey di nambina-hil etan di kadellanadman.

41

1 Entanni ey inlaw tuwak mewan etan ni tuu etan di nanggawan kuwaltuh di Tempol. Lingkud tu dukkey ni kadellanan umlaw di bawang tu ey hampulun piyeh.

2 Ya etan habyen ni heggeppan ey hampulu et walun piyeh hekang tu. Ya hedel ni dingding tud nambina-hil ey walun piyeh. Lingkud tu humman ni nanggawan kuwaltuh ey na-nem et walun piyeh dukkey tu ey telumpulu et epat ni piyeh hekang tu.

3 Limmaw mewan etan di neihudek ni kuwaltuh et lekuden tu etan habyen ni heggeppan ey hampulun piyeh hekang tu ey hampulu et

dewwan piyeh hu dukkey tu niya tellun piyeh hedel ni dingding tu.

4 Humman ni kuwaltuh ey neidagsi etan di neigawwan kuwaltuh ni umlaw di telumpulu et epat ni piyeh hu hekang tu niya dukkey tu. Kan etan ni tuu ey "Huyya hu Nekassantuh ni Kuwaltuh nan Apu Dios."

5 Lingkud etan ni tuu hu hedel idan dingding ni Tempol ey hampulun piyeh. Wadadda ekka-ket ni kuwaltuh ni pitun piyeh hekang da e neida-it idad nanlinikweh etan ni Tempol.

6 Ya etan Tempol ey tellun gladuh hu kasinagey tu niya hantetlumpulu hu kuwaltuh dan simmuun ida etan di henri palepag di nangginginillig di dingding.

7 Et hedin kaang-ang-anga etan dingding ni Tempol di dallin man henri nan-iinggeh hu hedel tu ingganah lad ta-pew tu. Wadad dallin etan neida-it di dingding ni henri teytay ni dellanen ni mampeahpat etan di dewwan gladuh.

8-11 Ya lekud ni dingding idan kuwaltuh ey walun piyeh hu hedel da. Wada hakey ni habyen ni kadellanan lawwan di kuwaltuh di appit ni north ni Tempol. Niya wada hakey mewan ni habyen ni dellanen ni lawwan idad kuwaltuh di appit ni south. Walun piyeh hu lakkeb ida etan ni henri palepag ni neituunan ida etan ni kuwaltuh di nanlinikweh ni Tempol. Ya etan tuping di nanlinikweh ni Tempol ey hampulun piyeh hu ta-gey tu. Ya hekang ni nambattanan etan ni tuping et yadda etan nanlinikweh ni kuwaltuh idan papaddid Tempol ey telumpulu et epat ni piyeh.

12 Wada mewan hakey ni henin baley ni simmuun di hinanggan etan ni Tempol di appit ni kakelinnugin aggew. Ya hekang tu ey hanggatut et hampulut nem ni piyeh. Ya dukkey tu ey hanggatut et neliman piyeh niya heyam ni piyeh hu hedel ni dingding tu.

13 Lingkud mewan etan ni tuu hu dukkey etan ni Tempol ey hanggatut et na-nem et walun piyeh. Ya hekang ni dallin tu ingganah di dallin etan ni hakey mewan ni simmuun ni baley ey hanggatut et na-nem et walun piyeh.

14 Ya hekang etan ni dallin di hinanggan Tempol di appit ni kasimmilin aggew ey hanggatut et na-nem et walun piyeh.

15 Lingkud tu mewan hu dukkey etan ni simmuun di dingkuggan etan ni Tempol di appit ni kakelinnugin aggew et yadda kuwaltuh di appit ni kakelinnugin aggew niyaddad dingding di nambinengwah ey hanggatut et na-nem et walun piyeh.

Ya kuwaltuh di heggeppan di Tempol, et ya Nesantuh ni Kuwaltuh, et ya Nekassantuh ni Kuwaltuh ey

16 neita-kepan ni keyew hu dingding da meipalpud det-al ingganah di habhabyen. Ey emin ida etan habhabyen ey nangketa-kepan idan keyew.

17-18 Yadda dama etan dingding di bawang ni Tempol ey nangketa-kepan idan tabla meipalpud hengeg tu ingganah di ta-pew idan etan ni habyen. Humman idan tabla ey wadadda nangkeipaot ni al-alkus dan palmah niya henin anghel hu ang-ang da. Yadda etan al-alkus ni

heni palmah hu ang-ang da ey neibenabbattan ida etan di anghel ni netenu-tu-nud di nanlinikweh ni kuwaltuh. Emin etan ida neipaot ni al-alkus ni heni anghel ey dewwa angah da.

19 Angah ni tuu hu hakey niya angah ni layon hu hakey e inwingi dad etan di heni palmah ni neial-alkus di nambina-hil.

20 Henin nunyan emin etan ida dingding meip-palpud det-al ingganah di ta-pew idan habyen.

21 Ya pamedingan etan ni habyen di neigawan Nesantuh ni Kuwaltuh niyad Nekassantuh ni Kuwaltuh ey kuwadladuh. Yad hiningga etan ni neihudek ni kuwaltuh ey wada hu heni ang-ang etan ni

22 altar e keyew ni emin hu kapkapyu tu. Emin hu tukud tu, niyadda kapkapyu tud nanlinikweh et ya neituunan tu ey keyew hu nekapyaan da. Ya ta-gey tu ey liman piyeh niya epat ni piyeh hu lakkeb tu. Kan etan ni tuun hi-gak ey “Huyya mengippenemnem idan tuun APU DIOS ni kaweda tud kad-an da.”

23 Yad Nesantuh ni Kuwaltuh niyad Nekassantuh ni Kuwaltuh ey wada hu dewwan nantu-nud ni habyen da. Ya etan hakey ey humman hu habyen ni mampellaw di nanggawan kuwaltuh, Ya etan neitu-nud ni habyen ey humman hu mampellaw etan di neihudek ni kuwaltuh.

24 Humman idan dewwan habyen ey hand-edwa hu lekbi da e yad gawwetu pengigga-wian.

25 Wadadda hu palmah niya heni anghel ni neipaot idad habyen ni al-alkus dan henidda etan ni neialkus di dingding. Yad ta-pew etan

di hinangngab ni balkon ey wada dimmewdew ni keyew ni henin neietep.

²⁶ Huuyan balkon ey wadadda dama ekka-ket ni habhabyen tu niya dingding tun neal-alkusan idan palmah.

42

Yadda kuwaltuh idan padi

¹ Entanni ey impangulu tuwak mewan etan ni tuu et umhep kamid Tempol e indalan mid Eheb di appit tud north et lumaw kamid kad-an ida etan ni kuwaltuh di appit ni north di nengin-ahpat ni dallin ni Tempol.

² Ya dukkey idan nunyan emin ni kuwaltuh ey hanggatut et na-nem et walun piyeh niya newalu et epat ni piyeh hu hekang da.

³ Yadda etan kuwaltuh di pangil ey kameuh-dungid nengin-ahpat ni dallin ni telumpulu et epat ni piyeh hu hekang tu. Yadda dama etan kuwaltuh di pangil tu ey kameuhdungidman etan nengin-ehpen ni dallin. Huyyaddan kuwaltuh ey nanhinnangga-an ida etan di meikkatlun gladuh.

⁴ Ya etan kadellanad nambattanan idan nunyan kuwaltuh ey hampulu et nem ni piyeh hu hekang tu. Ya dukkey tu ey hanggatut et na-nem et walun piyeh. Yadda habyen da ey inhangga dad appit ni north.

⁵ Yadda etan kuwaltuh di meikkadwan gladuh ey e-ekkeket ida nem yadda etan kuwaltuh di nemangulun gladuh tep ya etan ingkapy

dan kadellanad gawwa tud nambabattanan idan nunman e kuwaltuh di meikkadwan gladuh.

⁶ Humman idan tellun gladuh ey eleg ida matukudan tep nangga-tuga-tun idan simmuun di ta-pew da. Beken ni henidda etan ni baballey di dallin e nangketukudan ida.

⁷ Ya etan dallin di nengin-ehpen ey nedingdingan ingganah lad hinanggaddan kuwaltuh. Ya dukkey tu ey newalu et epat ni piyeh.

⁸ Neihuup huuyan dingding di kuwaltuh di dallin e ya lekud tu ey newalu et epat ni piyeh. Ya dukkey idan kuwaltuh di nengin-ahpat ni dallin ey hanggatut et na-nem et walun piyeh.

⁹ Ya heggeppan di diman e kuwaltuh hedin melpu kad nengin-ehpen ni dallin, man wadad appit ni kasimmilin aggew.

¹⁰ Yad appit tud south ni Tempol ey wadadda kuwaltuh ni netu-tu-nud di hinangan dallin di nengin-ahpat. Huyyaddan kuwaltuh ey nei-inggeh idadda etan ni kuwaltuh di north.

¹¹ Ya kadellanad hinanggaddan nunman ni kuwaltuh ey naka-i-inggeh di kadellanad wadad appit ni north. Anin niya lekud da, ya kapkanya da niya habyen et nan-iinggeh idan emin.

¹² Wada dama hu habyen di appit ni south di ehpen idan nunyan kuwaltuh di pappeg ni luhud di appit ni kasimmilin aggew.

¹³ Kan etan ni tuun hi-gak ey “Yadda kuwaltuh di nambina-hil hu kuwaltuh idan padin APU DIOS. Yadman pengihha-adan daddan neieng-eng ni neiappit ni pagey, yadda neiappit tep ya

liwat winu bahul tep neieng-eng ida dama humman ni kuwaltuh. Ey yadman hu pengngannan idan padin nunman idan neiappit.

¹⁴ Hedin um-ehep ida padid kuwaltuh nan APU DIOS et umlaw idad dallin di nengin-ehpen, man mahapul ni e-kalen da etan neieng-eng ni daka ibbalwasid ngunu da et hullulan dan edum ni balwasi et han ida lumaw di kad-an idan neamung ni tutu-u.”

¹⁵ Ginibbuh etan ni tuun lingkud hu bawang ni Tempol ey impangulu tuwak et umhep kami e indalan mi etan di ehheppan di appit ni kasimmilin aggew et lekuden tu hu nanlinikweh.

¹⁶ Lingkud tu luhud di appit ni kasimmilin aggew ey walun gatut et na-pat ni piyeh.

¹⁷⁻¹⁹ Lingkud tu damadda etan luhud di appit ni north, yad south niyad appit ni kakelinngugin aggew ey nan-iingngeh hu dukkey dan emin.

²⁰ Kuwadladuh humman ni neluhud tep hanwawalun gatut et na-pat ni piyeh hu lekud tud nambinbina-hil. Humman ni luhud hu neneldak ni puyek ni neieng-eng nan hi Apu Dios et yadda puyek ni dammutun ussalen idan tuun pumbiyagan da.

43

Ya nambahngadan ni dayaw APU DIOS di Tempol

¹ Entanni ey inlaw tuwak mewan etan ni tuu etan di eheb di appit ni kasimmilin aggew

² ey pinhakkeyey inang-ang ku hu dayaw ni Dios idan helag Israel e kaumhilin peteg e nalpul-lid appit ni kasimmilin aggew. Heni bungug ni

danum di baybay hu ehel tu niya kaumhili hu hi-law tud puyek.

³ Huyyan inang-ang ku ey heni la eman ni nemangulun inang-ang kun inlian APU DIOS et tu bahbahan hu Jerusalem niya heni la mewan eman ni inang-ang kud Wangwang e Kebar. Limmukbubbak di puyek ni nenang-angan kun nunman.

⁴ Immali humman ni kaumhilin dayaw APU DIOS di Tempol e indalan tud eheb di appit ni kasimmilin aggew.

⁵ Entanni ey inlaw tuwak nan Ispirituh APU DIOS di nengin-ahpat ni dallin ni Tempol ey inang-ang ku e nehi-lawan hu Tempol ni dayaw APU DIOS.

⁶ Immehneng etan tuun neidagsin hi-gak ey dingngel ku e immehel hi APU DIOS et kantun hi-gak ey

⁷ "Hi-gam e helag ni tuu, yadya yuddungan kun man-ap-apu niya yadya pengiddahayan kun helik. Mekihha-addak idan tutu-uk ni helag Israel et hi-gak hu man-ap-apun ingganah ni hi-gada. Endi law ni hi-gada, anin idan patul da, hu meme-ing ni ngadan ku, tep ya daka pengidaydayawiddan edum ni dios niya daka pemehwasiddan daka penginnemnemid-dan nangketey ni patul da.

⁸ Humman idan patul da ey naka-iddagsi dan ingkapyad Tempol ku hu baballey da et maka-ittumuk hu tukud niya habyen da et ebuh hu dingding ni nambattanan da. Bineing da ngadan ku tep ya lawah ni peteg ni impenahding da, et humman nemahbahan kun hi-gada tep ya

bunget ku.

⁹ Nem hedin issiked dan nunya law ni mengidaydayaw idan edum ni dios niya e-kalen dadda etan daka penginnemnemiddan papatul dan nunman, man mekikhha-addak ni hi-gadan ingganah eyad bebley da.”

¹⁰ Intuluy APU DIOS ni immehel ey kantuy “Higam e helag ni tuu, ehel muddan tutu-u hu meippanggep ni Tempol ku niya peang-ang mun hi-gada hu elaw ni kapkapytu ma-lat amtaen da niya awatan da hu elaw tu, et bumeing idan liwat da.

¹¹ Et hedin umbaing ida et mantuttuyyuddan impahpahding da, man peamtam ni hi-gada hu meippanggep etan ni Tempol ku et amtaen da hu meippanggep ni kapkapytu, ya ang-ang tu, ya eheb tu, ya lekud tu niya kakeihha-adiddan emin ni hipan kameihha-ad di Tempol. Ehel mun hi-gada etan ida meunnud ni elaw ni pandaydayaw da ey itudek mudda humman ma-lat adalen da.

¹² Ya etan nanlinikweh di ta-pew ni duntug ey eleg mabalin ni wada an umlaw diman tep hi-gak ni ebuh hu neieng-engan tu humman ni duntug ni panha-adan ku. Huyya hu importanteh ni olden ni meunnud ni ingganah di Tempol.

Ya meippanggep ni altar

¹³ Yahhuy hu lekud idan kapkapyan altar meippuun di kameunnud ni kapanlelkud: Ya etan henin kanal di nanlinikweh di hengg ni altar ey dewampulun pulgadah hu hekang tu niya dallem tu. Ya etan sigil tu ey hampulun pulgadah ta-gey tu.

14 Ya lekud ni neituunan tu ey epat ni piyeh hu ta-gey tu meippalpud puyek niya dewampulun pulgadah hu lakkeb tu. Ya etan nemangulun neiga-tun ey pitun piyeh ta-gey tu ey dewampulun pulgadah hu lakkeb tu.

15 Ya etan meikkadwan neiga-tun ey pitun piyeh dama hu ta-gey tu ingganah di ta-pew tu niya wadadda etan heni ha-duk ni dimmewdew di dugu tudda.

16 Ya ta-pew nunman ni altar ey kuwadladuh e dewampulu et hakey ni piyeh lakkeb tu niya dukkey tu.

17 Ya etan nanggawan neituunan tu ey kuwadladuh dama e dewampulu et epat ni piyeh hu lakkeb tu. Wada etan kadellanan danum ni dewampulun pulgadah hu hekang tun neikappyad nangginginillig ni hampulun pulgadah hu ta-gey tu. Niya wada dama etan heni teytay ni kadellanan impeahpat etan di diman altar. Humman ni teytay ey inhangga tud appit ni kasimmilin aggew.”

18 Kan mewan APU Dios, e Eta-gey ni peteg, ni hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, yahhuy ida hu e-helen kun hi-gam ni meunnud ni pehding yun man-appit ni kagihheba niya panwakgihan yun kuheyaw hedin megibbuh nimekapya etan altar.

19 Yadda papaddin helag Levi e helag Sadok ni ebuh hu dammutun um-ali etan di kuwaltuh ni kad-an kun mengippahding ni pengunnuk eyad Tempol. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya. Idwasi yuddan kilaw ni lakkitun baka et iappit dan ke-kalan ni liwat da.

20 Um-aladdan kuheyaw ni nunman ni kilaw

ni baka et wakgihan dadda etan epat ni heni haduk ni altar. Wakghi da daman kuheyaw hu epat ni dugu et ya nangginginillig niya ta-pew ni etan nanggawan neiga-tun ni kuwadladuh hu lekud tu. Humman hu heni panlinnih yun altar ma-lat kakkayyaggud hu pan-appitan yun hi-gak.

21 Humman ni kilaw ni bakan i-appit yun hi-gak ni ke-kalan ni liwat ey mahapul ni i-e-hep yud a-allaw ni Tempol et yu giheben etan di neitudun pengiggihheban yu.

22 Yan kewa-waan tu ey ala kayun lakkutun gelding ni endi degeh tu et iappit yu mewan ni ke-kalan ni liwat. Wakghi yu daman kuheyaw tu etan altar niya ipahding yu hu elaw ni panlinnih ni henin impahding yun kuheyaw etan ni kilaw ni lakkutun baka.

23 Hedin negibbuh ni impahding yu huyya, man ala kayun kilaw ni endi degeh tun lakkutun baka niya lakkutun kalneroh

24 et i-li yu et ahinan idan padin et han da giheban i-appit ni hi-gak e AP-APU.

25 Kewa-wa-wan pitun aggew ey ipahding yu hu kapan-appisin ke-kalan ni liwat, nem mahapul ni ya endi degeh tun lakkutun baka, ya gelding niya kalneroh hu i-appit yun hi-gak.

26 Mahapul ni kew-wa-wa ni nunman ni pitun aggew ey ippahding idan papaddi hu elaw ni panlinnih ni altar ni han da mewan inusal.

27 Hedin negibbuh humman ni pitun aggew, man dammutu law ni illapuddan padin man-appit di altar ni i-appit yun hi-gak ni kagihheba niya kahemmula ma-lat umamlengngak. Hi-gak

e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.”

44

Ya usal etan ni eheb di appit ni kasimmilin aggew

¹ Entanni ey impangulu tuwak mewan etan ni tuu etan di eheb di dallin di appit ni kasimmilin aggew nem neilekbi

² et kan APU DIOS ni hi-gak ey “Huyyan eheb ey meilelekbin ingganah e endi tu keibbeghulan, tep huyya nandalnan ku e hi APU DIOS e Dios idan helag Israel. Et humman hu, eleg law mabalin ni wada an mengidlan di deya.

³ Nem yalli etan man-ap-apu ey dammutun umlaw di deya ni an mengangan ni neiappit ni hi-gak, nem mahapul ni iddalan tud etan di heggeppan ni kuwaltuh di pappeg tu.”

Yadda mei-ebbulut ni umhegep di Tempol

⁴ Entanni ey inlaw tuwak etan ni tuud eheb di appit ni north di hinanggan Tempol. In-ang-ang ku etan di Tempol APU DIOS ey kaumhili dayaw tu. Et manlukbubbak di puyek

⁵ ey kan APU DIOS ni hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, ey entan tu liwwan eya inangang mu niya dengel mudda eya e-helen kun hi-gam ni olden ni meunnud eyad Tempol. Pakaimmatunim ida etan dammutun mei-ebbulut ni umhegep niyadda etan eleg mei-ebbulut ni umhegep eyad Tempol.

⁶ Ehel muddan mangkanghay ni helag Israel e hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey kangkun

hi-gada: Isiked yudda etan ida anggebe-hel kun yuka pehpehding.

⁷ Inggeb-at yun nengiwalleng ni nekitbalan kun hi-gayu. Hinibit yu eya Tempol ku tep in-abulut yun umhegep idan tsimpuh ni yuka pan-appisi hu tutu-ud edum ni bebley ni eleg makugit niya eleg mengu-un nud ni hi-gak.

⁸ Eleg yu u-unnuden hu olden ni indawat kun hi-gayun meippanggep ni pengidaydayawan yun hi-gak di Tempol ku. Tep ya impahding yu ey in-abulut yudda hu tuun nalpud edum ni bebley ni mengipappangngulun ngunun intugun kun pehding yu.

⁹ Et humman hu, hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey eggak i-abulut ni an umhegep di Tempol kudda hu tuud edum ni bebley ni eleg makugit niya eleg mengu-un nud ni hi-gak, anin ni yadda etan nekibebley ni hi-gayu.

Ya pengastiguan APU DIOS idan helag Levi

¹⁰ Kastiguen kudda helag Levi niyadda edum dan helag Israel ni nengiwalleng ni hi-gak et yadda dios ni kinapyan tuu hu dinaydayaw da.

¹¹ Dammutun panggunnuk idad Tempol et hi-gada pangguwalyak di eheb, ey hi-gada meng leng idan animal ni mei-appit ni hi-gak niya mansilbiddan edum dan tuu.

¹² Nem hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU ey issapatah ku e mekastigudda damengu tep impappangngulu dadda hu edum dan helag Israel ni menaydayaw idan dios ni kinapyan tuu et meliwtan ida.

13 Et eleg law mabalin ni ida meihnuп di kad-an kun mengippahding ni nakka pengunnun padi winu ida meihnuп di hipan nakka ibbilang ni neieng-eng ni hi-gak, winu ida umhegeп di kad-an ku. Humman kastigu da tep yadda etan impenahding dan anggebe-hel ku.

14 Nem hi-gada law mengingngunnun edum ni kamengunnud Tempol.

15 Nem hedin yadda etan padin nahlag nan Sadok e helag Levi ey nannananeng idan nansilbin hi-gak di Tempol, anin ni inwalleng da-ak idan edum dan helag Israel. Et humman hu, hi-gadan ebuh hu dammutun um-alid kad-an kun mengi-appit ni taba niya kuheyaw ni animal ni kamei-appit ni hi-gak. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.

16 Hi-gadan ebuh hu umhegeп di Tempol ku, ey hi-gada hu mengippahding idan pengunnuk di altar niya hi-gada mengippahding idan kapehding di kapandaydayawin hi-gak.

17 Hedin umhegeп ida etan di dallin di ahpat, man mahapul ni ibbalwasi da etan kaibbalwasin padi. Eleg mabalin ni da ussalen ida etan balwasin nekapyad dutdut ni kalneroh hedin mangngunnuddad dallin winu yad bawang ni Tempol.

18 Mahapul ni ya nekapyad luput hu ibbalwasi da anin ni ya penget da et ya nandallem ni balwasi da. Niya mahapul ni eleg ida mamballikid.

19 Ey hedin um-ehep idad dallin di ehpen di kad-an idan tutu-u man mahapul ni manhullul ida ey e-kalen dadda etan imbalwasi dan nangngunnud Tempol et iha-ad dadda etan di nengilinan

ni kuwaltuh et ya etan balwasi da dedan hu ihhulul da, ma-lat eleg kap-en idan tutu-u etan nengilinan ni balwasi da et endi hu lawah ni mekapkapyan hi-gada.

20 Eleg mabalin ni ida mampeumkmuk winu da pedukkey hu bewek da tep mahapul ni kakayyaggud hu pu-lit da.

21 Eleg mabalin ni ida um-inum ni meinnum ni lawwan dad dallin di ahpat ni da pangngunnuan.

22 Eleg mabalin ni da ahwaen hu nekihi-yan ni bii. Mahapul ni ya ahwaen da ey ya etan biin endi ni an nengiulig ni hi-gatu winu ya etan biin netey hu padin ahwa tu.

23 Mahapul ni ituttudduddan nunman ni pappadi idan tutu-uk hu nambaklangan ni nengilinan niya eleg mangilinan et ya nambaklangan ni kameibbillang ni malinlh niya beken ni malinlh.

24 Hi-gada mengippennuh ni panhahallaan idan tutu-un meippuun di tugun ku. Mahapul ni pannenneng dan u-unnuuden ida in-olden kun meu-unnud ni meippanggep idad piystah niyadda meippanggep di elaw ni aggew ni Sabaduh.

25 Eleg mabalin ni an keppaen ni padi hu annel ni netey tep meibbillang idan beken ni malinlh hedin. Nem hedin a-ammed tu, winu u-ungnga tu, winu agi tun laki, winu agi tun biin eleg malehin, man dammutun keppaen tu.

26 Nem humman ni padi ey mahapul ni ippahding tu hu elaw ni kapanlinnih ma-lat maibilang ida mewan ni malinlh. Niya hedin nelabah hu pitun aggew,

²⁷ man mahapul ni umlaw di dallin di ahpat ni Tempol et iappitan tu hu liwat tu et han dammutu mewan ni mangngunnud Tempol. Higak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.

²⁸ Hedin ya meippanggep ni beltanen idan papaddi, man hi-gak hu mengidwat ni mahapul da. Et mukun endi da beltanen ni pampuyyek da.

²⁹ Hedin ya kennen da, man yadda kamei-appit ni pagey, yadda kamei-appit di liwat, yadda kamei-appit di bahul niyadda etan edum ni kamei-appit ni hi-gak.

³⁰ Meidwat mewan ni hi-gada hu kekakkayyag-gudan ni kamemengngulun kaillameh ni kait-tanem idan tuu et yadda kamemengngulun yuka kappyaan alinah, niya emin hu kamei-appit ni hi-gak ey meidwat ni hi-gada et mebendisyonan ida tutu-u.

³¹ Eleg mabalin ni da kennen ida etan sisit winu animal ni nealay netey winu pintey ni edum dan animal.”

45

Ya negenedwaan ni bebley di Israel

¹ Immehel mewan hi APU DIOS ey kantuy “Yallin kegennadwaan ni bebley yu et ika-peng yun emin ni helag Israel, ey mahapul ni wada dama meidwat ni hi-gak. Ya lekud tu ey umlaw di dewampulu et hakey ni kilometroh hu dukkey tu niya umlaw ni hampulu et enim ni kilometroh hu hekang tu. Emin humman ey mei-eng-eng ni hi-gak.

² Yadman e puyek hu keibbehwatan ni Tempol kun kuwadladuh hu lekud tun walun gatut et napat ni piyeh hu hekang tu niya dukkey tu. Ya lekud tud nanlinikweh ey mahapul ni newalut epat ni piyeh hu hekang tu.

³ Yad pangil ni nunman e puyek ey mahapul ni lekud mu hu nehuluk ni dewampulu et hakey ni kilometroh dukkey tu niya nehuluk ni walun kilometroh hu hekang tu, et yadman hu keihhadan ni Tempol kun panha-adak.

⁴ Mei-eng-eng huyyan puyek ni hi-gak ni panha-adan idan papaddin pangngunnuk di diman et yadman pengibbehwatan dan baballey dadda. Ya pangil tu hu keikkapyaan daman Tempol ku.

⁵ Ya etan pangil tun hanniman dama lekud tu ey meidwat etan idan edum dan helag Levi ni mangngunnud Tempol ma-lat pengibbehwatan da daman baballey da.

⁶ Ya etan dagsi tun nehuluk ni dewampulu et hakey ni kilometroh dukkey tu niya nehuluk ni epat ni kilometroh hekang tu ey panha-adan idan tutu-uk ni helag Israel ni neminhed ni manha-ad diman.

⁷ Ya pappeg etan ni puyek ni meidwat ni apapuddan helag Israel ey meippalpud dagsin Tempol di Jerusalem ingganah di appit ni kasimmilin aggew e lebbahan tu hu Wangwang e Jordan niyad appit ni kakelinnugin aggew di Baybay e Mediterranean. Ya hekang tu huyyan puyek ey mei-ingngeh di hekang ni puyek ni neidwat idan helag Israel.

8 Huyya hu meidwat ni pan-ap-apuddan helag Israel ma-lat eleg tu talamen niya eleg tu piliwen hu limmuddan tutu-uk. Nem hedin yadda edum ni bebley di diman man megennadwadda et ika-peng idan helag Israel.”

Ya olden ni u-unnuden ni man-ap-apud Israel

9 Kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Nemah-hig law nanliwaliwatan yu e aap-apud Israel! Isiked yu law ida hu lawah ni yuka pehpehding e yuka tellama niya yuka pilliwa hu limmun edum yun tuu niya yudda kapillitan pe-kal di puyek da. Yadda law neiptek niya meandeng hu ipahding yu. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.

10 Mahapul ni limpiyuh ni emin hu yuka panlelkud niya killouhan yu anin ida etan ni yuka panlelkud ni mamega niya danum.

11 Ya etan epah hu usal yun panlelkud yudda etan ni mamega ey ya etan bath hu panlelkud yun beken ni mamega. Mahapul ni ya homer hu meunnud di elaw ni panlelkud yu. Ya hakey ni homer ey nan-ingngeh ni hampulun epah niya nan-ingngeh dama hu hampulun bath di hakey ni homer. *

12 Ya meunnud ni panlelkud yun bel-at ey ya shekel. Ya hakey ni shekel ey nan-ingngeh ni

---

* **45:11 45:11** Ya hakey ni homer ey nan-ingngeh ni liman bushel winu hanggatut et walun litroh. Ya hakey ni epah ey nan-ingngeh ni kagedwah ni bushel winu hampulut walun litroh. Ya hakey ni bath ey nan-ingngeh ni lima et kagedwah ni galon.

dewampulun gerah niya ya na-nem ni shekel ey
nan-ingngeh ni hakey ni minah. †

13-15 Hedin yadda i-appit yu, man heninnuy hu
meunnud ni elaw tu: Hedin na-nem ni langgusih
ni wheat winu barley hu ineni yu, man iappit yu
hu hakey ni langgusih. Hedin hanggatut ni galon
ni mansikan olibah hu inemung yu, man iappit
yu hu hakey ni galon. Hedin wada dewanggatut
ni kalneroh yun yuka ippattul di deya Israel,
man iappit yu hu hakey.

Mahapul ni um-i-li kayu daman pagey ni
mei-appit niya animal ni kagihheban mei-appit
niyadda mei-appit ni kamehemmul ni keteklaan
ni liwat. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu
nanmandal idan nunya.

16 Mahapul ni emin ida tutu-ud Israel ey um-
ilaw idan iddawat dan ap-apud Israel ni i-appit
da.

17 Ya lebbeng tun meippahding ey ya etan appu
hu mengidwat idan mahapul ni mei-appit di
hipan piestah, henin Piestah ni Kaketellakin
Bulan, niyan Piestah ni Nungew ni Sabaduh.
Niya hi-gatu hu mengidwat idan kamei-appit ni
ke-kalan ni liwat, yadda etan kagihheba, yadda
begah, yadda meinnum, niyadda mei-appit ni
kamehemmul. Emin ida huyyan mei-appit ni
keteklaan ni liwat idan helag Israel.”

18 Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey
“Yan memengngulun aggew ni kamemengngulun
bulan ey mahapul ni i-appit yu hu hakey ni
lakkitun baka ni endin hekey hu degeh tu. Huyya

---

† **45:12 45:12** Ya hakey ni minah ey nan-ingngeh ni ngannganinh
ni kagedwah ni kiloh.

hu elaw ni ippahding yun hen iyu panlinnih ni Tempol.

19 Ellan ni padi hu kuheyaw ni animal ni neiappit ni liwat et iwakgih tuddad tukud ni Tempol, yaddad epat ni dugun altar niyaddad tukud ni eheb di dallin di nengin-ahpat.

20 Ipahding yu mewan huyya ni kapitun aggew ni nemangulun bulan ni ke-kalan ni liwat idan edum yun eleg da igebe-at winu eleg da amta. Huyya hu ippahding yu niya pannananeng yun eleg mehibbit hu Tempol.

21 Yan meikkeppulut epat ni aggew ni kamemengngulun bulan hu pengilleppuan yun Piyestah ni Passover. Mahapul ni eleg kayu mengangan ni sinapay ni neha-adan ni kamampelbag.

22 Yan etan ni lapun aggew nunman ni piyestah ey mahapul ni man-appit hu ap-apu yun baka ni ke-kalan ni liwat tu niya liwat idan emin ni tuu.

23 Ya lebbeng tun meippahding ey ya etan appu hu mengidwat idan mahapul ni kamei-appit nan APU Dios. Yan kewa-wa-wa ni nunman e pitun aggew ni piyestah ey mahapul ni um-alan pitun lakkitun baka niya pitun lakkitun kalneroh et giheben yun emin ni i-appit e hakehakey ni mukkel. Niya mahapul daman um-alan hakey ni lakkitun gelding ni mei-appit ni kapitun aggew ni ke-kalan ni liwat. Mahapul ni emin ida humman ni animal ni mei-appit ey endin hekey hu degeh da.

24 Mahapul mewan ni emin ida etan lakkitun baka niya kalneroh ey hanhakkeyen yun un-nudan ni ngannganinh ni hampupulun kiloh ni

begah niya gadwan galon ni mansikan olibah.

²⁵ Hedin yan Piyestah ni A-abbung ni kameip-palpun meikkeppulut liman aggew ni kapitun bulan, man mahapul daman kewa-wa-wa ey man-appit etan ap-apu ni heniddan kamei-appit di liwat, ya kagihheban kamei-appit, niyadda kamei-appit ni begah niya mansikan olibah.”

46

¹ Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Mahapul ni meillekbin nem ni aggew ni hanlingguan etan eheb di appit ni kasimmilin aggew di dallin di ahpat, nem meibbeghul ni aggew ni Sabaduh e Nungew niyan Piyestah ni Kaketellakin Bulan.

² Yan lawwan etan ni ap-apud Israel etan di kapan-appisi ey mahapul ni iddalan tud dallin di ehpen et lumaw etan di heggeppan et an maidagsin man-eh-ehneng etan di tukud ni eheb ey pan-i-appit etan ni padi etan ida kamei-appit ni kagihheba niya kahemmula. Ya etan ap-apu ey mahapul ni daydaywen tudman di eheb hi Apu Dios ni han la nambangngad mewan di dallin di ehpen. Eleg meillekbi etan eheb ingganah kehillengan tu.

³ Yan Piyestah ni Sabaduh e Nungew niyan Piyestah ni Kaketellakin Bulan ey mahapul ni manyu-ung idan emin hu katuutuud hinanggan etan ni eheb et daydayawen da-ak e hi APU DIOS.

⁴ Hedin mewan aggew ni Sabaduh e Nungew ey mahapul ni i-ali etan ni ap-apu hu endi degeh dan nem ni pakeetteng tun kalneroh niya hakey ni lakkitun kalneroh ni kagihheban kamei-appit.

5 Ya etan lakkitun kalneroh ey mahapul ni meunnudan ni ngannganah ni hampulun kiloh ni begah. Hedin yadda etan pakeetteng tun kalneroh man anin ni kumpulmih hu kedakkel ni begah ni mei-peng ni mei-unnuh idan nunman. Mahapul mewan ni emin ida etan hampupulun kiloh ni begah ey meunnudan idan kagedwah ni galon ni mansikan olibah.

6 Yan Piyestah ni Kaketellakin Bulan ey mahapul ni i-appit etan ni ap-apu hu enem ni pakeetteng tun kalneroh, ya hakey ni kilaw ni lakkitun baka et ya lakkitun kalneroh, niya mahapul ni endin hekey hu degeh dan emin.

7 Mahapul daman unnuh tun ngannganah ni hampupulun kiloh ni begah humman lakkitun kalneroh niya etan kilaw ni lakkitun baka. Hedin yadda etan pakeetteng tun kalneroh man linggeman hu kedakkel ni begah i-unnuh tu. Ya etan ngannganah ni hampulun kilon ni begah ey mahapul ni unnuh tun kagedwah ni galon ni mansikan olibah.

8 Hedin umhehgep etan ap-apu, man mahapul ni iddalan tu etan di eheb niya hanniman daman e-hepan tu e mahapul ni ibbangngad tun iddalan diman.

9 Yan ellian idan tutu-un piyestah ni pengiday-dayawan dan hi-gak e hi APU DIOS ey mahapul ni yadda etan mengidlan di north ni heggeppan da ey mahapul ni iddalan dad south ni e-hepan da. Hedin yadda dama etan mengidlan di south ni heggeppan da man mahapul ni iddalan dad north ni e-hepan da. Yadda etan tuun um-ehep ey eleg da iddalan di nengidlanan dan hinggepan

da.

¹⁰ Ya etan ap-apu ey mahapul ni umhehgep idan emin hu katuutuu ni han himmegep. Niya mahapul mewan ni um-ehep idan emin hu tuu ni han immehep.

¹¹ Mahapul ni emin di piyestah ey meunnudan ni ngannganih ni hampulun kiloh ni alinah etan mei-appit ni bulug ni baka winu lakkitun kalneroh. Hedin ya mei-unnuh ida etan di mei-appit ni pakeetteng dan kalneroh, man anin ni kumpulmih hu kedakkel ni begah ni mei-unnuh. Yadda dama etan mei-appit ni begah ey mahapul ni meunnudan idan kagedwah ni galon ni mansikan olibah.

¹² Hedin pinhed etan ni ap-apun iggeb-at ni man-appit nan APU DIOS ni kagihheba winu kahemmula ey meibbeghul etan eheb di appit ni kasimmilin aggew ni mampellaw di dallin di ahpat et dalanen tu. Ya i-appit tu ey nan-ingngeh di tuka i-appit ni piyestah winu yan aggew ni Sabaduh. Hedin negibbuh et immehep la, man meillekbi mewan humman ni eheb.”

¹³ Kan APU DIOS mewan ey “Kekakkabbuhhan ey mahapul ni mei-appitannak e hi APU DIOS ni hakey ni pakeetteng tun kalneroh ni endin hekey hu degeh tu.

¹⁴ Niya mahapul daman meunnudan ni nehuluk ni dewwan kiloh ni alinah e mekamdugan ni kagedwah ni galon ni mansikan olibah humman ni mei-appit ni hi-gak. Huuyan elaw ni panappitan yun hi-gak e hi APU DIOS ey mahapul ni meunnud alin ingganah.

15 Mahapul ni huyya hu mengmenglaw ni pehpehding yun ingganah ni kekakkabbuhhan e i-appitan yuwak ni pakeetteng tun kalneroh, ya begah niya mansikan olibah.”

16 Kan mewan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ey “Hedin pebeltan ni ap-apu hu puyek tud hakey ni u-ungnga tu, man mambalin law ni puyek nunman ni u-ungnga tu humman.

17 Nem hedin ya etan tuun tuka pangngunnu hu iddawtan tun puyek tu, man dammutun bangngaden tu humman ni puyek hedin medet-tengan etan toon ni Jubilee. (Huuyan toon ni Jubilee ey kamedettengi hedin nelabah hu neliman toon.) Nem hedin yadda etan u-ungnga tu hu pengidwatan tun puyek tu, man pampuyuk ida law ni u-ungnga tu humman ni ingganah. Tep ya memeltan ni puyek ni ap-apu ey yadda u-ungnga tun ebuh.

18 Ya etan ap-apu ey eleg mabalin ni tu pilliwen hu puyek idan tutu-u. Ya etan puyek tu ngu dedan hu pebeltan tun u-ungnga tu ma-lat eleg tu panligligat hu tutu-uk ni pemilliwan tun puyek da.”

19 Entanni ey inlaw tuwak mewan etan ni tuun nengipeang-ang ni Tempol ni hi-gak di dallin et lumaw kamid appit ni south. Wadadman hu habyen idan neieng-eng ni kuwaltuh idan papaddi et peang-ang tudda kuwaltuh di gilig nunman ni dallin di appit ni kakelinnugin aggew.

20 Et kantuy “Yadya hu pengihhe-engan idan papaddi ni kamei-appit ni neieng-eng di bahul niyad liwat. Yadya dama hu pengapyaan daddan

sinapay ni kamei-appit ma-lat eleg da ilabbal-abbah di dallin di ehpen ida huyyan kamei-appit. Tep entanni ey keppaen idan tutu-un eleg mengamtan keibbellinan ni ngilin tudda huyyan kamei-appit, et humman umhulun ni wada meippahding ni hi-gada.”

²¹ Nambangngad kami etan di dallin di ehpen et labhan mappa etan nanlinikweh ni epat ni pikdel.

²² Yadman ni epat ni pikdel ey wadadda ekkaket ni dallin ni hannana-nem et walun piyeh hu dukkey da niya hannana-pat et walun piyeh hu hekang da.

²³ Wadaddadman hu ebabban tuping ni luhud ni neikapyaan idan appuyyan.

²⁴ Kan etan ni tuuy “Yadya hu pengihhe-engan idan kamangngunnud Tempol ni detag ni mei-appit.”

47

Ya etan wangwang ni nalpud Tempol

¹ Impangulu tuwak mewan etan ni tuud heggeppan di Tempol ey wada inang-ang kun kamambulbulubul ni danum di daul etan ni heggeppan ni impalaw di appit ni kasimmilin aggew di nengihanggaan ni Tempol. Nalpud appit ni south humman ni danum et labhan tu etan altar et mampalaw di dallin di ehpen.

² Impangulu tuwak mewan etan ni tuud a-allaw ni Tempol e indalan mi etan di eheb di appit ni north et lumaw kami etan di eheb di appit ni kasimmilin aggew ey wada inang-ang

kun kulukul ni nalpullid kad-an ni eheb di appit ni south.

³ Lingkud etan ni tuu hu limanggatut et na-nem ni metroh etan ni kulukul di appit ni kasim-milin aggew et pagewa tuwak ey kameippappeg di mukud ku hu danum.

⁴ Dimmaddayyu kami ey lingkud tu mewan hu limanggatut et na-nem ni metroh ey kameippappeg law di pukel ku hu danum. Entanni et maglid kami ey lingkud tu mewan hu neliman gatut et na-nem ni metroh di mampedayyu ey kameippappeg law hu danum di gitang ku.

⁵ Lingkud tu mewan hu limanggatut et na-nem ni metroh ey edallem law et eggak hanggawa. Mahapul law ni mangkaykay kan man-agwat.

⁶ Kantun hi-gak ey “Hi-gam e helag ni tuu, entan tu liwwan huyyan mu inang-ang.”

Entanni ey inlaw tuwak mewan etan ni tuud gilig etan ni kulukul

⁷ ey wada inang-ang kun dakel ni peteg ni keyew di nambina-hil ni gilig tu.

⁸ Et kantuy “Huyyan danum ey impalaw di appit ni kasimmilin aggew di Wangwang e Jordan ingganah di Netey ni Baybay et hullulan tu hu danum ni neahinan et mambalin ni kayyaggud.

⁹ Emin di kadellanan nunyan danum ey kamewedda hu nambakbaklang ni kaman-ayyam di puyek niya nambakbaklang ni deleg. Ya danum ni nunyan kulukul ey pambalin tu etan Netey ni Baybay ni pambelleyan ni dakel ni deleg niya edum ni kaman-ayyam di puyek.

¹⁰ Emin idalli etan tutu-un kaanmenelleg di diman meippalpud En Gedi ingganah di En

Eglaim niyadda etan nampambebley di gilig ni baybay ey iihena-ha-pey dalli hu kinema dan daka ussalan menelleg di diman. Henillid Baybay di Mediterranean e dakel ali dama hu nambakbaklang ni deleg di diman.

¹¹ Nem yad gilig ni nunman e baybay ey mae-hin ma-lat wada pengellaan ni tutu-un penge-hhin da.

¹² Yad gilig etan ni kulukul ey umtemel hu dakel ni keyew ni kamekkan lameh da niya um-tatabaddan kenayun et kabulabulan ey umlameh ida ma-lat wada kennen idan tutu-u niya pengeg-gah da bulung da. Hanniman hu meippahding tep nalpud Tempol hu menennum idan nunman e keyew.”

Yadda pappeg ni bebley di Israel

¹³⁻¹⁴ Heninnuy hu kan APU DIOS e Eta-gey ni peteg ni meunnud ni pangkekeggadan idan etan ni hampulut dewwan helag Israel ni pengennad-waan dan puyek dan i-e-peng da. Kantuy “Emin kayu ey mahapul ni man-iingngeh hu puyek yun beltanen yu. Ebuh ida etan helag Joseph ni dewwa hu beltanen da. Humman dedan hu inhel kuddan aammed yu e tewwidien yun helag dadda huuyan puyek.

¹⁵ Ya pappeg di appit ni north ey meippalpud Baybay e Mediterranean et mampalaw di appit ni kasimmlin aggew di bebley di Hetlon, yad Lebo Hamat, yad Sedad,

¹⁶ yad Berothah, yad Sibraim, e nambattanan ni Damascus niya Hamat, ingganah di Haser Hattikon di pappeg ni Hauran.

17 Ya pappeg di appit ni North e meippalpud Baybay e Mediterranean et mampalaw lad Enon di appit di kasimmilin aggew ingganah lad nam-pappegan ni Damascus niyat Hamat di appit ni north.

18 Ya pappeg di appit ni kasimmilin aggew ingganah lad appit tud south ey meippalpud nambattanan ni Damascus niya Hauran. Ya nangkeggadan ni Israel di appit tud kakelinnugin aggew niya Gilead di appit tud kasimmilin aggew ingganah di Tamar di Netey ni Baybay ey ya etan Wangwang e Jordan.

19 Ya pappeg di appit ni south ey meippalpud Tamar et mampalaw lad appit ni kakelinnugin aggew ingganah lad Meribah di Kades et unnu-unuden pappeg di Egypt ingganah lad Baybay e Mediterranean mewan.

20 Ya pappeg di appit ni kakelinnugin aggew ey meippalpud north ni Baybay e Mediterranean ingganah di demang ni dalan di Hamat.

21 Panggagadwa yu huuyan puyek et i-peng yun helag Israel

22 et pambebleyan yun emin ni ingganah. Anin idan tutu-ud edum ni bebley ni nekibebley ni hi-gayu et yadda u-ungnga dan neiungngadya e bebley yu et idwasi yuddan puyek ni pambebleyan da. Meibbillang ni ilIsrael ida niya meilla-kam idad hipan yuka panyaggudin yuka dewwatan hi-gayun helag Israel.

23 Emin ida ey mekiggadwaddad puyek di nekibebleyan dan puyek ni neidwat idan helag Israel. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.”

48

Ya nangegedwaan idan helag Israel ni puyek ni neidwat ni hi-gada

1-7 "Ya pappeg ni puyek idan helag Israel di appit ni north ingganah lad appit ni kasimmilin aggew ey meippalpud Baybay e Mediterranean et mampalaw di Hetlon, yad Lebo Hamat, yad Enon, ingganah lad etan di nampappegan ni Damascus niya Hamat.

Emin ida helag Israel ey hi-gada memeltan etan ni puyek ni meippalpud pappeg tud appit ni kasimmilin aggew ingganah lad appit ni kakelinnugin aggew di Baybay e Mediterranean. Yahhuy ida nampapappet ni helag Israel ni memeltan ida etan ni puyek ni meippalpud appit ni north ingganah lad pappeg tud appit ni south: Ya memengngulu ey yadda helag Dan, et han ida helag Asher, niyadda helag Nap-tali, niyadda helag Mannasseh, niyadda helag Epraim, niyadda helag Reuben, et yadda helag Judah.

Ya keim-importantehan ni parteh ni bebley

8 Ya etan puyek ni neidagsid puyek Judah di appit ni south ey humman hu neieng-eng ni keittu-unan ni Tempol. Ya lekud ni hekang tu meippalpud appit ni north ingganah di appit tud south ey nehuluk ni enim ni kilometroh. Hanniman dama hu lekud ni hekang tun meippalpud appit ni kasimmilin aggew ingganah di kakelinnugin aggew e nehuluk daman enim ni kilometroh. Humman ni hekang ni puyek ni

keibbehwatan ni Tempol ey henin hekang ni puyek ni neidwat idan helag Israel.

⁹ Ya gawwa etan ni puyek ey humman hu neieng-eng ni keibbehwatan ni panha-adan APU DIOS e ya lekud tu ey nehuluk ni enim ni kilometrohu dukkey tu nya liman kilometrohu hekang tu.

¹⁰ Yad pangil etan ni keibbehwatan ni Tempol hu panha-adan idan papaddi. Ya lekud tu meippalpud appit ni kasimmilin aggew ingganah lad appit tud kakelinnugin aggew ey nehuluk ni enim ni kilometrohu dukkey tu nya dewwa et kagedwah ni kilometrohu hekang tu. Makaiiggawwadman hu Tempol nan APU DIOS.

¹¹ Yadda etan papaddin helag Sadok hu manhad diman, tep impannananeng dan impahding hu impangunun APU DIOS ni hi-gada e eleg da ipahding hu lawah henin impenahding idan edum dan helag Israel niyadda etan edum dan papaddin helag Levi.

¹² Ya puyek ni meidwat ni panha-adan idan edum ni padin helag Levi ey ya etan wadad appit tud south. Huyyaddan panha-adan idan papaddi ey nengilinan, tep neieng-eng idan Apu DIOS.

¹³ Yadda etan edum ni helag Levi ey wada dama hu neieng-eng ni panha-adan dan puyek di dagsin kad-an idan edum dan helag Levi. Ya lekud tu dama ey enim ni kilometrohu dukkey tu ey dewwa et kagedwah hu hekang tu.

¹⁴ Ya etan puyek ni neieng-eng nan APU DIOS ey humman hu kekakkayyaggudan di emin ni puyek di diman e bebley. Eleg mabalin ni an meiggettang, winu an meiwwa-hi winu an

meidwat di edum ni tuu humman ni puyek tep neieng-eng ni ebuh nan APU DIOS.

15 Ya etan nehuluk ni dewampulut hakey ni kilometroh dukkey tu niya nehuluk ni epat ni kilometroh hekang tun puyek ni natdaan etan di puyek ni neieng-eng nan APU DIOS ey meidwat idan tutu-un pambebleyan da niya pampattulan da, nem mahapul ni yad gawwa tu hu keihha-adan etan ni bebley da.

16 Humman ni bebley e Jerusalem hu ngadan tu ey kuwadladuh hu lekud tu tep ya lekud tud nambinbina-hil ey e dewwan libu et limanggatut et dewampulun metroh.

17 Ya nanlinikweh ey wada pampattulan e hanggatut et na-pat ni metroh hu lekud tud nambinabina-hil.

18 Ya etan natdaan ni puyek di appit ni south e pampeyyewan idan nambebley di Jerusalem ey walun kilometroh dukkey ey epat ni kilometroh lakkeb tud appit di kasimmilin aggew ey walun kilometroh hu dukkey tu ey epat ni kilometroh lakkeb tud appit di kakelinnugin aggew.

19 Emin ida nambebley di diman anin ni hipan pewen hu nahlagan da et dammutun mampeyyew idadman.

20 Yad gawwa etan ni puyek ni neieng-eng nan APU DIOS ey nangkuwadladuh dama e nehuluk ni enem ni kilometroh hu dukkey tu niya hekang tun nei-dum hu bebley di Jerusalem.

21-22 Yadda etan natdaan ni puyek di nambinbina-hil ey pampuyyek ni ap-apu: Yad appit ni kasimmilin aggew et yad appit ni kakelinnugin aggew ni keihha-adan ni Tempol,

ya puyek ni panha-adan idan papaddi niyadda edum ni helag Levi et ya bebley e Jerusalem. Dimmateng hu pappeg tud appit di kasimmilin aggew ingganah di Baybay e Mediterranean di appit di kakelinnugin aggew. Ya pappeg tud appit ni north ey yadda puyek idan helag Judah et yad south ey puyek idan helag Benjamin.

23-27 Yadda edum ni helag Jacob ey panggagadwa da hu natdaan ni puyek di appit ni south ni meippalpud appit ni kasimmilin aggew ingganah lad appit ni kakelinnugin aggew di Baybay e Mediterranean. Yadda mampapappeg ni helag Jacob ey yadda helag Benjamin, yadda helag Simeon, yadda helag Issakar, yadda helag Sebulun, et yadda helag Gad.

28 Ya puyek ni meidwat nan Gad ey yad appit ni south. Ya pappeg tu ey mampellaw di Tamar ingganah di hibuy di Meribah di Kades niya ingganah di pappeg ni Egypt di appit ni Baybay e Mediterranean.

29 Henin nunman hu panggagadwaan idan helag Israel ni puyek da. Hi-gak e Eta-gey ni peteg ni AP-APU hu nanghel idan nunya.”

Yadda eheb di Jerusalem

30-34 “Ya Jerusalem ey wada hampulut dewwan eheb tu e neingedan idan nunman hu ngadan ni hampulut dewwan helag Israel. Hantetlu hu neikapyan eheb di epat ni nambinbina-hil ni luhud. Yadda etan tellun eheb ni wadad appit ni north ey nengadanan ni Eheb Reuben, Eheb Judah niya Eheb Levi. Yadda etan tellud appit ni kasimmilin aggew ey nengadanan ni Eheb Joseph, Eheb Benjamin niya Eheb Dan.

Yadda etan eheb ni wadad appit ni south ey nengadanan ni Eheb Simeon, Eheb Issakar niya Eheb Sebulun. Yad appit ni kakelinnugin aggew ey nengadanan ni Eheb Gad, Eheb Asher niya Eheb Naptali. Ya dukkey ni hakey ida etan ni nambinbina-hil ni luhud ey nehuluk ni hakey ni kilometroh.

³⁵ Ya nga-mut tun lekud ni luhud ni bebley di nambinbina-hil ey ngannganah ni hampulun kilometroh. Ya baluh ni ngadan ni nunman e bebley ey ‘Immen diman hi APU DIOS.’ ”

Kallahan, Keley-i

Kallahan, Keley-i: Ya ehel apu Dios Bible

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Antipolo Ifugao

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 May 2025 from source files
dated 3 May 2025

3593303a-80c2-56e4-90b2-f4bfea2fd2a6